

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

ПОГОДЖУВАЛЬНА РАДА

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Сидіти до півночі парламентарії не збираються

До розгляду у Верховній Раді на цьому тижні підготовлено понад 105 законопроектів. Зокрема й поданий Президентом як невідкладний проект закону про легалізацію доходів і майна, з яких не сплачено податків. П'ять законопроектів уряд пропонує також розглянути як першочергові. Це — проекти законів про загальнодержавні програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства, розвитку наукоємних технологій; збереження та використання об'єктів культурної спадщини; два законопроекти про молоко, м'ясо і продукти з них.

(Закінчення на 3-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Візит прем'єра Лівії

В Україні з триденним офіційним візитом перебуває Секретар Вишого Народного Комітету Великої Соціалістичної Народної Лівійської Арабської Джамагирії Шокрі Мохамед Ганем. Учора, в перший день візиту, високий гість зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою, а також Міністром закордонних справ України Костянтином Грищенком. Очікують, що сьогодні він зустрінеться з Головою ВР України Володимиром Литвином. Цього само дня в рамках візиту відбудеться зустріч Глави лівійського уряду з Прем'єр-міністром України В. Януковичем. Під головуванням двох прем'єрів відбудуться переговори у розширеному складі, за результатами яких сторони планують підписати низку міждержавних документів.

БЕЗ КОМЕНТАРІВ

Замах на президента Грузії?

Група кілерів готувала вбивство Саакашвілі

Про це на надзвичайній прес-конференції заявив заступник міністра державної безпеки Грузії Гігі Угулава. За його словами, їх було найнято вищим керівництвом Аджарської автономії. Один із затриманих повідомив спецслужбам, що вбивство планували здійснити в райцентрі Озургеті, куди в день парламентських виборів збирався прибути Саакашвілі.

Глава Аджарської автономії назвав звинувачення в підготовці теракту абсурдними: «Тбілісі живе цим. Тому що вони нічого не можуть зробити реального ні в питаннях бюджету, ні у виплаті пенсій. Вони грають у війну». Сам Михайло Саакашвілі цю історію ніяк не коментує, повідомляє наш власний кореспондент Тамаз ЛОМСАДЗЕ.

Я ВАМ ПИШУ...

Мова — обличчя держави

Уже тринадцятий рік ми живемо в незалежній державі, прагнемо до повної самостійності, а мовне питання так і не можемо розв'язати. Навіть парламент ще не став повністю україномовним.

А на це зовсім не потрібно державних витрат. Лише прагнення зберегти свою націю та зміцнити державні позиції. Я не вважаю це питанням другорядним і тому не розумію, чому немає жодних істотних зусиль та змін у цьому.

Михайло ГАЛЬЧЕНКО.

Верхньодніпровськ Дніпропетровської області.

ТРИЩАТЬ БУДИНКИ. ПРИЧИНИ З'ЯСОВУЮТЬ

У Виноградіві власник одного з будинків по вулиці Копанській, що приймає до Чорної гори, помітив у своєму помешканні тріщини завширшки 3 сантиметри і завдовжки 3 метри. Споруджене житло 1990 року, але такого досі не було. А через день такі тріщини з'явилися ще в кількох будинках районного центру.

За коментарями наш власкор звернувся до центру громадських зв'язків управління МНС у Закарпатській області.

До 1 квітня цього року таких процесів у районі Чорної гори не фіксували і цей район міста до зсувонебезпечних не належав, повідомили у ЦГЗ. Причини тріщин у будинках з'ясовують. Вони стануть відомі після висновків фахівців геолого-розвідальної експедиції.

Мешканцям вулиці Копанської тим часом не рекомендовано залишатися на ніч у власних будинках, повідомляє наш власний кореспондент із Закарпатської області Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Фото Володимира МАСЮКА (Центр громадських зв'язків УМНС в Закарпатській області).

Коротко про важливе Учора

■ Розпочався Тиждень українського кіно

Сьогодні

■ «Гаряча» лінія голови Державного комітету земельних ресурсів А. Даниленка. Початок о 14-й годині. Тел. 254-05-65, 256-75-81

Завтра

■ Благовіщення Пресвятої Богородиці

МАЗам закручують гайки

Складання перших трьох пасажирських автобусів великої місткості МАЗ-104 завершується в Донецьку на площах тролейбусного ремонтного цеху. Це перший досвід співробітництва Мінського автозаводу із українськими промисловцями. Нині на вулицях шахтарської столиці працюють 26 МАЗів, а до кінця року на базі донецького підприємства заплановано скласти 30 автобусів, заявив журналістам міський голова Олександр Лук'янченко. Цього року до Донецька прибуде і новий автобус МАЗ-107 підвищеної місткості із низькою підлогою, пристосований для потреб інвалідів, повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ.

У НОМЕР

А долю визначав комп'ютер

На ярмарку вакансій, організованому хмельницькими міськими управлінням освіти та центром зайнятості для випускників шкіл, спеціальне тестування на комп'ютері орієнтувало підлітків стосовно вибору майбутньої спеціальності. Півтора десятка вищих навчальних закладів, які представляли на ярмарку до півсотні спеціальностей, а також професійні ліцеї та училища переконували, що саме в них можна обрати шлях на все життя, повідомляє наш власний кореспондент на Хмельниччині Ірина КОЗАК.

БЛІЦОПИТУВАННЯ — ЧЕРКАСИ

Ваше ставлення до розміщення АЗС у межах міста?

Аркадій Кондас, 63 роки, еколог:

— У місті — бум будівництва автозаправок, тим часом на кожного меш-

канця припадає близько 85 кілограмів викидів забруднюючих речовин. Це тривожить.

Світлана Котляр, 19 років, студентка: — Навколо нашого будинку розташовано три автозаправки. А у мене і в мамі постійно болить голова.

Микола Ткаченко, 45 років, водій:

— Зручно власникам авто, коли багато АЗС. Але двоє моїх дітей хворіють на астму і я це пов'язую з забрудненням довкілля.

Алла Плєскач, електрохімік, голова обласного осередку «Зеленого світу»:

— За офіційними даними, в обласному центрі майже 400 автозаправок. До того ж Черкаси — місто великої хімії. Щороку у нас збільшується кількість хворих на рак легень та дихальних шляхів. Усе це пов'язано між собою.

Розпитувала Лідія ТИТАРЕНКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«ГАРЯЧА» ЛІНІЯ

Польські візи: залізна завіса чи проста формальність

У середу, 7 квітня, об 11 годині на ваші запитання відповідь Генеральний консул Республіки Польща в Києві СІЛЬВЕСТЕР ШОСТАК.

Чекаємо на ваші запитання за телефоном: (044)456-72-63.

Можна заздалегідь надіслати запитання за електронною адресою: inter@golos.com.ua

ГІДНО РОЗПОРЯДИТИСЯ ПРОМИСЛОВИМ І АГРАРНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира Литвина на урочистих зборах, присвячених 60-річчю утворення Херсонської області

60-річний ювілей області, яка є серцем українського Півдня, — це не просто одна з чергових хронологічних міток у нашому історичному літописі. Це добра і своєчасна нагода не для помпезності, а для того, щоб розсунути часову ретроспективу, поглянути в глибокі століття, побачити своє тисячолітнє коріння, відчувати титанічну енергію творення великих попередників, перейнятися романтичним духом степового безмежся.

Велика антична культура міста—держави Ольвії, козацька твердиня Кам'янська Січ, яка дала високі зразки демократії, світового значення біосферний заповідник Асканія-Нова — далеко не повний перелік знакових для херсонської землі історичних епох і символів, покликаних допомогти нам усвідомити свою сутність, зрозуміти своє ество, розбудити пам'ять, загострити розум, перейнятися сумлінням, наснажитися духом, упевнитися у своїй самотності і самодостатності.

Лише сповна пізнавши своє минуле, будемо гідно зустрічати виклики сьогодення і майбутнього.

Не вдаючись до детального обґрунтування, хочу, однак, акцентувати увагу на головній і визначальній, як на моє переконання, тезі: Таврія — один із найвизначальніших геостратегічних чинників для України і водночас — один із найвразливіших її регіонів.

Який з них візьме гору, залежить від усвідомлення цього Києвом і від розуміння вами місця Херсонщини у регіоні і, відповідно, в Україні.

Досить нагадати, що приморське та прикордонне розташування сучасної Херсонщини — частини прадавньої Гілеї, священної землі скіфів, — на століття наперед визначило геополітичний статус краю: перебування на стику цивілізацій і культури, військово-політичних зіткнень і торговельно-еко-

номічних шляхів різних держав. Саме тому над просторами степової Тавриди століттями не вщухали дзвін мечів і шабел, гул гармат і войовничі заклики до звитяжного герцю. Саме тому Таврійський край, хліборобський і пшеничний з діда-прадіда, ніколи не знав тиші та спокою.

Саме тому після російсько-турецької війни 1768—1774 років на цій землі засновують фортецю і морський порт Херсон, названий так на честь давньогрецької колонії Херсонес. Російська імперія цим самим посилила не тільки військову міць своїх південних рубежів, а й торговельно-економічну присутність у багатьох сусідніх державах. Великомасштабні задуми князя Григорія Потьомкіна-Таврійського щодо освоєння Росією нових земель на Півдні та енергійні дії з їх втілення визначили успіх інтенсивного заселення та розвитку регіону. В умовах прискореного створення Чорноморського флоту Херсон стає не тільки військовою фортецею, а й суднобудівною верф'ю, головним торговельним центром і товарним складом Півдня Росії.

Саме тому в Херсоні було створено Чорноморське адміралтейське правління, що керувало створенням військового флоту, тут же було збудовано перший шістдесятигарматний корабель «Слава Катерини», спущений на воду в 1783 році. А в 1806 році відкри-

то купецьку верф для будівництва суден торгового флоту, засновано механічний (згодом суднобудівний) завод, запроваджено митні застави і встановлено судноплавні зв'язки з портами Литви, Польщі, Франції, Італії, Іспанії.

Саме тому тут точилися запеклі, кровопролитні бої під час війн і революцій у ХХ столітті, особливо під час Великої Вітчизняної. Принагідно хотів би привітати вас ще з однією віховою датою — 60-річчям визволення області від німецько-фашистських загарбників і низько вклонитися воїнам-визволителям.

Саме сьогодні, не відчуваючи над собою ідеологічного диктату, сучасники мають можливість належно оцінити результати цих, без перебільшення, стратегічних задумів Потьомкіна, зокрема, їх значення для сталого соціально-економічного і культурного розвитку краю. Причому в цих оцінках треба виходити не тільки з того, що зроблено, а й з того, що втрачено з цього доробку.

Втрачено якраз чи не найголовніше: дар і одвічну силу хліборобської нації до чуття землі, чуття своєї закоріненості в цю землю, не кажучи вже про повагу і дбайливе ставлення до неї. Маю на увазі катастрофічні масштаби підтоплення земель (а це — 19 міст і селищ, 85 сіл), руйнування берегів, ерозії ґрунтів, зменшення лісистості та наступу пустелі.

Це ж та сама земля, яка була віддавна «піднята», освоєна й оспівана працьовитими українцями, що йшли у херсонські степи у пошуках кращої хліборобської долі. І сьогодні ця сама земля — вищий сенс, філософія і культура здобування хліба насущного нашими прашурами —

сприймається мало не як тягар і примус до нелегкої роботи. Втрачено, на жаль, і динаміку поступу, націленість на завоювання лідуючих позицій у промисловості та сільському господарстві, у соціально-культурному розвитку.

Часто вживаний раніше термін «житниця» — сьогодні вже означає не більш ніж зужиту метафору, позбавлену прив'язки до місцевих реалій. Не можемо і не маємо права допустити, щоб слава і гордість самобутнього Херсонського краю лишилися виключно в музеях і бібліотеках: суднобудівні й машинобудівні гіганти, текстильна промисловість, сільськогосподарські угіддя та унікальні природні заповідники, вузи, школи і театри зберігають високий технологічний, інтелектуальний і духовний потенціал, який мусить розкритися новими здобутками. В цьому — основа життєздатності нації, її конкурентоспроможного статусу серед інших країн, зрештою, її нової суспільно-політичної якості.

Тільки чесність в оцінках і самооцінках зможе дати відповідь на запитання про причини, скажімо, зменшення обсягів виробництва зернових культур на Херсонщині (у 2003 році на 73,7%, або на 1 млн. 132,7 тис. тонн менше, ніж у 2002 році) і загалом обсягів валової продукції сільського господарства. Причому це характерно не тільки для Херсонщини. Зрозуміло, несприятливі погодні умови згубно позначилися на валових показниках, але традиційно «списувати» все саме на них — наш справжній національний сором. Саме ця традиція не має нічого спільного з реформаторськими заходами вже зга-

Фото Олександра КЛИМЕНКА

даного князя Потьомкіна, парадоксально перейнявши при цьому на себе роль «потьомкінських сіл» на тлі системної кризи і критичної ситуації на селі.

Тому викликають недовіру (а у простих людей — обурення) гарно написані й озвучені, але всуціль декларативні програми розвитку села або виставки його досягнень. Звичайно, певні досягнення є. І про це також треба говорити. Що неодмінно мусить вселяти в людей віру в довгоочікувані зміни на краще. Але вони не відбивають загального стану справ у галузі, а поготів не визначають стратегічних напрямів її розвитку. Ні для кого не секрет, що за адміністративними межами чи то столиці, чи обласного центру, всі «досягнення» видно, як на долоні: обшарпані села, розбиті дороги, зруйновані дитсадки та медичні амбулаторії, занедбані заклади культури та освіти.

І депутатському корпусу, і урядовцям треба, на решті, усвідомити: коли не підійти до формування бюджету 2005 року як бюджету села і не зміцнити при цьому аграрний сектор збалансованим і ефектив-

ним законодавчим і організаційним забезпеченням, то вже й потреба навіть у розмовах про відродження села відпаде сама собою.

Немає сумніву, що Херсонщина гідно розпорядиться наявним промисловим і аграрним потенціалом, нарощення якого означатиме успішне вирішення соціальних питань, передусім — підвищення рівня життя людей.

Херсонщина — земля скіфів і сарматів, козацької вольниці та імперської військової потуги, видатних учених, митців і політиків — то передусім земля, на якій споконвіку жили і живуть працюючі й талановиті люди. Це — головний капітал краю, його опора в минулому та сьогоденні. Тому всі без винятку реформи, як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях, мають підпорядковуватися інтересам людини праці, її очікуванням і потребам.

Відповідно і наша історична пам'ять, як основа одухотвореності нації, повинна вибудовуватися іменами людей і поколінь, яких народжувала ця благословенна земля, і які жили й творили в її ім'я.

3 квітня 2004 року.

Київ та Анкара демонструють «довірливе партнерство»

Це підтвердив перший офіційний візит до Києва глави уряду Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана.

Під час зустрічі високого гостя з Головою ВР В. Литвином сторони висловили задоволення інтенсивним діалогом між нашими державами. На думку глави українського парламенту, відносини між Києвом та Анкарою нині вийшли на рівень «довірливого партнерства, довірливих взаємин». Є в цьому і внесок парламентаріїв. Володимир Литвин високо оцінив рівень зустрічей та підсумки переговорів, які відбулися в рамках березневого візиту української парламентської делегації до Турецької Республіки. Нині депутати готуються до зустрічі міжпарламентських груп дружби, яка відбудеться у Києві. За словами Голови ВР, народні депутати забезпе-

чать парламентський контроль за виконанням плану дій з розширеного співробітництва України і Туреччини, який у рамках візиту підписали прем'єри двох країн. Серед іншого у ньому закріплено наміри Туреччини й надалі підтримувати зусилля України до інтеграції у Євросоюз та отримання повноправного членства в НАТО. Під час розмови з В. Литвином глава уряду Туреччини, зокрема, висловився за поглиблення взаємодії Києва та Анкари в рамках Ради Європи та Організації чорноморської економічної співпраці.

Реджеп Ердоган зазначив, що між нашими державами немає політичних проблем. Водночас рівень економічної співпраці Києва і Анкари є недостатнім.

Ганна РОМАНЦОВА.

САМОВРЯДУВАННЯ

Експериментальна система краща за пропорційну

Територіальні громади не готові до виборів депутатів місцевих рад на пропорційній основі. Такий був лейтмотив розмови за «круглим столом», що відбулася минулої суботи у Вінницькій міськраді за участю заступника Голови ВР Олександра ЗІНЧЕНКА. Більшість учасників обстоювала впровадження на перехідному етапі комбінованої системи виборів — пропорційної і мажоритарної. В тому, що не треба відмовлятися від експериментальної системи, переконував і О. Зінченко.

Пропозиції депутатів вінницьких міської та обласної рад, а також представників різних політичних сил, які взяли участь у дискусії, багато в чому збігалися з думками народних депутатів, котрих було запрошено. — Володимира Майстришина, Олександра Морозова та Павла Рябікіна. Вибори за партійними списками, зазначали виступаючі, обмежують можливості безпартійних. Учасники розмови застерігали і від імовірності узурпації влади лідерами партій. Одним із можливих ризиків, на думку голови Вінницької облради Юрія Іванова, стане те, що регіональні інтереси представлятимуть переважно немісцеві депутати.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Віра у зміни

3 квітня відбулася установча конференція Київського обласного осередку Всеукраїнського об'єднання «За Україну! За Ющенка!». У її роботі взяли участь більш як двісті делегатів, яких «об'єднано невдоволення нинішнім принизливим для народу життям, віра у зміни на краще та надія на перемогу». Серед «невдоволених» та «обнадіяних» був і однофамілець нашого Президента — голова Обухівського районного осередку «ЗУЗЮ», чим скористалися жартівники: «Кучма — за Ющенка!»

Утім, у виступах присутні народні депутати й позапарламентські активісти «Нашої України», серед яких особливо багато фермерів, здебільшого вправувалися не в дотепності, а говорили про речі серйозні: від політичної реформи до майбутніх президентських виборів. Київська область, наголошували обізнані в місцевих політичних нюансах делегати, хоч і є столичною, але належить до «зони ризику фальсифікацій» під час процесу волевиявлення. Тому члени організації вважають для себе найважливішим завданням не тільки проводити роз'яснювальну роботу на місцях, а й забезпечити конкретний контроль навіть на «найглухіших» дільницях.

Головою обласного осередку обрано народного депутата, що традиційно виборює мандат в одному з мажоритарних округів Київщини, члена фракції «НУ» Євгена Жовтяка.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Шановна Раїсо Опанасівно! Прийміть мої щирі співчуття з приводу непоправної втрати — відходу у вічність незабутнього

Миколи Даниловича РУДЕНКА.

У сузір'ї українських гранослівів згасла яскрава і самотня зірка. Українська культура, наснажена й звеличена мистецьким генієм Миколи Руденка, навечно залишить його ім'я у лавах своїх мужніх і нескорених оборонців. Депутатський корпус України глибоко сумує разом з Вами і низько вклоняється світлій пам'яті видатного громадсько-політичного діяча, лідера правозахисного руху в Україні, поборника української державності і Героя України М. Д. Руденка. Глибоко закорінений в історичне минуле і пророчно задивлений у далеке майбутнє — таким навечно залишиться в пам'яті багатотисячних шанувальників українського слова Микола Руденко, апостол правди і духовності, непереможений воїн на ниві словесної творчості.

Голова Верховної Ради України Володимир ЛИТВИН.

Усі реформи повинні підпорядковуватися інтересам людини праці

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин узяв участь в урочистостях з нагоди 60-річчя утворення Херсонської області

ОФІЦІЙНО

Цей ювілей збігся з ще однією пам'ятною датою — 60-ю річницею визволення Херсонської області у Великій Вітчизняній війні. На урочистих зборах в обласному музично-драматичному театрі ім. М. Куліша Голова Верховної Ради України Володимир Литвин передав вітання від Президента України Леоніда Кучми, Кабінету Міністрів, які подарували Херсону до ювілею шість тролейбусів та виділили кошти для ремонту мосту. Володимир Литвин виступив перед херсонською громадою із промовою та за до- рученням глави держави вручив високі державні нагороди працівникам під-приємств, установ та організацій області. Зокрема, звання Героя України присвоєно голові правління Каховського заводу електрозварювального ус-таткування Ярославу Микитіну (на знімку). А потім за традицією в об-ласному муздрамтеатрі відбувся великий святковий концерт — творчий звіт майстрів мистецтв та художніх колективів Херсонщини.

Відвідавши виставку досягнень Херсонської області, на якій було представлено продукцію провід-них промислових, переробних та сільськогосподарських підпри-ємств краю, Володимир Литвин відзначив: позитивно, що поряд уживаються різні форми власнос-ті, які конкурують між собою за споживача. «Однак треба працю-вати так, щоб виставочні експона-ти стали реаліями життя та пов-сякденністю, — сказав В. Литвин. — Для цього потрібно, щоб зар-плати та пенсії були більші, й то-ді люди зможуть все це купувати, а не лише милуватися на вистав-ках».

Не обминув Голова Верховної Ради під час перебування на Хер-сонщині й тему полі-тичної реформи. Відпо-відаючи на запитання кореспондента «ГУ», чи може бути вже цьо-го тижня схвалено змі-ни до Конституції і чи має шанс на проход-ження законопроект, якщо з нього за напо-ляганням деяких полі-тичних сил буде вилу-чено окремі норми, Во-лодимир Литвин ска-зав: зараз триває пошук компромісу для прий-няття консолідованого рішення із залученням якомога більшого числа депутатів. Він наголосив на потребі знайти «збалансовану позицію», щоб «не зруйнувати законопроект» і не направляти його вкотре до Консти-туційного Суду. «Треба знайти «золоту середи-ну», оскільки на сьо-годні деякі взаємовик-лючні пропозиції

влаштовують одних, але не влаш-товують інших, — відзначив В. Литвин. — І ця «золота середина» не повинна задовольнити інтере-си певних політичних груп на шкоду загальносупільним інте-ресам».

На Херсонщині чекала на Воло-димира Литвина і несподіванка. У морському коледжі його зарахува-ли до... почесних курсантів, пода-рували кітель із картузом та навіть виділили місце в кубрику. В. Лит-вин пожартував, що із задоволен-ням залишився б тут на наступний тиждень, який у парламенті буде дуже гарячим, і зізнався, що сам з дитинства марив морем. Після школи він навіть подавав докумен-ти до Київського морського полі-

тичного училища на Подолі, але не пройшов за конкурсом. Однак «посвячення в моряки» у глави ук-раїнського парламенту вже було — коли депутати у Верховній Раді об-ливали одне одного водою.

Виступаючи перед курсантами коледжу, Голова Верховної Ради наголосив на потребі не допусти-ти профанації науки та освіти. Ад-же головне — не назвати навчаль-ний заклад гучними словами, технікум — коледжем, а інститут — університетом, а підняти освіту на якісно новий рівень, що відповідатиме ви-могам та викликам часу. У своєму висту-пі В. Литвин також порушив проблеми взаємної відповідаль-ності всіх гілок вла-ди: «Сьогодні вже ніхто не ставить під сумнів незалежність України, але головне — наповнити нашу державність зміс-том». Те саме, за словами В. Литвина, можна сказати і що-до політичної рефор-ми: треба бачити в ній суть, а не закли-нання.

Юліана ШЕВЧУК.
Київ — Херсон.

Фото
Олександра
КЛИМЕНКА.

Сидіти до півночі парламентарії не збираються

ПОГОДЖУВАЛЬНА РАДА

(Початок на 1-й стор.).

Триватимуть обговорення та дискусії навколо проекту за-кону про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (друге читання). Як зауважив у розмові із жур-налістами народний депутат Олександр Мороз, із більш як семисот поправок, внесених до законопроекту, не голосувати-муться ті, які повторюються за змістом. Отже, цього разу засі-дати до півночі парламентарії не збираються.

Чекає свого вирішення у вівторок проект закону про ре-формування Збройних сил Ук-раїни, підготовлений профіль-ним комітетом.

Народним депутатам буде запропоновано включити до порядку денного і обговорити з прийняттям рішення ще два резонансні законопроекти — про затвердження прожитко-вого мінімуму на 2004 рік та про внесення змін і доповнень до закону «Про Центральну

Голова Верховної Ради Во-лодимир Литвин повідомив, що питання домовленостей щодо розгляду змін до Кон-ституції та політичних реформ керівники фракцій і депута-тських груп розглядатимуть піс-ля Погоджувальної ради.

На 13 квітня заплановано день уряду — «Про сучасний стан пенсійного забезпечення та впровадження пенсійного страхування в Україні».

Анатолій КАРАСЬ.

Потяг рушив

Таким словами розпочав традиційну прес-конференцію Голова Верховної Ради Володи-мир Литвин, одразу відповідаючи на запитання журналістів. У вівторок народні депутати пер-шим розглянуть проект закону про вибори де-путатів до Верховної Ради АРК, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (друге читання). Стосовно процедури єдності немає. Внесено понад 730 поправок. «Наша Україна» і БЮТ наполягають на аргументації кожної. Однак лише 232 поправки, за висновком тим-часової спеціальної комісії з підготовки полі-тичної реформи, стосуються змісту і концепції законопроекту. Але вирішуватиме сесійна зала. Проте, зауважив Володимир Литвин, за будь-яких обставин законопроект 236 голосів набере. То навіщо витрачати час?

Щодо законопроекту про внесення змін до Конституції. Над ним також йде напружена робота. Все залежить від погодження багатьох його положень. Наприклад, пропонується оби-рати Верховну Раду на п'ять років. Тут досягти компромісу легко. А ось інший приклад: закон набирає чинності до президентських виборів чи після них? У цьому разі порозуміння знай-ти важче. І таких «вузликів» багато. Успіх зале-жатиме від здатності знаходити компроміси.

Внесено й три законопроекти з процедури розгляду цього питання. Зокрема, як голосува-ти: вставанням, бюлетенями чи за допомогою системи «Рада»? Конституційна реформа — це вже реальність, переконаний Володимир Лит-вин.

Анатолій АНДРІЄНКО.

БАЛАНС ТИЖНЯ

Під покривом переможних реляцій

Вухо невибагливого обивателя ось уже третій рік пос-піль тішать переможні реляції розвитку вітчизняної еко-номіки. З місяця на місяць ми чуємо про стабільне зрос-тання ВВП (валового внутрішнього продукту), про зрос-тання, що зашкалює всі можливі й неможливі параметри (до 18 відсотків на місяць!), товарного виробництва. І ма-ло хто звертає увагу на ту обставину, що реальний ВВП у нас ледь-ледь вищий за 50 відсотків від 1990 року, а раз-ом з виробничим зростанням, як і раніше, як і п'ять, і вісім років тому, зростає взаємна кредиторська заборго-ваність промислових підприємств та інших суб'єктів гос-подарювання. Але не тільки цифри свідчать, м'яко кажу-чи, про непорядки в Датському королівстві.

Дочекалися

Минулого тижня президент нацкомпанії «Енергоа-том» Сергій Тулуб відрাপортував у звичному перемож-ному стилі про те, що питання фінансування добудови другого на Хмельницькій і четвертого на Рівненській АЕС енергоблоків нарешті вирішено остаточно і безпо-воротно. Названо навіть точні дати (серпень і вересень відповідно) їх під'єднання до єдиної енергосистеми кра-їни. Радіти б організаційній і трудовій перемозі наших енергобудівників, які мусолили добудову майже дванад-цять років. Але щось не хочеться. А навпаки, тоскно на душі. І ось чому.

На тлі переможних реляцій інформація про те, що ось уже півмісяця національна енергетична компанія «Укренерго» практикує так звані диспетчерські обме-ження на виробництво електрики атомними станціями пройшла якось непомітно для всіх нас. Можливо, тому, що громадськість сприйняла її як суто інженерну проб-лему. А даремно.

Диспетчерські обмеження, — тобто кількаразове, часто повторюване, несподіване, насильницьке, нере-глантне зниження потужності діючих атомних реакто-рів, аж до повної, практично аварійної їх зупинки, — знижує рівень безпеки працюючих АЕС щонайменше на 50, коли не на всі 70 відсотків.

Річ у тім, що атомні енергоблоки-мільйонники (а са-ме такі встановлено на українських електростанціях) проектуються як базові, тобто такі, що безупинно пра-цюють у єдиній енергосистемі. І це не примха інжене-рів, а фізична природа атомної енергетики. Це тоби не двигун внутрішнього згоряння, який можна запустити або зупинити за власним бажанням без особливих для нього, двигуна, втрат. Якщо відкинути деталі, то саме нереглантне втручання в роботу реактора призвело до чорнобильської трагедії.

Нерозумно було б думати, що наші енергодиспетчери не розуміють усіх ризиків, пов'язаних з обмеженнями для працюючих АЕС. Але вони змушені так робити. Бо маневрені блоки теплових електростанцій (розраховані і запроєктовані саме для оперативного регулювання ви-робництва обсягів електроенергії в єдиній енергосисте-мі, що за визначенням має дорівнювати споживанню) давним-давно відпрацювали свій ресурс і практично вийшли з ладу. З пуском двох атомних мільйонників де-фіцит маневрених енергоблоків стане ще гострішим. І диспетчерські обмеження для АЕС можуть перетворити-ся на повсякденну практику управління єдиною енерго-системою країни. А сама країна — на порохову бочку з тліючим гнотом. Ядерним...

Удар відстрочили на місяць

Удар по, як тепер заведено казати, реальному секто-ру вітчизняної економіки. Я маю на увазі введення так званих спецрахунків для розрахунків по ПДВ. Букваль-но за два дні до наміченої дати, 30 березня, ДПАУ під-твердила, що відкриття ПДВ-рахунків переноситься на перше травня.

Щоправда, відразу порекомендувала товаровиробни-кам і банкам відкрити їх до 20 квітня, а останню декаду місяця присвятити наповненню спецрахунків реальними грошима. Що, як визнають самі ідеологи нововведення, надалі мінімум на 20 відсотків скоротить і без того мі-зерні оборотні кошти наших підприємств.

Іх нестачу товаровиробники, та й торгівля також, покрийють за рахунок банківських кредитів. Ціна яких через підвищений попит, звичайно, стрибне вгору. Ну, а все це вдарить по нашому, пересічних громадян, га-манцю. Бо зростання витрат виробників на обслугову-вання банківських кредитів незмінно перекладається на плечі споживачів. У цілковитій відповідності до законів ринкової економіки.

Кінця не видно

За минулі три місяці нинішнього року ціни на окре-мі види сировини (насамперед металопрокат) і комплек-тувальні для машинобудівних підприємств зросли на 45 відсотків. Так відреагував український ринок на торіш-не пожвавлення в цьому секторі вітчизняної економіки.

Як результат — зросли ціни на сільгосптехніку, авто-мобілі, гірничошахтне устаткування, продукцію важкого машинобудування. Через що, наприклад, Ясиноват-ський машзавод — єдине спеціалізоване підприємство в Україні з виробництва прохідницьких комбайнів — на сьогодні не має жодної заявки від наших же вуглярів.

Як завжди, на гримаси ринку наші керманічі від еко-номіки реагують традиційно адміністративно. Підписа-но меморандум між металургмами та урядом про знижен-ня внутрішніх цін на металопрокат до рівня 30 грудня 2003 року. Пригадується, торік з такого кроку розпочи-нали боротьбу за збереження цін на хліб. Чим уся епо-пея закінчилася — нагадувати, думаю, не треба.

Ігор НАУМЕНКО.

Колектив працівників Апарату Верховної Ради України висловлює щире співчуття співробітнику Апарату Лісо-вому Василю Дем'яновичу з приводу тяжкої втрати — смерті його дружини

ЛІСОВОЇ Алли Георгіївни.

Керч ушановує героїв

Святкування, присвячені 60-літтю визволення міста від німецьких окупантів, розпочнуться 9 квітня мітингом і покладанням квітів до обеліска Слави на горі Мітрідат. Для ветеранів влаштують «солдатський привал» з кашею і бойовими сто грамами. Підсумують «Естафету корисних справ», яка стартувала торік у всіх навчальних закладах Керчі.

До вікопомної дати — 12 квітня 1944 року — співробітники Керченського історико-культурного заповідника приурочили відкриття екскурсійного маршруту «Керч у військово-історичних пам'ятках».

За кошти міського бюджету інвалідам та учасникам війни придбано 435 окулярів і 220 продуктових наборів. Ветеранам також вручать медалі «Захисник Вітчизни» і пам'ятні знаки «60-річчя визволення міста-героя Керчі від фашистських загарбників».

Віктор ХОМЕНКО.

АКЦІЯ

Зелені обеліски від молоді

Увічнити події Великої Вітчизняної війни вирішили студенти, учні та молодь Дніпропетровська. З їхньої ініціативи розпочато акцію озеленення меморіальних комплексів та братських могил. Древа мають стати живими обелісками шани героям війни. Молодь обласного центру збирається висадити десять тисяч кущів і дерев.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

ФОТОФАКТ

З нагоди 195-річчя від дня народження Миколи Васильовича Гоголя в Полтаві до монумента письменника покладено квіти, відбулася театралізована вистава.

Фото
Павла ЗДОРОВИЛА
(Укрінформ).

БЕЗРОБІТТЯ

Колишні колгоспники опинилися на біржі праці

На 13 відсотків проти минулого року зросла в області кількість безробітних. За даними головного управління економіки облдержадміністрації, на обліку в центрах зайнятості перебуває понад 42 тисячі осіб.

Найбільше потерпає від безробіття село. Кожний другий зареєстрований на біржі праці — колишній колгоспник. В Уманському районі на одне вакантне робоче місце припадає 122 претенденти, у Христинівському — 135, у Монастирищенському — 205 безробітних.

Торік обласна служба зайнятості працевлаштувала 36 тисяч громадян, однак чи закріпилися вони на новій роботі — невідомо. Адже середня заробітна плата селян Черкащини становить 205, а в окремих районах — 140—150 гривень, повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО.

Нафтогазовий орієнтир для економіки

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Протягом останніх п'яти років нафтогазовий комплекс України зазнав більш значних перетворень, ніж за все попереднє десятиріччя. Початком якісно нового рівня управління нафтогазовими підприємствами стало об'єднання державних активів у єдиний холдинг — Національну акціонерну компанію «Нафтогаз України». Успішна діяльність будь-якого підприємства залежить від ефективного управління. Тому досягнення НАК «Нафтогаз України» експерти пов'язують з приходом два роки тому на посаду голови правління компанії Юрія Бойка.

Сьогодні компанія є визнаним загальнодержавним лідером за обсягами валового обігу, капіталовкладеннями і розміром статутного капіталу. «Нафтогаз України» створив більш як 13 відсотків валового внутрішнього продукту України, а податкові платежі компанії становлять п'яту частину доходів державного бюджету. Крім того, «Нафтогаз України» — найбільший роботодавець країни. Нафтогазовидобувні підприємства компанії забезпечують понад 96 відсотків загальнонаціонального видобування вуглеводнів, до того ж останніми роками вдалося не лише стабілізувати, а й збільшити їх видобування.

Нові горизонти газовидобутку

Компанія розпочала відновлення ресурсної бази нафтогазовидобування, фактично самотужки фінансуючи ці роботи. У 1998—2004 роках було відкрито 20 нових родовищ 24 нових продуктивних горизонтів. Ці результати й стали підґрунтям стабілізації і зростання видобутку палива в країні. Лише за останні два роки введено в експлуатацію Орховицьке, Східно-Решетняківське, Східно-Казантипське, Верхньомасловецьке, Личківське, Кобзівське, Західно-Старовирицьке, Макунівське, Рубанівське родовища. Тут обладнано і експлуатується 148 газових та 116 нафтових свердловин, які забезпечили видобування більш як мільярда кубометрів газу і 438 тисяч тонн нафти з конденсатом. Особливе місце серед нових родовищ належить Східному Казантипу, введення якого в експлуатацію дало старт розробці ці-

лої групи родовищ південного Азова: Північно-Булганакського, Північно-Казантипського і Північно-Керченського. Проект розробки запасів Південного Азова показовий і стосовно підвищення загальної ефективності компанії. Його виконують два структурні підрозділи НАК — «Чорноморнафтогаз», що має значний досвід освоєння морських родовищ, і «Укргазвидобування», який, окрім досвіду видобування і підготовки природного газу, володіє ще й необхідними для цього фінансовими ресурсами. Саме об'єднання зусиль цих двох підприємств забезпечило швидку реалізацію проекту.

Триває впровадження нових технологій зі збільшення ефективності експлуатації родовищ. Завдяки їм тільки у 2003 році додатково видобуто 623,8 мільйона кубометрів газу і 788,9 тисячі тонн нафти з газовим конденсатом.

Водночас для збільшення видобутку вуглеводнів

потрібні принципово нові рішення. Сьогодні є два головні шляхи розвитку. Перший із них — вихід на нові глибини буріння і видобутку в Україні. ДК «Укргазвидобування» проводить глибоке розвідувальне буріння на двох перспективних структурах — Західно-Шебелинській і Кобзівській з глибинами залягання до 6 тисяч метрів. Прогнозні дані показують, що кожна із них може містити щонайменше 50 мільярдів кубометрів газу. Другий шлях — прискорена розвідка і розробка запасів шельфу Чорного і Азовського морів України. До розробки глибоководної частини шельфу планується залучити іноземні компанії, які мають відповідний досвід.

Україна володіє унікальною газотранспортною системою, яка постійно оновлюється і розвивається. Багаторічний досвід роботи системи підтверджує її високу надійність і ефективність, що має важливе значення для енергетичної безпеки не тільки України, а й усієї Європи. Майбутнє нафтогазового комплексу визначене національною програмою «Нафта і газ України до 2010 року»,

державними програмами «Освоєння ресурсів вуглеводневої сировини українського сектору Чорного і Азовського морів», «Програмою створення та організації виготовлення бурового, нафтогазопромислового, нафтопереробного устаткування і техніки для будівництва нафтогазопроводів на період до 2010 року». Зокрема, в газотранспортній системі реалізують урядову програму з поліпшення якості обліку природного газу і завершують заміну застарілих вимірювальних систем на сучасні високоточні прилади.

Міжнародні проекти компанії

Для збереження позицій НАК «Нафтогаз України» як одного з найбільших газових концернів Європи триває активний пошук зарубіжних інвестиційних проектів у Центральнаоазійському, Близькосхідному та Північноафриканському регіонах. Сьогодні найбільшого прогресу досягнуто в лівійському проекті. У Тріполі відкрито представництво «Нафтогазу України», що є обов'язковою умовою для початку роботи в цій країні. Проводять переговори про укладення сервісних контрактів з підрозділами лівійської Національної нафтової корпорації.

У Туркменії НАК вивчає проекти видобутку нафти і газу в прибережній зоні Каспію і на правому березі річки Аму-дар'я. Крім того, компанія отримала пропозицію від держконцерну «Туркменнафта» на проведення сервісних робіт з буріння двох свердловин на нафтовому родовищі Коперджі.

Потужності української газотранспортної системи дають можливість без будівництва нових газопроводів задовольнити попит, що зростає, на природний газ країн Європейського союзу на найближчі роки. Транзит російського природного газу магістральними газопроводами останніми роками коливається між обсягами 120 і 140 мільярдів кубометрів, зокрема до країн Західної Європи — від 105 мільярдів кубометрів до 118 мільярдів. Довгостроковий, до 2013 року, контракт з ВАТ «Газпром» на транзит передбачає щорічне транспортування не менше 110 мільярдів кубометрів газу.

У травні 2001 року між Туркменією і Україною укладено договір про поставання туркменського природного газу в обсязі 250 мільярдів кубометрів протягом 2002—2006 років. Оскільки це є важливим чинником енергобезпечення України, імпорту туркменського газу має здійснюватися на довгостроковій основі і після 2006 року, коли закінчиться термін дії нинішнього договору. Тому Україні треба взяти участь у спільному з Туркменією, Росією і Казахстаном проекті будівництва нового газопроводу для транспортування туркменського газу через Казахстан.

Для нарощування обсягів транспортування газу із Середньої Азії до України і Європи запропоновано будівництво газопроводів Александров Гай (Казахстан)—Новопсков (Україна) і Новопсков—Ужгород. Реалізація цього проекту має для України стратегічне значення — дасть можливість збільшити обсяги транзиту газу і зміцнити репутацію України як однієї з найбільших у світі країн-транзитерів.

Завдання

«Нафтогазу України»

Восени 2003 року компанія започаткувала створення фірмової мережі АЗС «Нафтогаз України». Сьогодні вже введено в експлуатацію 124 АЗС. Збільшення виробництва нафтопродуктів і перехід до реалізації пального через АЗС дало можливість компанії в повному обсязі вийти на ринок нафтопродуктів України, завершивши таким чином створення вертикально інтегрованої структури. А дообладнання АЗС модулями з реалізації скрапленого газу підвищує ефективність роботи і самих станцій, і газового виробництва в цілому.

Завдання, які ставить перед собою компанія на найближчі два роки, є комплексними. Це передусім продовження реалізації програм зі зростання газовидобутку і щонайповнішого використання транзитних потужностей України. Триватиме й структурна реформа газового ринку, розпочата торік. «Нафтогаз України» докладе всіх зусиль, щоб 2004 рік приніс Україні першу нафту, видобуту за кордоном.

Минулорічне зміцнення фінансового становища компанії дасть змогу виконати нове масштабне завдання — розчищення фінансового балансу та ліквідацію кредиторської і дебіторської заборгованості.

«Нафтогаз України» впевнено веде за собою економіку країни, є орієнтиром у розвитку інших галузей промисловості України.

Іван ДІЯК,
головний радник голови правління НАК «Нафтогаз України», генеральний секретар Національної газової спілки України.

ОФІЦІЙНО

Постанова № 29
від 1 квітня 2004 року

Про внесення змін до додатку до постанови Центральної виборчої комісії від 30 грудня 2001 року № 69 «Про орієнтовну середню кількість виборців в одномандатних виборчих округах та утворення одномандатних виборчих округів по виборах народних депутатів України 31 березня 2002 року»

Відповідно до частин третьої та четвертої статті 16 Закону України «Про вибори народних депутатів України», на підставі рішень Одеської міської ради від 26 липня 2002 року № 197-XXIV «Про адміністративно-територіальний поділ міста Одеси» та від 20 січня 2003 року № 960-XXIV «Про внесення змін до рішення Одеської міської ради від 26 липня 2002 року № 197-XXIV «Про адміністративно-територіальний поділ міста Одеси» у частині, що стосується меж адміністративних районів», керуючись статтями 11, 12, пунктом 9 статті 14 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія постановляє:

1. Внести зміни до додатку до постанови Центральної виборчої комісії від 30 грудня 2001 року № 69 «Про орієнтовну середню кількість виборців в одномандатних виборчих округах та утворення одномандатних виборчих округів по виборах народних депутатів України 31 березня 2002 року», виклавши опис виборчого округу № 136 у такій редакції: «Центр — м. Одеса, Приморський район.

До складу округу входять: Малиновський район (у межах території колишнього Іллічівського району, за винятком території, включеної до виборчого округу № 139), Приморський район (у межах територій колишнього Приморського району, за винятком території, включеної до виборчого округу № 135, та колишнього Центрального району м. Одеси)».

2. Цю постанову опублікувати у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

Голова Центральної виборчої комісії
С. КІВАЛОВ.

Юрій ФЕСЕНКО: «ДАРОВАНЕ ПРИРОДОЮ БАГАТСТВО використовувати розумно, без зайвого старання, з думкою про день завтрашній»

Кілька років тому ЗМІ повідомили сенсаційну новину: стара Шебелинка ось-ось відкриє «друге дихання»! Привід для серйозної заяви був більш ніж достатній. Місцеві газодобувачі почали бурити свердловину на глибину 6000 метрів, де, за припущеннями геологорозвідки, мали бути найбагатші поклади блакитного палива. Найсміливіші експерти, а за ними, звісно, і преса стверджували, що нове родовище за запасами газу може перевершити навіть раніше відкриті... Втім, видобуток газу — справа клопітлива, потребує чималих витрат і матеріальних, і часових. Отож про «сенсацію», через її відстрочку, невдовзі забули. Але недавно знову з'явилося багатобаччюче повідомлення: торік Шебелинка збільшила видобуток газу майже на 200 мільйонів кубічних метрів порівняно з 2002 роком, подолавши тим самим шестимільярдний рубіж. Невже здійснилося?! З цим запитанням наш кореспондент виїхав у відрядження на колись найбільший у СРСР газодобувний промисел.

ДО ІСТОРІЇ ПИТАННЯ

Перші геологорозвідувальні роботи на північному сході України з метою облаштування відомого в майбутньому родовища датовано 30-ми роками минулого століття. У 50-х почалася його бурхлива експлуатація. Більш як півстоліття Шебелинка забезпечувала газом населення України, центру Росії та Молдови. До відкриття основних газових покладів у Сибіру Шебелинка забезпечувала 60 відсотків усього газовидобутку СРСР. У країні свої роки родовище давало до 31 млрд. кубометрів на рік, тобто в 1,6 разу більше від нинішнього обсягу газовидобутку в країні. Сьогодні видобуток газу майже на порядок менший, ніж в «ударні» 70-ті. Проте на родовище й досі припадає 32 відсотки всього вітчизняного газовидобутку.

— Скажіть, Юрію Леонідовичу, «друге дихання» Шебелинки вже відчутне, є в її глибинах обіцяні запаси газу?

— Сьогодні газопромислове управління «Шебелинкагазвидобуток», що входить до структури ДК «Укргазвидобуток», — найпотужніше серед газодобувних підприємств країни і справді переживає своє так зване друге народження. Торік ми подолали шестимільярдний рубіж, видобувши при цьому 6035 мільйонів кубометрів газу. Це приємно хоча б тому, що, починаючи з 1990 року, ресурсна база майже не оновлювалася, рівень видобутку газу набагато перевищував приріст нових розвіданих запасів і, відповідно, підприємство поступово знижувало видобуток. Але останнім часом у НАК «Нафтогаз України» і ДК «Укргазвидобуток» змінилися підходи до геологорозвідувальних робіт, відкрито нові перспективні родовища і, як наслідок, вдалося не тільки стабілізувати рівень видобутку блакитного палива, а й збільшити його обсяг. Так, за останні роки тільки в межах Дніпровсько-Донецької западини відкрито дев'ять газоконденсатних родовищ. Відповідно, рівень видобутку газу, починаючи з 2001 року і в ГПУ «Шебелинкагазвидобуток», і в цілому по компанії неухильно зростає.

— То в чому новизна технології, що дала змогу в такий короткий термін істотно збільшити видобуток газу?

— Для того, щоб підтримати видобуток дуже вичерпаного Шебелинського, а також інших родовищ, потрібно знизити тиск на вході в дожимні компресорні станції (ДКС) і, тим самим, дати можливість робити інтенсивніший відбір газу із так званих «затиснутих» свердловин. Колись у них тиск сягав 150—200 атмосфер, потім він знизився до 70—80, тепер свердловини працюють з тиском 16—18 атмосфер. Тобто, газ ще є, але пласти вичерпано, з таким тиском неможливо увійти в газопровід. Тому за дорученням ДК «Укргазвидобуток» співробітниками НДІ природних газів, за участі фа-

хівців «Укргазвидобутку» і «Шебелинкагазвидобутку», було вибрано оптимальні варіанти реконструкції Хрестищенської і Червонодонської ДКС.

На сьогодні повністю завершено будівельні роботи на Хрестищенській ДКС; нині здійснюється пусконаладження газоперекачувальних агрегатів і допоміжних систем, закінчується модернізація газомотокомпресорів Червоно-

Директор ГПУ
«Шебелинкагазвидобуток»
Юрій ФЕСЕНКО

не менш як 570 мільйонів кубометрів на рік. Крім того, істотно підвищиться коефіцієнт корисної дії агрегатів — з 21 до 31 відсотка, скоротиться споживання паливного газу на чверть, а також значно скоротяться викиди шкідливих речовин в атмосферу. Весь цей грандіозний проект втілено в життя завдяки безпосереднім капіталовкладенням НАК «Нафтогаз України» і ДК «Укргазвидобуток», оскільки ГПУ «Шебелинкагазвидобуток» таких коштів не мало.

Крім того, торік ГПУ «Шебелинкагазвидобуток» обладнало нове, дуже перспективне Кобзівське родовище, а найближчим часом буде введено в експлуатацію ще й Західно-Вергунське ГКР, що в Луганській області. А загалом у 2003 році введено в експлуатацію 16

Нові потужності підприємства

ІЗ ДОСЬЄ «ГУ»

Сьогодні у видобутку газу в ГПУ «Шебелинкагазвидобуток» займають 3830 працівників, експлуатується 1124 свердловини в чотирьох областях України. На ходу близько 800 одиниць спеціальної і вахтової техніки. Підприємство має чотири промисли з видобутку газу, газового конденсату і нафти; два цехи капітального і підземного ремонту свердловин, що дає змогу вести їх самостійне «оживлення» у разі неполадок; цех з виготовлення та ремонту нафтогазового устаткування для власних цілей, а також для підприємств НАК «Нафтогаз України». Хоча проблем з фахівцями підприємство не відчуває, в Харківському державному технічному університеті будівництва та архітектури відкривається факультет, що в майбутньому готуватиме вузьких фахівців для газодобувної галузі. Ідея проста: направляти на навчання саме тих молодих людей, які вирости в краю газовиків, яким з дитинства відомий смак цієї нелегкої професії.

донецької ДКС. Виконано величезний обсяг робіт, завдяки чому вже найближчим часом ми матимемо змогу стабілізувати відбір газу з виснажених родовищ, підтримати видобуток у цілому по управлінню на стабільному рівні. Додатковий видобуток газу після проведення реконструкції становитиме

свердловин. З огляду на стратегію компанії, управління проводить значний обсяг робіт з інтенсифікації видобутку вуглеводнів із застосуванням сучасних і новаторських технологій. Ці роботи, у свою чергу, дають можливість додатково видобувати більш як 50 млн. кубометрів газу на рік. Цього

ІЗ ДОСЬЄ «ГУ»

Юрій ФЕСЕНКО став директором газопромислового управління «Шебелинкагазвидобуток» минулого року. Для майже чотиритисячного колективу місцевих газодобувачів він людини не нова. Народився тут, батьки — першовідкривачі Шебелинки. Трудову діяльність теж розпочав на цьому підприємстві, слюсарем-випробувачем. Закінчив у Харкові інженерно-будівельний та інженерно-економічний інститут. За першим фахом — інженер газотеплозабезпечення. Проїшов усі сходишки службової драбини: від робітника до директора управління. Має урядові нагороди і церковний орден — за будівництво храму. Одружений. Троє дочок. Улюблені захоплення — полювання і купання в ополонці. З приходом Ю. Фесенка в директорський кабінет працівники підприємства пов'язують великі надії. Він має славу твердого, але справедливого керівника, людини цілеспрямованої, яка знає свою справу.

року, із введенням Червонодонської і Хрестищенської ДКС, ми плануємо видобути не менш як 6 млрд. 440 млн. кубометрів блакитного палива. Для України, яка видобуває лише близько 20 мільярдів кубометрів газу, ця добавка, мені здається, буде досить відчутна.

— То є «друга Шебелинка» чи ні? І наскільки відповідають дійсності ті запевнення, що вона щодо запасів газу може перевершити навіть «першу»?

— Боюся, мені доведеться вас розчарувати. Родовища газу — це не якесь там підземне море, яке можна черпати до дна. Процес видобутку газу набагато складніший. До того ж Шебелинка — унікальне родовище. Його, звісно, можна експлуатувати в посиленому режимі, у зношення, вичерпати запаси за дуже короткий термін, і вже в найближчому майбутньому не мати практично нічого. Тому міркування про якісь немислимі запаси Шебелинки, що от-от «заллють» природним газом усю країну, — не більш як дилетантська думка. Видобуток газу — це дуже серйозна наука і форсувати видобуток таких об'ємних родовищ, з такими помірними тисками ніяк не можна. Інакше — або свердловини буде зруйновано, або на їх відновлення потрібні будуть мільйони гривень.

Наступного року минає 55 літ як відкрили Шебелинку. Закінчився етап інтенсивного видобутку газу, настав інший, не менш цікавий і не менш продуктивний, однак до нього має бути специфічний підхід. Зараз, для того щоб найбільш продуктивно продовжити відбір дарунків матінки-землі, потрібні значні капітальні вкладення. За останніми даними, початкові, уточнені під час розробки запаси Шебелинського родовища становлять 712 мільярдів кубічних метрів газу. І якщо ми підійдемо до його видобутку правильно, не порушимо технологічні процеси, зробимо все з любов'ю й увагою до природи, то ми обов'язково ці запаси доведемо.

— На сьогодні Україна споживає до 65—70 млрд. кубометрів газу, добуває — десь утричі менше. А якщо постаратися, закрити внутрішні потреби власним видобутком?

— Багато держав зовсім не мають своїх природних запасів цієї сировини. Наприклад, в Японії газових родовищ немає взагалі, але, незважаючи на це, вона випускає одне з найкращих у світі устаткування для газовидобутку. Є країни, які газ добувають, але не викорис-

товуючи його у власній економіці, цілком замінюючи потребу в ньому іншими видами енергоносіїв. Тому, на мій погляд, ми повинні себе забезпечувати газом виходячи з того, якими запасами ми володіємо, не забуваючи при цьому про прийдешні покоління, думаючи про ширше використання інших, альтернативних джерел енергії. Мета — будь-що забезпечити всі свої потреби в газі за рахунок власних ресурсів — напевно чи реальна. Але для того, щоб нарощувати запаси — треба вкладати капітал. Іншого не дано. Газова промисловість не та галузь, де, поставивши хрестики на карті, вже можна говорити про те, що є нові родовища. Позаминулий рік був позитивним з точки зору фінансування геології. І результат не змусив себе довго чекати. За останні майже десять років приріст запасів уперше перевищив видобуток. Але якщо ми будемо добувати більше, ніж відкривати, то галузь зазнає краху. Тому обов'язково потрібно шукати нові родовища, якщо є газові прояви в різних регіонах України. Без цього нічого не буде, однак на цю роботу, ще раз підкреслюю, потрібний достатній обсяг коштів.

— Ще одна точка зору: газ в Україні є, його достатньо, але ті глибини, на яких залягають газonosні пласти, вітчизняним газодобувним компаніям не під силу. Що тут правда, а що вигадка?

— Є деякі труднощі роботи з такими глибинами, але я не сказав би, що глибина 6000 метрів і більше занадто для нас проблематична. У нас зараз на дослідженні стоять свердловини, що, по суті, є «шеститисячниками». Але це не означає, що, пробуривши одну—дві свердловини, відразу можна починати добувати газ мільярдами кубів і одержувати нечуваний прибуток. Так не буває, потрібні роки кропіткої і наполегливої праці. Адже «стару» Шебелинку теж не відразу відкрили, розвідувальні роботи розпочалися в тридцятих роках, і тільки в п'ятдесятих пробурено перші свердловини. Тому дві—три свердловини ніколи ні про що не скажуть, це ще не результат. Треба пробурити 15—20 свердловин, і лише тоді з'явиться певний обрис родовища. На жаль, ми не володіємо передовими технологіями. Україна поки що технологічно відстає від передових держав світу у галузі газовидобутку. Але напевно чи ви де-небудь ще знайдете таких цілеспрямованих професіоналів і ентузіастів своєї справи, як наші газодобувачі.

Микола КОСІЙ.

Харківська область.

Фото автора.

Шапка не горить — не злодій

МИТНИЙ БАР'ЄР

Проблеми, що порушені в публікації народного депутата України Олексія Козаченка «Митниця — інструмент захисту економіки чи бутафорія?» в «Голосі України» за 24 лютого 2004 року, вже давно на часі, вважає перший заступник начальника (нині він тимчасово виконує обов'язки начальника Карпатської регіональної митниці), радник митної служби першого рангу Микола БОТОШ (на знімку). Без надання митниці права на оперативно-розшукову діяльність вона й справді перетворюється в бідного родича. І це тоді, як митники формують третину державного бюджету!

на нашій базі за участю колег з Росії, Угорщини, Словаччини, Білорусі, Молдови, голова Держмитслужби Микола Ка-ленський запропонував об'єднаними зусиллями протистояти такому злу. Адже маніпулювання митною вартістю — не лише колосальні втрати для бюджетів держав, а й утисок, дискримінація вітчизняних виробників.

— А багато таких випадків?

— На жаль, більш ніж достатньо. До речі, торік завдяки коригуванню митної вартості лише закарпатськими митниками додатково перераховано до бюджету понад сім мільйонів гривень.

Холодильник за вартістю... металобрухту

Під час ввезення в Україну партії холодильників перевізник задекларував митну вартість кожного з них в... 20 доларів США. Фактично це ціна металобрухту, а не агрегата. Реальна ж вартість холодильника — щонайменше 200 умовних одиниць.

Днями припинено намагання незаконно отримати солідну компенсацію з ПДВ на експортній операції насіння гібрид-

ного зерна до Угорщини у розмірі майже 700 тисяч гривень. Вартість насіння насправді була в 16 разів нижча від заявленої «експортером». А на митному посту «Чоп залізничний» затримано чотири вагони деревини цінних порід. І обсяги, і сортистість її були значно занижені. Не кажу вже про те, що вивезення лісу в непереробленому вигляді з регіону заборонене. І все-таки найбільше непокоїть контрабанда підакцизних товарів та спроби окремих ділків нагріти руки на інвестиційній діяльності. Торік виявлено майже 1000 фактів порушень під час переміщення через митний кордон підакцизних товарів на загальну суму майже два мільйони гривень. Нещодавно Карпатська регіональна припинила чотири спроби незаконного переміщення цигарок цілими каміонами!

І щодо так званої інвестиційної діяльності. Є випадки, коли на територію області під той чи той інвестиційний проєкт ввозять обладнання, яке одразу переадресовують третім особам за межами області. За двома епізодами порушено кримінальні справи на суму приблизно шість мільйонів гривень. Наразі митна перевірка ведеться ще з п'яти подібних фактів.

За тайник — розплата

— 3 1 січня набув чинності новий Митний кодекс. Які ко-

рективи чи особливості вніс він у вашу роботу?

— Передусім кодексом передбачено жорсткіші санкції до порушників митних правил, котрі використовують не тільки тайники, а й конструктивні особливості автомобілів. За це конфіскують і товари, і транспортні засоби. З 1 січня митницями Закарпаття вже вилучено понад 80 таких автомобілів, у тому числі й престижних марок.

— І всі ці кошти, звичайно, перераховують до держбюджету...

— На жаль, ні. Є виявлення, є митна оцінка, є судові рішення. Але... Приміром, торік суди задовольнили 90 відсотків справ, що передані їм закарпатськими митниками. Ніби й багато. Та подивімось, що стоїть за рештою десятима відсотками. Там, де суми конфіскації не дуже значні, митниця справу виграє. А там, де йдеться про сотні тисяч, справи часто припиняють.

Безперечно, цього не було б, якби митниця мала право на оперативно-розшукову діяльність, тобто право на доступ до отримання найповнішої інформації про контрабанду й усі необхідні документи, пов'язані з нею. Нинішнім Митним кодексом це не передбачено. Тому ми позбавлені юридичних повноважень у формуванні цілісної картини того чи того правопорушення й доведення справи до логічного завершення. А це, вважаю, солідний резерв наповнення бюджету держави. Законодавці зробили б добру справу, доповнивши Митний кодекс правом митників на оперативно-розшукову діяльність.

Бесіду вів
Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Митний пост «Тиса» — вантажний термінал «на виїзд»

Воля до монополії

ПИТАННЯ РУБА

Поважаю монополістів. Адже примудряються добродії за наявності антимонопольної держслужби залишатися єдиними і неповторними. Не будемо про залізничників — своєрідних безконкурентних монстрів.

Наше слово — про кабельників, як називають працівників ЗАТ «Воля-Кабель». Воля в розповсюджувачів кабельних сигналів воістину колосальна. У них повчитися б уміння нав'язувати послуги.

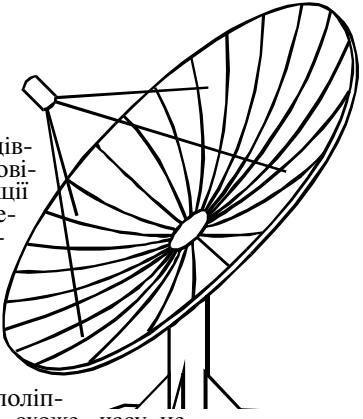
Скажімо, на Виноградарі свого часу працювало кабельне телебачення за доступними тарифами. Вони зростали, але по-божеськи. Потім враз сигнали зникли. Кілька місяців потому з'явилися, але вже за ціною вдвічі більшою. До того ж, відповідно до квитанцій, слід авансувати ЗАТ передоплатою. На якій підставі? І за яким правом так безцеремонно викачують з абонентів їх кровні? З'ясовується, це передбачено договором. Тим, що укладали кілька років тому. Він пролонгований? Чому без відома одержувачів послуг? А якщо я не бажаю дивитися 30 каналів, а хочу задовольнитися, як колись,

15? Не можна, кажуть дівчата за телефоном довідок. Після реконструкції (ремонту, технічного переозброєння) ЗАТ «Воля-Кабель» надає такі послуги, які надає. Не хочете, кажуть, відключимо. Так просто буває лише в монополістів. Диктують свою волю вони рішуче, на поліпшення якості передач, схоже, часу не залишається.

А як бути з соціальним пакетом кабельного TV, що набув розголосу? А немає такого на Виноградарі. Звідки такому бути після реконструкції (ремонт...) кабельних мереж!

Якби від вольових кабельників страждали лише прості споживачі... Чули: через монополіста-оператора «Воля-Кабель» судиться відомий телеканал?..

Андрій ЛЮБАРИН.

Начальник відділу з побуту Головного київського міського управління у справах захисту прав споживачів Дмитро ГОНЧАРОВ.

На сьогодні правил з надання послуг кабельним телебаченням не існує, тому говорити про те, що ЗАТ «Воля-Кабель» порушує ці правила, не можна. Товариство самостійно розробило свій регламент і працює за ним доти, доки не буде державних правил з надання послуг кабельним телебаченням. Ціни на них встановлює Київська міська держадміністрація, яка прийняла 22.08.2003 року розпорядження №1570 про збільшення тарифів на послуги кабельного телебачення. У разі трансляції 17—20 каналів плата становить 7,5 гривні, а 27—30 каналів — 15 гривень.

«Воля-Кабель» — самостійне підприємство і самостійно регулює свій пакет послуг, воно отримало ліцен-

зію на 31 канал і відповідно до неї надає повномірний пакет. У перспективі 17 каналів у Києві взагалі не буде.

Поки немає правил надання послуг, форма оплати може бути будь-яка. Є типовий договір, розроблений Управлінням зв'язку, телекомунікацій та інформатизації, який передбачає серед видів оплати й авансову. Тобто законом така форма оплати не забороняється: укладаючи договір, узгоджуйте форму оплати і відповідно до неї платіть.

Державний уповноважений — голова Київського міського територіального відділення Антимонопольного комітету України Микола ЛИСИЦЬКИЙ.

У серпні минулого року збільшилася кількість заяв, надісланих до відділення Антимонопольного комітету України з приводу відключення

ЗАТ «Воля-Кабель» телеканалів «ОРТ Міжнародне» та «НТВ Мир».

За результатами розгляду справи за поданням Антимонопольного комітету прийнято рішення, якими визначено дії ЗАТ «Воля-Кабель» як зловживання монополієм становити шляхом вчинення дій, котрі можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливо за умов наявності значної конкуренції на ринку. ЗАТ «Воля-Кабель» визнано порушення та сплатило накладений штраф у повному обсязі.

Адміністративного колегією нашого відділення ЗАТ «Воля-Кабель» надано рекомендації стосовно обов'язкового запровадження договору нового зразка. Тепер оплата проводиться за взаємним погодженням сторін, у вигляді авансового, кредитного, одноразового чи будь-якого іншого платежу.

СЕМІНАР

Демократія починається «знизу»

Ця думка лейтмотивом лунала під час науково-практичного семінару «Актуальні проблеми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування», організованого Асоціацією міст України та громад

Прозорість влади, наголошували у своїх доповідях депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови, представники органів самоорганізації населення, однаково потрібна і громаді, і самій владі. Що більше громадян поінформовано про роботу свого виконавчого органу, то тісніше з ним співпрацюють, то менше «підозрюють владу в усіх мислимих і немислимих гріхах». Відрадно, що в Україні вже є чимало позитивних прикладів — в Ізяславі, Краснодоні, Нікополі, Павлограді, Коростишеві, Кам'янці-Подільському, де влада вбачає у громаді не конкурента, а партнера і відкрито виносить на загальне обговорення найгостріші проблеми.

На жаль, переважна більшість наших громадян, відзначали учасники семінару, ще не розуміє змісту і значення самоврядування як влади територіальної громади. У суспільній свідомості досі домінують стереотипи про неможливість пересічного громадянина впливати на процес здійснення влади. Звідси — апатія значної частини населення, небажання людей брати участь у різних формах прямої демократії, оскільки вони вважають, що не можуть реально впливати на процес прийняття рішень з питань місцевого значення. Прикро, що це притаманно не лише населенню, а й значній частині депутатського корпусу, сільським, селищним, міським головам, рівень правової культури яких треба постійно підвищувати, наголошувалося на семінарі.

Анатолій КАРАСЬ.

50-річчю КБ «Південне» присвячується

1. Наша космічна трансформація

Від чотирьох поколінь ракетних комплексів до трьох національних програм

За п'ятдесят років діяльності КБ «Південне» пройшло шлях від невеликого КБ заводу в Дніпропетровську, що призначався для серійного виробництва ракет, розробки КБ С. Корольова, до особливого конструкторського бюро — визнаного світового лідера в області створення бойової ракетної техніки стратегічного призначення, ракетноносіїв (РН) і космічних апаратів (КА). З моменту початку ракетно-ядерної ери* до розпаду Союзу КБ «Південне» разом з ВО «Південний машинобудівний завод» та іншими суміжними організаціями і підприємствами розробило і здало на озброєння кілька поколінь ракетних комплексів (РК) стратегічного призначення, ряд РН із характеристиками, що перевершують закордонні аналоги, а також забезпечило розробку і запуск сотень КА різного призначення.

Створені КБ «Південне» РК разом з бойовими ракетними комплексами російської розробки лягли в основу створення Ракетних військ стратегічного призначення СРСР і забезпечили досягнення стратегічного паритету зі Сполученими Штатами.

Після розпаду Союзу КБ «Південне», як і інші організації та підприємства, що вели ракетно-космічну діяльність, потрапило в критичне становище. Зникли великі оборонні замовлення, почалася прискорена ерозія відпрацьованої десятиліттями союзної кооперації. Це призвело до катастрофічного падіння обсягів оборонної продукції, що випускається. Становище ускладнилося новою спрямованістю оборонної політики. Одним із її перших проявів стало відмова України від ядерних озброєнь і рішення про їх цілковиту ліквідацію.

КБ «Південне», будучи збалансованим в умовах Союзу, виявилось надлишковим для нової України. Треба було переходити до нового формату діяльності — до розробки тактичної ракетної зброї для потреб Збройних Сил України і створення народногосподарської і комерційної ракетно-космічної продукції. Насувалася тотальна трансформація галузі.

Для її проведення було розроблено основи нової державної політики України в ракетно-космічній сфері, вироблено стратегію виходу галузі з кризи, а також створено першу Національну космічну програму, результати виконання якої стануть передумовою для нового сходження КБ «Південне» на передові рубежі ракетобудування.

У трьох публікаціях автори в короткій формі виклали результати діяльності КБ «Південне» на цьому шляху: у радянський період — гонки ракетно-ядерних озброєнь в інтересах забезпечення стратегічного паритету США — і після розпаду Союзу — в період виходу КБ «Південне» із кризи, формування міждержавного партнерства в інтересах спільних розробок, а також виконання перших великих міжнародних комерційних контрактів.

Справжня «Сатана» перед корпусами КБ «Південне»

Шлях до стратегічного паритету

1945 року у війні проти Японії було застосовано атомну зброю. Почався період монопольного володіння США атомною, а потім ядерною зброєю і засобами їх доставки. Нарощуючи ядерний потенціал, США до середини 50-х років збільшили його до 5000 боєзарядів і створили відповідні засоби доставки. Розташували військові бази уздовж кордону СРСР, американці одержали можливість за допомогою авіації завдавати ударів по містах Радянського Союзу. Саме в цей період у США розроблялися численні плани атомних бомбардувань СРСР. Тоді ж оформилися основні контури холодної війни. Трохи пізніше в Радянському Союзі було заявлено про проведені випробування атомної бомби і про створення балістичних ракет. Але мало хто знав тоді, що атомна бомба і ракети були у вигляді одиничних зразків, і захистити ними країну було неможливо.

Було очевидно, що ліквідувати таке істотне відставання за рахунок різкого нарощування стратегічної авіації або підводних човнів-носіїв зброї нерально через їх дорожнечу. Залишався тільки один шлях вирішення завдання без глобального спустошення скарбниці — шлях, хоча і незвіданий, але багатообіцяючий — створення бойових балістичних ракет з необхідною дальністю стрільби. Це завдання, передбачене довгостроковою програмою досягнення паритету із США в галузі ядерних озброєнь, спочатку вирішувалося в ОКБ-1 під керівництвом С. Корольова. А с 1954 року стало головним для новоствореного Особливого конструкторського бюро № 586 у місті Дніпропетровську.

9 червня 1954 року головним конструктором і начальником ОКБ-586 було призначено Михайла Кузьмича Янгеля. Під його керівництвом у 1954—1971 роках

ОКБ-586 з конструкторського бюро, що супроводжувало серійне виготовлення ракет, перетворилося на могутнє КБ «Південне» (1966 року ОКБ-586 буде перейменовано на КБ «Південне») — творця перших двох поколінь бойових ракетних комплексів стратегічного призначення.

Михайло ЯНГЕЛЬ

Молодий колектив ОКБ-586 враховував досвід створення перших вітчизняних балістичних ракет, а також хід відпрацювання першої радянської міжконтинентальної балістичної ракети (МБР), яку було завершено в 1957 році в ОКБ-1. Але саме наявний уже досвід свідчив, що шлях, яким йшла до цього розробка балістичних ракет (БР) і у СРСР, і в США, — на основі криогенних палив — не забезпечує можливості ефективної експлуатації ракет у військах. БР на низькокиплячих компонентах не могли ні перебувати в заправленому стані, ні оперативно заправлятися в разі потреби їх бойового застосування.

Виходячи з основного завдання — створення бойових БР масового застосування — конструкторський колектив у Дніпропетровську прийняв сміливе для того часу рішення — перехід на висококиплячі компоненти палива. Це потребувало рішення склад-

них науково-практичних проблем, пов'язаних з агресивністю і токсичністю нових компонентів, відсутністю досвіду в створенні двигунів на таких компонентах, а також експериментальної бази для відпрацювання основних систем ракет на висококиплячих компонентах палива та ін.

Почався новий період у розвитку ракетної техніки, що забезпечив у майбутньому досягнення паритету з США в галузі стратегічних озброєнь.

За минулі роки колективом ОКБ-586 (з 1966 року КБ «Південне») разом з ВО «Південний машинобудівний завод» і численними суміжними КБ і заводами, що створювалися по всій країні в процесі проведення спільних робіт, розроблено і здано на озброєння чотири покоління стратегічних ракетних комплексів — загалом 13 тем.

Комплекси першого покоління створені в період 1954—1963 років. До них належать розроблені в ОКБ-586 ракети середньої дальності СС-4 і СС-5 і перша МБР на нових компонентах палива СС-7.

Роботи зі створення комплексів першого покоління велися в умовах, коли в США розроблялися ракети середньої дальності для розміщення їх на базах передового базування і перші МБР типу «Атлас».

В ОКБ-586 під час розробки своїх первістків керувалися вимогою забезпечення можливості їх експлуатації у військах. Крім переходу на нові компоненти палива, у конструкції ракет і ракетних комплексів було впроваджено й інші принципово нові рішення: цілковито автономні системи управління, шахтні пускові установки, що забезпечують можливість тривалого збереження ракет і деяких їх захист від вражаючої дії та ін.

Комплекси першого покоління, створені в ОКБ-586, стали технічною основою для створення Ракетних військ стратегічного призначення (РВСП) Радянського Союзу.

Комплекси другого покоління розроблено 1961—1969 р. До них належать створені в ОКБ-586 важкі ракети (варіанти ракети СС-9) і малогабаритна ракета СС-11, розроблена в КБ під керівництвом В. Челомея.

Роботи над комплексами другого покоління велися після прийняття на озброєння в США цілої серії МБР різних типів, у їх числі важкої МБР на висококиплячих компонентах «Титан II» і першої МБР на твердому паливі «Мінітмен 1А», що стала надалі основною масовою системою стратегічних озброєнь.

Було запропоновано вести роботи у двох напрямках: створення важких ракет (у розвиток ракети СС-7) і малогабаритних, масовіших ракет (першим представником цього напрямку була ракета СС-15 розробки ОКБ-586, а потім — ракета СС-11).

На основі багатоцільової ракети важкого класу створено сімейство бойових комплексів, які представляли нові напрями розвитку бойової ракетної техніки: з відокремлювальною головною частиною і з орбітальною головною частиною. Відокремлювальна головна частина для ракети СС-9 була створена в найкоротший термін (за 15 місяців) як відповідний захід на роботи США зі створення ГЧ такого типу. Створена орбітальна ракета мала підвищені можливості подолання систем ПРО і можливість підходу до цілей з будь-якого напрямку, в тому числі й із найменш захищеного системними попередження. Ця ракета не мала аналогів у світовій практиці. Ліквідація орбітальних (навколоорбітальних) ракет стала однією з умов підписання в 1979 р. Договору ОСВ-2 про обмеження стратегічних наступальних озброєнь.

Створення і розгортання ракет другого покоління стало технічною основою для початку переговорного процесу. Власне кажучи, було досягнуто умовного паритету в галузі стратегічних озброєнь.

29 жовтня 1971 року головним конструктором і начальником КБ «Південне» було призначено Володимира Федоровича Уткіна. Під його керівництвом і за особистої участі в КБ «Південне» було виконано основний комплекс робіт зі створення третього і четвертого покоління ракетних комплексів.

Володимир УТКІН

Комплекси третього покоління розроблялися у відповідь на розгортання в США ракет «Мінітмен III» з відокремлювальними головними частинами індивідуального наведення.

Нові умови потребували прийняття низки революційних, по суті, рішень: мінометний старт для рідинних ракет (пропозиція натрапляла на запеклий опір і нерозуміння); застосування систем управління на основі БЦВМ як єдиного напрямку, що забезпечує створення багатоеlementної ВГЧ і реалізацію гнучких схем експлуатації комплексів.

З реалізацією цих рішень КБ «Південне» створено комплекси важкого класу СС-18 двох модифікацій і легкого класу СС-17 також у двох модифікаціях.

Успішне завершення розробки комплексів третього покоління в період 1968—1980 р. забезпечило істотне підвищення ефективності РВСП, що, у свою чергу, відіграло важливу роль у здійсненні зовнішньополітичного курсу країни і досягненні перших успіхів у переговорному процесі — було підписано «Тимчасову угоду про деякі заходи в галузі обмежень стратегічних наступальних озброєнь (ОСО-1) і «Договір про обмеження систем протиракетної оборони» (1972 р.), які визначили подальший характер переговорних процесів у цьому напрямі.

Анатолій ШЕВЦОВ, доктор технічних наук, Володимир ШЕХОВЦОВ, доктор технічних наук.

(Продовження в «Голосі України» 8 квітня ц. р.).

Постояв біля своєї могили

ДО 60-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ!

Іван Коваль із села Велика Омеляна Рівненського району через 55 років після закінчення війни побував у Німеччині, біля братської могили, де золотом висічене і його ім'я під номером 68366...

■ ■ ■

Іван родом із села Степанівка, що в Чемеровецькому районі на Хмельниччині. У школі був відмінником. Бувало, підміняв учителя німецької мови, коли той хворів. Німецької навчився від свого батька — учасника трьох воєн. Знання мови Івану знадобилося й надалі.

...Війна застала Івана Ковалю у рідному селі. Його родич був перекладачем у гауляйтера в Кам'янці-Подільському. Іноді давав хлопцю тимчасові доручення. Пізніше з'ясувалося, що той родич був розвідником, а після його смерті гітлерівці знайшли записничок, де серед інших значилось і прізвище Івана. Це означало, що підліток допомагав партизанам, і якби його спіймали, обов'язково розстріляли б. Але Івана забрали на примусові роботи до Німеччини. Потрапив у Дортмунд, на ливарний завод. Німецька контррозвідка Ковалю-молодшого знайшла і тут. 13 березня 1943 року його заарештували. Катувати гітлерівці вміли — вимагали від Івана назвати прізвища інших зв'язкових.

Та юнак їх просто не знав. Його кинули до одиночної камери смертників, де можна було тільки стояти, притулившись до сирій стіни.

Якось уночі прийшов адвокат, дав підписати неповнолітньому в'язню прохання про помилування. Через місяць смертну кару замінили довічним ув'язненням. Його хотіли використати для дослідів у Бухенвальді, де цілодобово диміли крематорії. Але спочатку молодих в'язнів, які мали рідкісну групу крові, відгодовували, робили наколки на шкірі. Час від часу брали кров. У підвалах Бухенвальда був завод з переробки людських тіл. Здебільшого вони йшли на мило або на попід, який продавали як органічне добриво у мішках по 25 кілограмів.

Із людської шкіри шили абажури, дамські сумочки, штани і куртки. Саме в таких штанах красувалась Елізабет Кох.

Володіючи німецькою, Іван швидко знайшов спільну мову з місцевими підпільниками, які були серед в'язнів концтабору. Він навіть не знав, що, виконуючи їх доручення, став учасником підпільної групи «Червона капела». Гестапівці її викрили, але, не маючи прямих звинувачень на адресу Ковалю, відправили його по інших концтаборах: Заксенхаузен, Фюрстенвальден, Ліхтендельден, знову Заксенхаузен.

Німецькі патріоти як могли оберігали Івана. Іван Андрійович Коваль пам'ятає своїх рятівників: Якоба Петера, Ганса Мюллера, Роберта Капо. Попри це, Іван потрапив до табору смертників Берген-Бельзен. Якщо у попередніх таборах ще давали баланду з кормового буряка і ерзацхліб, в якому трішки борошна, а решта — жолуді й тирса, то в Берген-Бельзені була лише бочка з водою.

У квітні 1945-го Іван Коваль захворів на тиф. Його направили до бараку для тифозних, де й мав померти. Німці у цей барак не заходили. Геть виснажений Іван чекав своєї смерті. 13 квітня фашисти мали спалити усіх, хто помер від тифу. Але

через дощ цю процедуру відклали. Це був рятівний день, бо уже 15 квітня Берген-Бельзен визволили англійські війська.

До рідної Степанівки Іван потрапив аж у 1947-му. Майже два роки був перекладачем в одній з військових радянських частин. Але коли прийшов додому, спецслужба одразу заарештувала. Били не гірше, ніж гестапівці, вимагали зізнання, що він — іноземний агент. Та зламати хлопця після стількох тортур не вдалося. Подальша доля кидала Івана Андрійовича по всьому Союзу. А з 1979 року він оселився на Рівненщині.

У 2000 році його почали розшукувати німецькі соціал-демократи. Точніше, не його самого, а кого-небудь із родини. Бо сам Іван Андрійович Коваль вважався загиблим, похованим у братській могилі концтабору Берген-Бельзен. Яке ж було їхнє здивування, коли листи відгукнувся сам Коваль.

...Ми сидимо з Іваном Андрійовичем у його новій хаті у селі Велика Омеляна біля затишного каміна. Ветеран гортає альбом, коментуючи знімки, які привіз із Німеччини:

— Нас було дванадцять чоловік, яких запросили до Ганновера. Це якраз ті люди, що пережили пекло Берген-Бельзена і входили до підпільної групи німецьких патріотів. Зустрічі відбувалися на високому рівні. Самі бачите, на знімках і представники влади, і священники. А це архітектор Ганновера. Його батько у війну загинув у Рівному. Ми стоїмо біля братської могили, де поховали і мене. Тут я знайшов своє прізвище під номером 68366...

Андрій БАБІНЕЦЬ.

Рівне.

Фото автора.

БУЛИ БОЇ, МЕДСЕСТРИ І СПИРТ

ПАМ'ЯТЬ

Розвідувальний батальйон, де замполітом був старший лейтенант Ізмалков, перетнув кордон Афганістану. Дивізія генерала Шаталіна контролювала величезний простір на заході цієї країни. Спочатку розвідникам щастило — воювали без втрат. Викрали «живий прапор» моджахедів — муллу. Кому він був потрібен, розвідників не запитували, але захопити його за багаточисельної варті було не просто. Запам'яталася Валерію Ізмалкову ще одна операція з ліквідації ворожого штабу, хай і в глинобитній, але фортеці з чотириметровими стінами. Звідти потім лише стрілецької зброї вивезли стільки, що її вистачило б майже на роту.

Не випадково командир і замполіт розвідбату потрапили до першого «афганського» указу про нагородження, виданого 28 квітня 1980 року. Вони отримали тоді орден Червоної Зірки...

Якось надійшло тривожне повідомлення з гірського масиву Лур-Кох біля Шинданда: батальйон потрапив у засідку. Тоді й пролилася перша кров — один боєць загинув, а восьмеро, в тому числі й командир, були поранені.

Там, під Шиндандом, розвідникам довелося воювати довго. До вищих штабів полетіло нове представлення Валерія Ізмалкова на орден. Та через кілька днів бійці проводжали до Союзу своїх поранених друзів. Навідалися до госпіталю, а там — медсестри і... спирт. Герої-розвідники показали себе у всій «красі», і до штабів полетіла телеграма про відкликання представлення...

Усе було по-чесному: не забезпечив порядок — Відповідай. Пізніше ще п'ять разів представлення на замполіта розвідбату прос-

то повертали. Скупими були на нагороди у 1980—82 роках. Можливо, через те, як сьогодні жартує полковник запасу Ізмалков, у Брежнєва орденів було більше, ніж у всієї 40-ї армії.

Нудьгувати не давали моджахеди і... начальство

Надумав замполіт повезти бійців на річку, юшки наварити, одяг випрати. Добре, що все зробили «по науці» — поява великого загону моджахедів не стала несподіванкою. Вступили в бій і захопили багато зброї. А вже потім, як і планували, продовжили відпочинок... Були й інші «сюрпризи». Якось потрапили розвідники під вогонь ... своїх вертольотів. І сигнальні ракети пускали, і по радіо намагалися зв'язатися, але... Добре хоч втрат не було. Зрештою вертольоти полетіли на базу.

Через кілька років під час навчання в московській академії Валерій Ізмалков розповів цю історію в «курілці». І до нього підійшов колега-слухач у

льотній формі й зізнався, що то він був командиром тієї «парі».

— Ну що тут сказати, — розводить руками Валерій Миколайович, — не по фізіомії ж бити...

На початку 1981 року комдива Шаталіна змінив полковник Громов. Так, той самий Борис Громов, майбутній генерал, котрий 15 лютого 1989 року останнім пішки покинув Афганістан. За словами Валерія Ізмалкова, становлення новоспеченого комдива в бойових обставинах відбувалося важко. Порівняно з «батею» Шаталіним він помітно програвав. Власне, це мало своє пояснення: досвід у бою — не остання річ.

Перше непорозуміння розвідників з комдивом Громовим сталося біля гірського масиву Анарди. Розвідбат отримав наказ: «Захопити цю гору!». «Та ми ж розвідка... Ми — не піхота. Вночі ми цю висоту візьмемо без жодного пострілу», — спробував пояснити ситуацію Ізмалков. Куди там! Вперед — і жодних розмов.

Офіцери розвідбату вирішили виконувати наказ до першого пострілу, а потім — бігцем назад. Однак війна — це не лише шахи, а й трішки рулетка. Одна з рот, у складі якої йшов Валерій Ізмалков, потрапила під щільний вогонь. Щоб винести ноги, довелося підтягнути артилерію й танки, втратили бійця... А вночі, як і обіцяли, захопили злощасну гору без жодного пострілу.

Зима в Афганістані безсніжна, проте вимога комдива — щоб усе, як у Сою-

зі. Засмиканий боями начальник штабу батальйону в перервах між рейдами ще й «малює» формальні відписки — розклади занять з особовим складом. Потім приходять перевіряючі, які з радістю виявляють недоречності та оприлюднюють їх: у розвідбаті планують стройові прийоми... на лижах.

Улітку нові неприємності — спека і гепатит, що косили війська не гірше ворога. Команда полковника Громова: «Із завтрашнього дня всі захворювання припинити!». Наступного дня комдив сам... захворів. Щоправда, до його честі, в госпіталь не поїхав, командування не здав, лікувався в дивізії.

А по неділях, коли вся Радянська Армія прокидалася на годину пізніше, громовська дивізія, навпаки, вставала на годину раніше. Командир полюбував «парадні тренування». Солдати неприємно від сонця і віддячили комдиву стройовою «кричалкою»: «Вище ногу, папуаси, треба Громову лампаси». Валерій Ізмалков вважає, що саме у такий спосіб бійці натякали на велике бажання полковника найшвидше стати генералом...

До речі, вже після Афганістану Ізмалков зустрічався з Громовим ще раз.

— Здається, це було у 1990 році, — пригадує Валерій Миколайович. — Так, саме тоді у мене та ще одного депутата Верховної Ради УРСР і теж полковника, Володимира Севаст'янова, відбулася зустріч з командувачем Київського військового округу гене-

15.02.1989 р. — завершено виведення радянських військ із Афганістану.

рал-полковником Громовим. «Ну, здрастуй», — одному й другому. Ось і вся розмова. Хоча ми з ним у Афганістані прослужили рік, не міг він мене забути. А із Севаст'яновим (інвалідом, який у Афганістані втратив ногу) Громов був знайомий ще з дитинства — разом освоювали ази військової науки у суворовському училищі...

Полковник із групи «Демократичний центр»

1 грудня 1981 року «Афган» для Валерія Ізмалкова залишився в минулому. Потім він служив на Уралі, в Німецькій Демократичній Республіці (була колись така), навчався в академії, після закінчення якої одержав направлення до Запоріжжя. Тут Валерія Миколайовича і знайшов другий орден, афганський — Зірка третього ступеня за номером сім. Дев'ять років шукав він свого власника...

Саме в Запоріжжі обрали Валерія Ізмалкова депутатом Верховної Ради України першого скликання. Певно, «старожили» парла-

менту не забули ще полковника-«афганця» із групи «Демократичний центр». Ізмалков був помітною фігурою, нерідко сперечався навіть з міністром оборони Костянтином Морозовим.

Наступні вибори до Верховної Ради — 1994-го року — Валерій Миколайович програв, хоч і з пристойним результатом. На відміну від багатьох колег, повернувся з Києва до Запоріжжя. Йому запропонували очолити комунальне підприємство «Зірка», що об'єднує три кінотеатри. Ставши його директором, Ізмалков вперше на практиці оцінив результати своєї депутатської діяльності і залишився не дуже задоволеним. Однак потроху освоївся...

Радують Валерія Миколайовича і його дружину Тетяну Миколаївну донька-студентка та син, котрий нещодавно повернувся зі служби в прикордонних військах. Життя триває. Але пам'ять про «Афган» не меркне...

Олександр АБЛІЦОВ, Леонід СОСНИЦЬКИЙ. Запоріжжя.

10 стор.

12 стор.

13 стор.

15 стор.

● Закон України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо місцевої міліції»

● Право на пільги
військовослужбовцям підтверджено

● Закон України
«Про правовий статус закордонних українців»

● Постанова Верховної Ради України
«Про підсумки проведення оздоровлення дітей влітку 2003 року та про заходи Кабінету Міністрів України щодо організації відпочинку та оздоровлення дітей влітку 2004 року»

Комітет, який не має бути лише атрибутом

Комітет з питань європейської інтеграції було утворено 7 червня 2002 року. Одразу після парламентських виборів 2002 року, в результаті яких, а на цьому особливо полюбляють наголошувати українські посадовці та політики, Україна отримала найбільш проєвропейську за часи незалежності Верховну Раду. Природно, що євроінтеграційний комітет з'явився саме у такій Верховній Раді.

Було б іше природнішим, якби він справді посів належне місце у законотворчому процесі, став ключовою структурою у процесі аналізу й експертизи законопроектів на відповідність їх праву Європейського союзу та нормам і принципам системи ГАТТ/СОТ. Інакше кажучи, став би своєрідним решетом, яке затримувало б «чужорідні» для процесу європеїзації українського законодавства елементи. Практика засвідчує, що таких елементів вистачає, і з'являються вони чи то через елементарне незнання авторами актів європейського законодавства, чи то через свідоме лобювання тих чи інших положень у вузькополітичних або вузьководомчих цілях, нехтуючи при цьому правом ЄС та нормами і принципами системи ГАТТ/СОТ.

Висококласна експертиза як візитна картка

За короткий час свого існування комітет з питань європейської інтеграції підготував 294 довідки про відповідність того чи іншого законопроекту нормам європейського права, зобов'язанням України перед Радою Європи, нормам ГАТТ/СОТ. Визнано такими, що не відповідають зазначеним нормам, 14 депутатських законопроектів і, хоч як дивно, 11 урядових. Про це повідомив на засіданні комітету, присвяченому стану виконання урядом рекомендацій парламентських слухань про взаємодієносини та співробітництво України з Європейським союзом, його голова Борис Тарасюк. «Так і незрозуміло, наскільки ефективно працює на рівні виконавчої влади механізм недопущення розробки та

внесення до Верховної Ради України таких проектів законодавчих актів», — зауважив він щодо останнього. Водночас саме на експертизі законопроектів на предмет їхньої відповідності європейському праву та нормам і принципам системи ГАТТ/СОТ зацентована робота Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції. Ця робота надзвичайно копінка й рутинна, побудовано її на ретельному аналізі документів, професіоналізмі експертів та членів створеної при комітеті Науково-експертної ради.

■ ■ ■
Невеличкий за штатом комітет буквально «засипаний»: на розгляді перебуває нині понад 1600 законопроектів, з них уже визначені такими, що підлягають експертизі, — 700. Неважко уявити інтенсивність та складність такої роботи.

Ось лише декілька прикладів щоденної комітетської роботи.
Приклад 1. Резонансний проект закону «Про розвиток автомобільної промисловості України» був нібито цілком благородно націлений на врегулювання суперечностей у чинному «автомобілебудівному» законодавстві. Його автори стверджували, що він передбачає застосування загальноприйнятих у світовій практиці критеріїв стимулювання підприємств автомобільної промисловості та важелів регулювання ринку. Згідно з документом до 31 грудня 2008 року мала бути продовжена низка вагомих пільг для деяких підприємств... Висновок Комітету ВР з питань європейської інтеграції був менш оптимістичним, ніж твердження авторів зако-

нопроекту. Проаналізувавши низку нормативних документів ЄС та ГАТТ/СОТ, які стосуються зазначеної сфери, комітет дійшов висновку, що положення законопроекту значною мірою не відповідають зазначеним документам. Закон матиме дискримінаційний характер, констатували експерти, бо ставить виробників у нерівні економічні умови. «Автомобілебудівний» закон вже підписано Президентом (Президент застосував право вето, але пропозиції Президента не враховували зауважень Комітету з питань європейської інтеграції. Законопроект було проголосовано у Верховній Раді України вже з пропозиціями Президента).

Приклад 2. Проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності в спеціальних (вільних) економічних зонах та на територіях пріоритетного розвитку» визначає законодавчі підстави для встановлення кількісних обмежень імпорту продукції птахівництва на територію деяких вільних економічних зон. Інакше кажучи, якщо Кабмін зауважить, що в тій чи іншій зоні імпортна птиця не потрібна, то він може запровадити відповідні квоти. Комітет з питань європейської інтеграції встановив, що такі пропозиції не відповідають положенням Угоди про сільське господарство ГАТТ/СОТ. А саме: порушується принцип доступу до ринку. Згадана угода вимагає не встановлювати кількісних обмежень на сільськогосподарські товари.

Приклад 3. У листопаді минулого року Кабінет Міністрів вніс до Верховної Ради України проект закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо ліцензування діяльності з проведення фумігації (знезараження) підкарантинних матеріалів та об'єктів». Офіційна мета — реалізація державної політики в галузі охорони території країни від занесення ка-

рантинних об'єктів, встановлення держконтролю у сфері діяльності суб'єктів господарювання з проведення фумігації (знезараження) підкарантинних матеріалів, а також будь-яких вантажів, транспортних засобів, приміщень і об'єктів. Положення законопроекту, як визначили у Комітеті з питань європейської інтеграції, також підпадають під сферу регулювання норм і принципів системи ГАТТ/СОТ, а точніше, Угоди про санітарні та фітосанітарні заходи, і частково їм не відповідають.

Крім того, прийняття законодавчих пропозицій, викладених у згаданому проекті, не приведе до встановлення чіткого контролю з боку державних органів за проведенням фумігації (знезараження) підкарантинних матеріалів та об'єктів, бо не визначено критерії надання ліцензій або відмови. Комітет запропонував зарахувати функції із знезараження підкарантинних матеріалів та об'єктів до сфери дії «фумігаційних» законів, а їх виконання покласти на Державну службу з карантину рослин України.

Ставлення до комітету: нерозуміння чи заангажованість?

Зазначені приклади промовисто ілюструють всю складність щоденної роботи Комітету Верховної Ради з питань європейської інтеграції, яка стосується експертизи законопроектів. На жаль, підготовлені ним висновки не було враховано Верховною Радою. «Автомобілебудівний» закон повторно проголосований, вже з пропозиціями Президента, в яких зауваження комітету не враховано, решта були прийняті за основу, хоча комітет і рекомендував відправити їх на доопрацювання. І найгірше, що таких прикладів є багато. Справді, неважко зрозуміти всю важливість

роботи, здійснюваної Комітетом з питань європейської інтеграції, проте незрозумілою є недостатня увага до його потреб і недооцінка його ролі. Отож велика завантаженість — аж ніяк не головна проблема євроінтеграційного комітету. Він, попри все, поки що дає собі раду і продовжує працювати над питаннями наближення українського законодавства до законодавства Європейського союзу, незважаючи на те, що часто «правовий бруд» просто обходить комітетське решето іншими шляхами, стаючи частиною українського законодавства, створюючи для України проблеми на майбутнє.

Ситуацію, незрозумілу для країни, що невтомно декларує свій європейський вибір, вже помітили і в Європейському союзі. У заключному документі, схваленому за результатами останнього засідання Комітету з парламентського співробітництва між Україною та ЄС, висловлено сподівання, що «...**Верховна Рада вирішить питання щодо повноважень Комітету з питань європейської інтеграції в такий спосіб, що сприятиме тіснішим контактам між комітетом та відповідними структурами Європейського парламенту та національних парламентів у сфері співробітництва між Україною та ЄС, а також, в свою чергу, сприятиме виконанню його повноважень у галузі адаптації національного законодавства до законодавства ЄС**». Справді, європейцям зрозуміти таку ситуацію досить важко.

■ ■ ■
Адже практика роботи парламентів країн, які реально, а не декларативно, інтегрувалися й інтегруються до ЄС, доводить, що саме євроінтеграційний комітет має стати ключовою структурою у процесі адаптації національного законодавства до європейських стандартів.

Тобто тим самим згаданим вище решетом. На жаль, нинішня ситуація — зокрема й недооцінка ролі й місця євроінтеграційного комітету — робить весь процес до певної міри хаотичним, непослідовним. Відсутність чітких правил й розподілу обов'язків призводить, крім іншого, ще й до невіправданих фінансових витрат. Як наголосив на вищезгаданому засіданні Борис Тарасюк, «комітет надзвичайно багато працював над тим, щоб прискорити розробку механізму адаптації українського законодавства до права ЄС. Спроба виписати такий механізм була зроблена у Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу», внесеному Кабінетом Міністрів і підготовленому на розгляд Верховної Ради Комітетом з питань європейської інтеграції. Однак Президент України застосував право вето щодо зазначеного закону. У пропозиціях Президента висловлено заперечення проти запропонованого механізму, однак немає конкретних пропозицій про те, яким цей механізм має бути».

Рада кращих фахівців

Незважаючи на те, що робота комітету аж ніяк не завжди є вдячною й сприймається позитивно, вона триває. Окремо варто сказати про Науково-експертну раду, яка була створена при комітеті наприкінці 2002 року. Саме сприяння у проведєнні експертиз законопроектів є одним з її зав-

дань. Очолює раду голова комітету Борис Тарасюк, члени її також не потребують додаткових рекомендацій. Ось лише деякі прізвища: директор Інституту економічних та політичних досліджень Ігор Бураківський, президент Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова Анатолій Гриценко, директор Центру європейських та міжнародних досліджень Григорій Немиря, директор Інституту соціально-економічних стратегій Ірина Запатріна, Надзвичайний і Повноважний Посол Володимир Крижанівський, перший міністр оборони незалежної України, а нині директор Військового інституту Міжрегіональної кадрової академії Костянтин Морозов. «Комітет створив Науково-експертну раду, куди запросив кращих фахівців», — зазначив в одному з інтерв'ю Борис Тарасюк. Одне слово, справжній інтелектуальний центр з неабияким потенціалом, до того ж поміж ними на потенціал самого комітету. Адже той, хоча й порівняно нечисленний, проте члени його присутні на всіх «євроінтеграційних» напрямках діяльності Верховної Ради України. Борис Тарасюк є головою української частини Комітету з питань парламентського співробітництва між Україною та ЄС, Олег Зарубінський очолює Постійну делегацію Верховної Ради у Парламентській асамблеї НАТО, Роман Зварич є членом такої самої делегації у Парламентській асамблеї Ради Європи, Іван Бончак — у Парламентській асамблеї Чорноморського економічного співробітництва, а Сергій Шевчук — заступником керівника Постійної делегації Верховної Ради України в ОБСЄ.

Відповідно й до складу Науково-експертної ради входять секції: з питань євроатлантичної інтеграції, політичного та демократичного розвитку, вступу України до СОТ, адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Кожну секцію очолює народний депутат—член Комітету з питань євроінтеграції. Потенціал ради очевидний. Окрім системної, спільної з комітетом роботи щодо перевірки законопроектів, видано кілька збірників, зокрема «Розвиток співробітництва Україна—Європейський союз». Нині за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» готується до друку ще одна книжка — «Парламентський вимір європейської інтеграції». Рада бере активну участь в організації семінарів, присвячених адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, процесу вступу нашої держави до СОТ тощо. Наскільки потрібним у процесі адаптації українського законодавства до європейських стандартів буде досвід Науково-експертної ради — покаже час, а також ставлення окремих державних структур до самого Комітету з питань європейської інтеграції. За всіма елементарними правилами державницького ставлення до справи потреба в такому комітеті обов'язково повинна бути. Адже євроінтеграція триває.

Ірина ЯМПОЛЬСЬКА, науковий співробітник Інституту соціально-економічних досліджень, кандидат економічних наук, член Науково-експертної ради при Комітеті з питань європейської інтеграції.

**ПОСТАНОВА
Верховної Ради України
Про парламентські слухання
«Про стан і перспективи реформування
Збройних Сил України та здійснювані
Урядом України заходи щодо
забезпечення надійної обороноздатності
України»**

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Провести в квітні 2004 року парламентські слухання з порядком денним: «Про стан і перспективи реформування Збройних Сил України та здійснювані Урядом України заходи щодо забезпечення надійної обороноздатності України».

2. Комітетам Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, у закордонних справах, з питань бюджету забезпечити підготовку до проведення парламентських слухань.

3. Запропонувати Кабінету Міністрів України: визначити доповідача з порядку денного парламентських слухань;

підготувати та подати до Верховної Ради України необхідні інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань, у тому числі матеріали, які відображають сучасний стан Збройних Сил України у порівнянні із збройними силами країн-сусідів та країн, чия політика може становити потенційну загрозу інтересам України, стан її обороноздатності у зв'язку з відмовою від ядерної зброї, а також ставлення до пропозицій щодо потенційної можливості створення Україною ядерної зброї.

4. Міністерству закордонних справ України проаналізувати стан виконання іншими державами міжнародних зобов'язань, взятих ними у зв'язку із здійсненням Україною заходів щодо роззброєння, і подати до Верховної Ради України відповідні матеріали.

5. Із співвідповідно на парламентських слуханнях висловити голові Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони Крючкову Г. К.

6. Врахувати рекомендації парламентських слухань при законодавчому врегулюванні і здійсненні реформування Збройних Сил України.

7. Управлінню справами Апарату Верховної Ради України здійснити матеріально-технічне забезпечення проведення парламентських слухань.

8. Національний телекомпанії України та Національний радіокомпанії України за участю Інформаційного управління Апарату Верховної Ради України забезпечити в установленому порядку пряму трансляцію парламентських слухань на загальнонаціональному телеканалі УТ-1 та загальнонаціональному радіоканалі УР-1.

**Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.**

м. Київ,
18 березня 2004 року.
№ 1613-IV.

**ПОСТАНОВА
Верховної Ради України
Про проведення парламентських слухань
з порядком денним:
«18 річниця Чорнобильської катастрофи.
Погляд у майбутнє»**

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Провести 21 квітня 2004 року о 15 годині в залі пленарних засідань Верховної Ради України парламентські слухання з порядком денним: «18 річниця Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє».

2. Запропонувати:

Кабінету Міністрів України до 5 квітня 2004 року підготувати і передати Верховній Раді України необхідні інформаційно-аналітичні матеріали про виконання заходів з мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи та пов'язані з ними ключові проблеми і шляхи їх розв'язання;

Національній академії наук України, Академії медичних наук України, Національній комісії з радіаційного захисту населення України до 5 квітня 2004 року підготувати та передати Верховній Раді України інформаційно-аналітичні матеріали про ефективність виконання заходів з мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи, прогнозні віддалені наслідки та шляхи їх мінімізації.

3. Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи забезпечити підготовку і проведення зазначених парламентських слухань.

4. Запросити для участі в парламентських слуханнях членів Уряду України на чолі з Прем'єр-міністром України, представників органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, представників компетентних міжнародних організацій, громадських організацій та об'єднань громадян, учених і спеціалістів наукових установ.

5. Управлінню справами Апарату Верховної Ради України здійснити в установленому порядку фінансування витрат на організацію і проведення парламентських слухань та їх відповідне матеріально-технічне забезпечення.

6. Національний телекомпанії України та Національний радіокомпанії України за участю Інформаційного управління Апарату Верховної Ради України забезпечити трансляцію парламентських слухань на загальнонаціональному телеканалі УТ-1 та загальнонаціональному радіоканалі УР-1.

7. Управлінню справами Апарату Верховної Ради України разом з Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи протягом травня 2004 року забезпечити в установленому порядку видання збірки матеріалів парламентських слухань «18 річниця Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє».

**Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.**

м. Київ,
18 березня 2004 року.
№ 1614-IV.

**ЗАКОН УКРАЇНИ
Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо місцевої міліції**

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Внести до законодавчих актів України такі зміни:

1. У Бюджетному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 37—38, ст. 189; 2004 р., № 8, ст. 67):

1) статтю 88 доповнити пунктом 5 такого змісту:

«5) місцеву міліцію»;

2) статті 89 і 90 доповнити пунктом 7 такого змісту:

«7) місцеву міліцію»;

3) статтю 91 доповнити пунктом 1' такого змісту:

«1') місцеву міліцію».

2. У Законі України «Про міліцію» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 4, ст. 20; Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 36, ст. 526; 1993 р., № 11, ст. 83; 1994 р., № 26, ст. 216; 1995 р., № 15, ст. 102; 1999 р., № 4, ст. 35; 2000 р., № 10, ст. 79, № 27, ст. 213; 2001 р., № 10, ст. 44, № 40, ст. 113; 2002 р., № 17, ст. 117, № 26, ст. 176; 2003 р., № 29, ст. 233, № 30, ст. 247; 2004 р., № 10, ст. 95):

1) у статті 7:

а) частину першу після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

«місцевої міліції».

У зв'язку з цим абзаци четвертий—восьмий вважати відповідно абзацами п'ятим—дев'ятим;

б) частини третю і четверту виключити;

в) частину одинадцяті після слів «на транспорті» доповнити словами «та їх заступники»;

2) доповнити статтею 7¹ такого змісту:

«Стаття 7¹. Місцева міліція

Місцева міліція утворюється за рішенням органів місцевого самоврядування на підставі подання місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів рад, погодженого з Міністерством внутрішніх справ України.

Завданням місцевої міліції є забезпечення захисту життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян та охорони громадського порядку на відповідній території.

До складу місцевої міліції входять підрозділи дорожньо-патрульної служби, патрульно-постової служби, служби дільничних інспекторів міліції, а також приймальники-розподільники для неповнолітніх, приймальники-розподільники для осіб, затриманих за бродяжництво, спеціальні приймальники для осіб, підданих адміністративному арешту. У складі місцевої міліції можуть утворюватися й інші підрозділи.

Місцева міліцію очолює керівник, який є заступником начальника відповідного управління (відділу) внутрішніх справ з громадської безпеки. Керівник місцевої міліції у встановлені відповідною радою строки звітує перед нею про стан охорони громадського порядку та громадської безпеки на відповідній території.

Призначення і звільнення з посад керівника місцевої міліції, начальників структурних підрозділів і дільничних інспекторів проводиться начальниками головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі за погодженням з відповідною радою.

Чисельність місцевої міліції визначається органом місцевого самоврядування виходячи з нормативів, затверджених Міністерством внутрішніх справ України.

Місцева міліція утримується за рахунок коштів місцевих бюджетів»;

3) частину третю статті 24 виключити;

4) у тексті Закону слова «Республіці Крим» та «Криму» замінити словами «Автономній Республіці Крим».

3. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170; 1998 р., № 48, ст. 292; 1999 р., № 41, ст. 372; 2000 р., № 9, ст. 67, № 46, ст. 393; 2001 р., № 9, ст. 39, № 32, ст. 172, № 49, ст. 259; 2003 р., № 24, ст. 159, № 28, ст. 216, № 45, ст. 360; із змінами, внесеними Законом України від 3 лютого 2004 року № 1419-IV):

1) у статті 26:

а) у частині першій:

пункт 39 виключити;

пункт 40 викласти в такій редакції:

«40) заслуховування звітів начальників органів внутрішніх справ про стан боротьби зі злочинністю, а також керівників місцевої міліції про стан громадської безпеки та охорони громадського порядку на відповідній території, порушення перед відповідними органами питання про звільнення з посад цих керівників у разі визнання їх діяльності незадовільною»;

б) доповнити статтю частинами третьою і четвертою такого змісту:

«3. Виключно на пленарних засіданнях міських (міст, де утворені органи внутрішніх справ) рад, крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються такі питання:

1) утворення, реорганізації або ліквідації за погодженням з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі місцеві міліції;

2) погодження призначення на посади і звільнення з посад керівника місцевої міліції, начальників структурних підрозділів та дільничних інспекторів цієї міліції, пропозицій щодо їх заохочення або притягнення до відповідальності.

4. Виключно на пленарних засіданнях сільських, селищних та міських (міст, де відсутні органи внутрішніх справ) рад, крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються такі питання:

1) внесення на розгляд районної, обласної ради пропозицій про введення або скорочення посад працівників місцевої міліції, погодження призначення на посади і звільнення з посад начальників структурних підрозділів та дільничних інспекторів цієї міліції;

2) внесення в установленому порядку до відповідних органів внутрішніх справ пропозицій про призначення на посади і звільнення з посад начальників структурних підрозділів та дільничних інспекторів місцевої міліції, їх заохочення або притягнення до відповідальності»;

2) у статті 38:

а) підпункт 1 пункту «а» частини першої викласти в такій редакції:

«1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій про введення або скорочення посад працівників місцевої міліції виходячи з нормативів, затверджених Міністерством внутрішніх справ України, витрат на утримання та матеріально-технічне забезпечення діяльності місцевої міліції, навчання її працівників, створення для них необхідних житлово-побутових умов»;

б) доповнити частиною третьою такого змісту:

«3. До відання виконавчих органів міських (міст, де утворені органи внутрішніх справ) рад належить підготовка і внесення разом з відповідними місцевими державними адміністраціями на розгляд ради пропозицій, погоджених з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, щодо утворення, реорганізації або ліквідації місцевої міліції, чисельності її працівників згідно з нормативами, затвердженими Міністерством внутрішніх справ України, витрат на утримання та матеріально-технічне забезпечення діяльності місцевої міліції, навчання її працівників, створення для них необхідних житлово-побутових умов»;

3) частину другу статті 41 після слів «контролюють їх виконання» доповнити словами «утворюють за погодженням з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі місцеву міліцію; погоджують призначення на посади і звільнення з посад керівника місцевої міліції, начальників структурних підрозділів та дільничних інспекторів цієї міліції; вносять у встановленому порядку пропозиції щодо їх заохочення або притягнення до відповідальності; заслуховують звіти начальників органів внутрішніх справ про стан боротьби зі злочинністю, а також керівників місцевої міліції про стан громадської безпеки та охорони громадського порядку на відповідній території; порушують перед відповідними органами питання про звільнення з посад цих керівників у разі визнання їх діяльності незадовільною»;

4) частину третю статті 42 доповнити пунктами 21 і 22 такого змісту:

«21) забезпечує в межах повноважень, визначених законодавством, організацію охорони громадського порядку і громадську безпеку на відповідній території, дотримання законності та належну організацію роботи місцевої міліції;

22) вносить до головних управлінь, управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі пропозиції щодо призначення на посади і звільнення з посад працівників місцевої міліції, їх заохочення або притягнення до відповідальності»;

5) у статті 43:

а) частину першу доповнити пунктами 33 і 34 такого змісту:

«33) утворення за погодженням з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі місцевої міліції; погодження призначення на посади і звільнення з посад керівника місцевої міліції та начальників структурних підрозділів цієї міліції й дільничних інспекторів міліції, внесення пропозицій щодо їх заохочення або притягнення до відповідальності;

34) заслуховування звітів начальників органів внутрішніх справ про стан боротьби зі злочинністю, а також керівників місцевої міліції про стан громадської безпеки та охорони громадського порядку на відповідній території, порушення перед відповідними органами питання про звільнення з посад цих керівників у разі визнання їх діяльності незадовільною»;

б) доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Виключно на пленарних засіданнях районних рад, крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються питання про внесення до обласної ради погоджених з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі пропозицій про введення або скорочення посад працівників місцевої міліції».

4. Статтю 25 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20—21, ст. 190; 2001 р., № 31, ст. 149, № 32, ст. 172; 2003 р., № 24, ст. 159; із змінами, внесеними Законами України від 2 жовтня 2003 року № 1213-IV і 3 лютого 2004 року № 1419-IV) доповнити пунктом 16 такого змісту:

«16) здійснює разом з відповідними виконавчими органами рад підготовку і внесення в установленому порядку на розгляд ради пропозицій, погоджених з відповідними головними управліннями, управліннями Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, щодо утворення, реорганізації або ліквідації місцевої міліції, чисельності її працівників згідно з нормативами, затвердженими Міністерством внутрішніх справ України, витрат на утримання та матеріально-технічне забезпечення діяльності місцевої міліції, навчання її працівників, створення для них необхідних житлово-побутових умов».

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Після набрання чинності цим Законом до утворення відповідних підрозділів у складі місцевої міліції у складі міліції громадської безпеки продовжують діяти підрозділи, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м. Київ,
4 березня 2004 року.
№ 1577-IV.

«Голос України» надрукував висновки Рахункової палати із повідомлення «Про результати перевірки використання коштів Державного бюджету України, виданих Міністерству охорони здоров'я України на забезпечення інсуліном хворих на цукровий діабет». У документі, зокрема, сказано: «Перевіркою вста-

новлено бюджетні правопорушення у використанні коштів Державного бюджету України в сумі 27, 2 млн. грн., не за цільовим призначенням використано 25, 8 млн. грн. та неефективно — 2,3 млн. грн.». Сьогодні редакція публікує відповідь Міністерства охорони здоров'я.

«Прийняв і борги попередніх років, і неоплачені тендерні закупівлі, і судові скарги»

Насамперед я, як керівник галузі, хочучи подякувати газеті «Голос України» за постійну увагу до питань охорони здоров'я і діяльності галузі. Хоча видання часто має претензії до міністерства як до структури, котра не вельми люб'язно спілкується з редакцією, сьогодні ми хочемо запропонувати до вашої уваги точку зору на висновки Рахункової палати не зовнішнього спостерігача, а тих, хто володіє ситуацією зсередини.

Спершу звертаємо увагу на хронологію: результати перевірки Рахункової палати щодо використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на забезпечення інсуліном хворих на цукровий діабет, мають чітко визначений період. Рахункова палата здійснювала перевірку діяльності галузі в цьому напрямі за 2001, 2002 роки. Як відомо, уряд Віктора Януковича і я, як член уряду і Міністр охорони здоров'я, приступили до виконання своїх обов'язків наприкінці 2002 року. Висновки Рахункової палати, безумовно, є корисним документом для запобігання виникнення можливих проблем в реалізації комплексної програми «Цукровий діабет». Хочу, щоб читачі зрозуміли мене правильно — це не спроба перекласти відповідальність на попередників. Ситуація з фінансуванням галузі у 2001 та 2002 роках відома: бюджет галузі становив відповідно 5,4 млрд. грн. та 6,5 млрд. грн. Фактично профінансовано було лише 41,8 відсотка. Проте галузь продовжувала працювати навіть у ситуації дефіциту ресурсів.

Варту зауважити, що наприкінці 2002 року, коли коаліційний уряд почав виконувати свої обов'язки, бюджет галузі на 2003 рік був сформований і особливого оптимізму не викликав. Поясню чому. У спадок, окрім затвердженого бюджету, змінити в якому, як ви розумієте, нічого не можна, перейшли борги ще з 2001 року, які виникли через хронічне недофінансування галузі, та практично зношена матеріально-технічна база лікувально-профілактичних закладів, ресурс якої вичерпано в середньому від 60 до 80 відсотків. І лише у 2003 році вперше ми віднайшли

можливості виділити кошти на придбання обладнання.

Очевидним був і той факт, що велика кількість вітчизняних виробників у 2001 та 2002 роках погодились працювати в кредит. Це забезпечило безперервність виконання національних програм та закупівлю найнеобхідніших препаратів для лікування хворих на туберкульоз, цукровий діабет, онкологічні недуги тощо. Кредитування є зручним інструментом, що застосовується не тільки на рівні суб'єктів підприємницької діяльності, а й на рівні великих держав. Проте борги зрештою потрібно повертати. Приймаючи справи, я, як Міністр охорони здоров'я, прийняв і борги попередніх років, і не оплачені тендерні закупівлі, і судові скарги з боку поставальників. Шляхом планового ведення економічної діяльності і використання всіх можливих ресурсів ми в 2003 році змогли повністю погасити заборгованості перед поставальниками і вирівняти ситуацію з заробітною платою. Уперше за останні п'ять років було виплачено борги із заробітної плати, окрім того, завдяки досягнутим домовленостям з профспілкою медичних працівників, депутатами та урядом гарантовану плату медикам було підвищено більш як на 30 відсотків. Наступним кроком МОЗ планує запровадити єдину тарифну сітку, що дасть змогу адекватно оцінювати професійний стаж та роботу медиків.

Повертаючись до висновків Рахункової палати... Цукровий діабет є досить гострою проблемою для України. Медики констатують постійне зростання захворюваності в тому числі серед дітей. Зважаючи на актуальність проблеми та враховую-

чи, що цукровий діабет є серйозною медико-соціальною проблемою, у 1999 році Указом Президента України було схвалено комплексну програму «Цукровий діабет». Програмні заходи розроблялись з метою забезпечення зниження темпів зростання захворюваності на цукровий діабет, кількості ускладнень захворювання, що призводять до інвалідності та смерті хворих. За ці роки було зроблено чимало, але недостатньо для того, щоб констатувати стійку тенденцію до поліпшення ситуації.

Велика робота здійснено на шляху призупинення закриття обласних та міських ендокринологічних диспансерів. Розпочато роботу зі створення Державного реєстру хворих на цукровий діабет. Понад 90 відсотків дітей, хворих на цукровий діабет, безплатно забезпечено глюкометрами та іншими засобами самоконтролю.

Пріоритетним напрямом реалізації програми є безплатне забезпечення хворих на цукровий діабет інсулінами та цукрознижувальними пероральними препаратами. За розрахунками, реальна потреба для цілкового забезпечення інсулінозалежних хворих препаратами інсуліну на 2003 рік становила майже 164 млн. грн. У державному бюджеті на 2003 рік було закладено й 100 відсотків профінансовано суму 132 млн., частину інсулінів, яка не забезпечується фінансуванням з державного бюджету, закуплено за кошти місцевих бюджетів. Я цілком згодний з тим, що заходи, передбачені національною програмою, потребують подальшої активізації та координації спільних дій з органами виконавчої влади та відповідного фінансування за рахунок центрального та місцевих бюджетів. Але не можна говорити про те, що нічого не робиться в цьому напрямі та є лише порушення. Більшість зауважень Рахункової палати протягом 2003 року було виправлено ще до початку перевірки, і нині можемо говорити про такі факти, як створення чіткого механізму визначення середньої потреби інсуліну на одного хворого на рік. Також започатковано створення єдиного реєстру хворих на цукровий діабет. Нині маємо чіткий розподіл ін-

сулінів по регіонах, у відповідності до їх заявок на поставку препаратів. Що стосується закупівель, то могу заявити авторитетно: Міністерство охорони здоров'я проводить усі закупівлі згідно з Законом України «Про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти». За кошти державного бюджету в Україні інсулінами імпортного виробництва стовідсотково забезпечено всіх дітей, підлітків і вагітних, хворих на інсулінозалежну форму діабету. Доросле населення забезпечується інсулінами вітчизняного виробництва. Міністерство охорони здоров'я рекомендувало місцевим органам влади під час формування власних бюджетів передбачати не менш як 20 відсотків коштів на реалізацію комплексної програми «Цукровий діабет».

Також, для більшої відкритості, хотів би оприлюднити досягнення галузі за минулий рік. Незважаючи на те, що це лише сухі факти, за ними стоїть велика робота професіоналів. 2003 року розпочато проект Світового банку, спрямований на профілактику туберкульозу, ВІЛ-інфекції та СНІДу; проведено всеукраїнську акцію «Зір», у результаті якої було оглянуто 240 тисяч ветеранів ВВВ, більшість із них забезпечено засобами корекції зору; відкрито науково-практичний центр дитячої кардіохірургії; досягнуто реальних результатів у запобіганні передачі ВІЛ від матері до дитини, кількість випадків скоротилася з майже 30 відсотків до десяти. Хворі на туберкульоз були стовідсотково забезпечені протитуберкульозними препаратами; триває процес створення університетських клінік, що наближує українські стандарти навчання до європейських. Онкологічних хворих забезпечено препаратами першого ряду.

Розповідаючи про досягнення минулого року, я не ставив за мету підмінювати поняття чи змішувати акценти з негативу на позитив. Але не можна нехтувати реальною роботою, яку було проведено за досить короткий термін у непростих економічних передумовах.

Андрій ПІДАЄВ,
Міністр охорони
здоров'я України.

тому інші оператори й не поспішають вкладати в це кошти, — зазначив заступник голови Державного комітету зв'язку та інформатизації Володимир

Коляденко. Він повідомив, що загалом в Україні ємність телефонного зв'язку торік зросла на 805 тисяч номерів. Цього-річ має додатися ще понад мільйон.

Дві коростенські та Білківська школи отримали від «Укртелекому» модеми і сертифікати про підключення до Інтернету. Подарунками для багатодітної родини, ветеранів війни та інвалідів Чорнобиля стали сім телефонних апаратів. Були й відзнаки для кращих зв'язківців, до того ж не забули і про «сестру» «Телекому» — пошту.

Олексій КАВУН.
Житомирська область.

Закон України

Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік»

Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести до Закону України від 27 листопада 2003 року «Про Державний бюджет України на 2004 рік» такі зміни:

1. Статтю 71 доповнити частиною другою такого змісту:

«Положення цієї статті не поширюються на здійснення розрахунків з бюджетом шляхом застосування податкових векселів при ввезенні (пересиланні) на митну територію України (імпорту) товарів, які підпадають під визначення кодів УКТ ЗЕД 1001 10 00 90, 1001 90 99 00, 1002 00 00 00, протягом строку дії Закону України від 23 жовтня 2003 року «Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування щодо зернових культур».

2. Частину другу статті 83 викласти в такій редакції:

«Установити, що до 1 липня 2004 року звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з вивезення (пересилання) за межі митної території України товарів, які підпадають під визначення кодів УКТ ЗЕД 1001 (пшениця), 1002 (жито), 1003 (ячмінь)».

ІІ. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування і застосовується щодо операцій сільгоспвиробників та переробних підприємств з 1 січня 2004 року.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ, 4 березня 2004 року.
№ 1593-IV.

МІЖПАРЛАМЕНТСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Прорубаємо вікно в Південну Африку

З Африки повернулися депутати, які входять у міжпарламентську групу України—Південно-Африканська Республіка. Своїми враженнями від поїздки поділився голова групи Олександр РИМАРУК.

— Ви як депутат українського парламенту, мабуть, цікавилися роботою парламенту ПАР. У чому схожість і відмінність між нашими законодавчими органами?

— Почнемо з того, що в цій країні діє двопалатна парламентська система. І це незважаючи на те, що згідно з Конституцією ПАР є унітарною республікою. Верхня палата представляє інтереси регіонів, і вибори до її складу відбуваються на мажоритарній основі. Нижня палата формується з представників різних партій. Особливе захоплення викликає обладнання, яким оснащено сесійний зал Національної Асамблеї (нижньої палати). Потрібно визнати, що, порівняно з нашою системою «Рада-3», вони пішли далеко вперед. На робочому місці в кожного депутата стоїть пристрій, що дає можливість йому в разі потреби вивести на екран будь-який законопроект, котрий його цікавить. Зв'язатися зі своїми помічниками, з експертами, апаратом парламенту або його керівництвом можна не встаючи з місця.

— Багато ваших колег-депутатів є членами різних міжфракційних груп Верховної Ради у зв'язках з парламентами інших країн. Не таємниця, що більшість депутатів із задоволенням вступають до таких груп, як, скажімо, Україна—Німеччина або Україна—Франція. А ось ваш вибір випав саме на ПАР. Як це пояснити?

— По-перше, було просто цікаво більше довідатися про таку далеку екзотичну та ще зовсім недавно цілком закриту для нас країну. А по-друге, з огляду на незначну кількість контактів у наших економічних, культурних й інших взаєминах, виступити свого роду їх каталізатором.

— На якому нині рівні є співробітництво України і ПАР? З чим у південноафриканців асоціюється наша країна перш за все?

— Наведу такі цифри: інвестиції ПАР в Україну становлять 60 тисяч доларів. А Україна не вклала в економіку ПАР ні цента. Такі показники не потребують додаткових коментарів. Торгівля ведеться також недостатньо активно. В минулі роки ми постачали туди або зерно, або продукцію хімічної промисловості. В радянські часи наша риболовецька флотилія «Антарктида» щорічно виловлювала біля берегів ПАР десятки тисяч тонн риби. Сьогодні наших суден там майже не зустрінеш. А знають нас ще за часів Союзу насамперед по літаках Антонова і автоматах Калашникова.

— В яких галузях ми можемо взаємовигідно співробітничати?

— Не таємниця, що ПАР видобуває найбільшу кількість алмазів у світі. А ось стосовно шліфування й огранювання алмазів, то тут Україна становить для ПАР певний інтерес. У нас є великі виробничі об'єднання, які ще в союзні часи займали провідні місця з обробки алмазів. Єдина проблема в цьому питанні полягає в тому, як до цього ставитимуться росіяни. Адже вони створили разом з українцями спільні підприємства. А парська алмазовидобувна компанія «Де-Бірс» фактично є головним конкурентом у світі російській «Алрос» («Алмази Росії»). Оскільки в Південній Африці літає майже двісті наших літаків серії «Ан», є необхідність у створенні сервісного центру. Адже найближчий пункт техобслуговування цих машин — за дев'ять тисяч кілометрів від ПАР у Кувейті. Багато білих у зв'язку із захопленнями їхніх земель у сусідніх з ПАР країнах (у тому ж Зімбабве) готові стати фермерами в Україні. Тепер слово за Держкомземом, до якого було відправлено відповідного листа.

Сергій КУТОВИЙ.

У віддалені села приходить цифровий зв'язок

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Народний депутат Павло МАТВІСНКО протягом одного дня двічі перерізає стрічки, відкриваючи нові об'єкти. Сучасні цифрові АТС введено в дію в Коростені та в селі Білка Коростенського району.

— Я вдячний «Укртелекому» та Промінвестбанку, які допомогли виконати одну з важливих моїх передвиборних обіцянок, — сказав Павло Володимирович.

А міський голова Коростеня Володимир Москаленко підкреслив:

— Наше місто — друге в області після обласного центру за обсягами промислового виробництва. Інвестори, перш ніж вкласти кошти, завжди цікавляться якістю зв'язку.

За минулий рік на Житомирщині введено в дію 12 цифрових АТС. Тільки на коростенській землі у розвиток зв'язку вкладено 5 мільйонів гривень.

— Тепер мешканці віддаленого села Білка матимуть зв'язок такої само якості, як у Франції, Німеччині та інших розвинутих державах. «Телеком» виконує важливу соціальну роль, бо телефонізація села не належить до прибуткових проектів і

Право на пільги військовослужбовцям підтверджено

КОНСТИТУЦІЙНЕ СУДОЧИНСТВО

Із Рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2004 року №7-рп/2004 у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів).

Конституційний Суд України розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» від 26 грудня 2002 року № 380-IV. Заслухавши суддю-доповідача Івашенка В. І., пояснення представників сторін та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України, зокрема, **встановив:** Суб'єкт права на конституційне подання — 45 народних депутатів України — звернувся до Конституційного Суду України з письмовим клопотанням визнати положення частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (далі — Закон) такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними).

На думку народних депутатів України, зазначені положення Закону фактично зупиняють дію пільг, компенсацій і гарантій, на які згідно з законами України «Про Збройні Сили України», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей», «Про прокуратуру», «Про міліцію», «Про пожежну безпеку», «Про Службу безпеки України» тощо мають право окремі військовослужбовці та працівники правоохоронних органів. Позбавлення цієї категорії громадян України та членів їхніх сімей права на пільги щодо оплати житла, комунальних послуг, які вони мали протягом усього періоду перебування на службі, та права на безоплатний проїзд, за відсутності відповідної матеріальної компенсації, є порушенням їхнього конституційного права на соціальний захист та суперечить положенням Конституції України (частина п'ята статті 17, частина третя статті 22).

Конституційний Суд України, вирішуючи порушені у конституційному поданні питання, виходить із такого.

Згідно зі статтею 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, пе-

редбачених законом (частина перша); пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом (частина третя). Відповідно до зазначених норм держава бере на себе обов'язок щодо утримання тих громадян, які внаслідок втрати працездатності або з інших незалежних від них обставин не мають достатніх засобів для існування.

Конституційний Суд України неодноразово розглядав проблему, пов'язану з реалізацією права на соціальний захист, і сформулював правову позицію, згідно з якою Конституція України виокремлює певні категорії громадян України, що потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави. До них, зокрема, належать громадяни, які відповідно до статті 17 Конституції України перебувають на службі у військових формуваннях та правоохоронних органах держави, забезпечуючи суверенітет і територіальну цілісність України, її економічну та інформаційну безпеку, а саме — у Збройних Силах України, органах Служби безпеки України, міліції, прокуратури, охорони державного кордону України, податкової міліції, Управління державної охорони України, державної пожежної охорони, Державного департаменту України з питань виконання покарань тощо (Рішення Конституційного Суду України від 6 липня 1999 року № 8-рп/99 у справі щодо права на пільги та від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій).

Необхідність додаткових гарантій соціальної захищеності цієї категорії громадян як під час проходження служби, так і після її закінчення зумовлена насамперед тим, що служба у Збройних Силах України, інших військових формуваннях та правоохоронних органах держави пов'язана з ризиком для життя і здоров'я, підвищеними вимогами до дисципліни, професійної придатності, фазових, фізичних, вольових та інших якостей (Рішення Конституційного Суду України від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій).

Порядок проходження служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях врегульовано спеціальними нормативно-правовими актами, які покладають на громадян, які перебувають на такій службі, додаткові обов'язки і відповідальність.

Зокрема, громадяни України, які перебувають на військовій службі та працюють у правоохоронних органах (далі — військовослужбовці та працівники правоохоронних органів) зобов'язані виконувати свої професійні обов'язки і в неробочий час або поза службою. Приміром, військові навчання, походи кораблів, бойові стрільби та бойове чергування, несення служби у добовому наряді здійснюються у будь-які дні тижня без обмеження загальної тривалості службового часу (частина третя статті 19 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, зат-

вердженого Законом України від 24 березня 1999 року).

Крім цього, до військовослужбовців та працівників правоохоронних органів у випадках, передбачених Конституцією України, у законодавчому порядку запроваджено певні обмеження окремих конституційних прав і свобод.

Так, на підставі частини першої статті 33 Конституції України у частині четвертій статті 17 Закону України «Про Збройні Сили України» визначено, що військовослужбовці та працівники Збройних Сил України можуть бути обмежені у свободі пересування, вільному виборі місця проживання та праві вільно залишати територію України. Згідно з положеннями частини другої статті 36 Конституції України, законами України «Про Збройні Сили України» (частина перша статті 17), «Про міліцію» (частина сьома статті 18), «Про прокуратуру» (частина друга статті 6), «Про Службу безпеки України» (частина друга статті 6) та іншими встановлено, що військовослужбовці та працівники правоохоронних органів не можуть бути членами політичних партій та громадських організацій, які мають політичну мету.

Військовослужбовці та працівники правоохоронних органів також обмежені у встановлених Конституцією України правах на підприємницьку діяльність (стаття 42), працю (стаття 43) та інших, пов'язаних із забезпеченням собі і своїй родині максимально досяжного (відповідно до своїх здібностей) рівня життя, та на захист своїх економічних і соціальних інтересів.

Таким чином, визначений законами України відповідно до положень статті 17 Конституції України комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення соціального захисту військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, зумовлений не їх непрацездатністю або відсутністю достатніх засобів для існування (стаття 46 Конституції України), а особливістю професійних обов'язків, пов'язаних з ризиком для життя та здоров'я, певним обмеженням конституційних прав і свобод, у тому числі права заробляти матеріальні блага для забезпечення собі і своїй сім'ї рівня життя, вищого за прожитковий мінімум.

Тобто соціальні гарантії військовослужбовців та працівників правоохоронних органів впливають із характеру покладених на них службових обов'язків у зв'язку з виконанням ними державних функцій.

Як пояснив представник Кабінету Міністрів України заступник Міністра фінансів України, середньомісячна заробітна плата військовослужбовців та працівників правоохоронних органів у 2003 році перевищувала прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений Законом України «Про прожитковий мінімум на 2003 рік». Таким чином, положення частин третьої, четвертої статті 59 Закону фактично зупинили дію передбачених ними пільг, оскільки відповідно до цих положень зазначені пільги надають-

ся лише у разі, якщо грошові доходи військовослужбовців та працівників правоохоронних органів менше величини прожиткового мінімуму, встановленої для працездатних осіб, а розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом з грошовими доходами не повинен перевищувати величини прожиткового мінімуму, встановленої для працездатних осіб.

Треба також зазначити, що відповідно до правової позиції Конституційного Суду України багато пільг, встановлених законами України «Про міліцію», «Про прокуратуру» тощо, є не пільгами, а гарантіями та іншими засобами забезпечення професійної діяльності окремих категорій громадян, ефективного функціонування відповідних органів. Припинення пільг, компенсацій і гарантій для військовослужбовців та працівників правоохоронних органів без відповідної матеріальної компенсації є порушенням гарантованого державою права на їх соціальний захист та членів їхніх сімей (Рішення Конституційного Суду України від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій).

Виходячи з наведеного, Конституційний Суд України **вирішив:**

1. Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік», в частині, за якою пільги, компенсації і гарантії, на які згідно з законами України мають право окремі працівники (військовослужбовці) військових формувань та правоохоронних органів щодо знижки плати за користування житлом (квартирної плати), паливом, телефоном та плати за комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична та теплова енергія), щодо безоплатного проїзду всіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі) та автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів, надаються у разі, якщо грошові доходи цих працівників (військовослужбовців) менше величини прожиткового мінімуму, встановленої для працездатних осіб, а розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом з грошовими доходами зазначених працівників (військовослужбовців) не повинен перевищувати величини прожиткового мінімуму, встановленої для працездатних осіб.

2. Положення частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік», визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

3. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточною і не може бути оскаржене.

ОБГОВОРЮЄМО ЗАКОНОПРОЕКТ

Саме таке запитання постає після ознайомлення з проектом нового Трудового кодексу України. Торік Кабінет Міністрів України подав його на розгляд до Верховної Ради України. Автори проекту нового Трудового кодексу знехтували правову ідею і зміст принаймні 15 статей Конституції і положень низки законів України, в яких пріоритет прав і свобод людини та громадянина розглядається як основний принцип побудови демократичної держави.

Принципово неправильно, вважаю, що орієнтиром у правовому регулюванні відносин між роботодавцем і працівником у проекті кодексу визнано таку категорію, як інтерес. Справді, гадають, що політикою керує інтерес. Але чому у трудових відносинах працівник має виконувати певну роботу тільки в інтересах роботодавця, незалежно від форми домовленості про таку роботу (ст. 5)? Чому працівник, який вступає у трудові відносини, має брати на себе обов'язки виконувати роботу тільки в інтересах роботодавця під його керівництвом та контролем (ст. 25)? Чому інтерес роботодавця червоною ниткою проходить через весь проект кодексу, а інтереси працівника — ні?

Так, роботодавець і працівник хочуть володіти якоюсь цінністю: перший — результатом праці і головне прибутком, другий — заробітною платою за свою працю. Якщо вони бажають досягти якихось результатів — мусять домовлятися, тобто шукати компроміс інтересів. І цей компроміс має бути закріплений в угоді, яка знаменує собою початок відносин між роботодавцем і працівником. У проекті кодексу жодного компромісу інтересів немає, є лише інтерес роботодавця.

Проект кодексу порушує принципи рівності прав і можливостей, встановлює дискримінаційні приписи.

Цього висновку доходиш після аналізу п. 6 ст. 34 проекту, згідно з яким «...роботодавець може встановлювати додаткові вимоги до працівника, що виправдовуються характером роботи або умовами її виконання. Невідповідність цим вимогам є підставою для відмови у прийнятті на роботу»; п. 1 ст. 35 проекту: «З метою визначення професійних, кваліфікаційних, особистих та інших якостей особи вимогам до працівників... роботодавець має право проводити тестування та співбесіди з претендентом на

робоче місце або посаду». Це стосується також п. 5 ст. 62 проекту, за яким «з метою вирішення питання про прийняття на роботу... роботодавець вправі збирати про працівника інформацію за попередніми місцями роботи та отримувати її з інших джерел».

Про яку соціальну захищеність працівника, про яку законність можна говорити, коли сам роботодавець на власний розсуд має право встановлювати додаткові умови, які потім дають йому підстави для відмови у прийнятті або звільненні з роботи?

Такої залежності людини від роботодавця, яку пропонують автори проекту кодексу, за всі роки існування тоталітарного радянського режиму не спостерігалось. Не можна пропонувати працівникам демократичної держави у Трудовому кодексі ХХІ століття кабалу, яку завуальовано закріплено у його деяких статтях. А зміст статей 28, 29 проекту відверто закріплює примусову працю, яку Конвенція №29 Міжнародної організації праці заборонила ще 1930 року.

Ідея нерівності у трудових правовідносинах проявляється вже в тому, що роботодавець має необмежені привілеї у здійсненні своїх прав, а трудовий колектив і його представники позбавлені права реального захисту трудових і соціально-економічних прав та інтересів, чим порушується ст. 36 Конституції України та Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». Трудовий колектив та його представник — профспілковий орган фактично позбавлені права участі в захисті прав працівників у разі розірвання трудово-

го договору з ініціативи роботодавця; профспілковий орган також позбавлений права вимагати розірвання трудового договору з керівником виробництва, який порушує права працівників чи трудове законодавство.

Вважаю, що абсолютно необґрунтована спроба авторів проекту кодексу запровадити на законодавчому рівні таке поняття, як «колективні трудові відносини». Адже їх у природі не існує! Автори проекту кодексу визнають колективні трудові відносини як «відносини між найманими працівниками та їхніми представницькими органами (представниками), з одного боку, та роботодавцями і їхніми представницькими органами — з другого. У встановлених законом випадках у таких відносинах як третя сторона беруть участь органи виконавчої влади...» (ст. 352 проекту). І далі: «В межах колективних трудових відносин надається інформація, проводиться консультація між сторонами, колективні переговори, укладаються колективні договори та угоди, здійснюється контроль їх виконання, розв'язуються колективні трудові спори».

То які це трудові відносини, якщо їх суттю є не здатність до праці чи сама праця, а організація та управління процесом праці й розв'язання колективних трудових спорів? Це організаційно-управлінські відносини, результатом яких є локальний нормативний акт.

Опустимо те, що автори цієї статті проекту кодексу не дуже вдало перефразували п. 2 Рекомендації №91 Міжнародної організації праці про колективні договори (1951 р.). Зазначимо лише, що в Рекомендації МОП йдеться про колективні договори, а не колективні трудові відносини, бо колективний договір як локальний нормативний акт містить у собі правові норми, які саме покликані регулювати трудові відносини (статті 366, 367 проекту). Суттю трудових відносин є праця як усвідомлена, цілеспрямована діяльність людини для виробництва матеріальних або духовних благ.

У багатьох статтях проекту кодексу потрібно зробити редакційні правки, а також усунути неузгодження між статтями.

Олександр ПРОЦЕВСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правовий статус закордонних українців

Українська держава сприяє розвитку національної свідомості українців, які проживають за межами України, зміцненню зв'язків з батьківщиною та поверненню їх в Україну. Відповідно до статті 12 Конституції України держава дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за її межами.

Стаття 1. Визначення термінів
Закордонний українець — це особа, яка є громадянином іншої держави або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є походженням з України; українське етнічне походження — це належність особи або її предків до української нації та визнання нею України батьківщиною свого етнічного походження.

Стаття 2. Національна комісія з питань закордонних українців

Національна комісія з питань закордонних українців (далі — Національна комісія) створюється при Кабінеті Міністрів України.

До складу Національної комісії входять представники центральних органів виконавчої влади, народні депутати України (за згодою), представники Адміністрації Президента України, а також громадських організацій, які опікуються питаннями закордонних українців, з правом дорадчого голосу.

Національна комісія приймає рішення про надання, відмову або припинення статусу закордонного українця.

Заяви на отримання статусу закордонного українця подаються до закордонних дипломатичних установ України або безпосередньо до Міністерства закордонних справ України.

Національна комісія розглядає заяви на отримання статусу закордонного українця у термін до 90 днів з дня реєстрації заяви у Національній комісії та приймає рішення про надання або відмову у наданні такого статусу.

У разі позитивного рішення щодо надання статусу закордонного українця Національна комісія видає особі посвідчення встановленого зразка, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

У разі відмови у наданні статусу закордонного українця особі видається копія відповідного рішення Національної комісії. У такому випадку за особою залишається право повторного звернення щодо надання статусу закордонного українця до Національної комісії.

Кабінет Міністрів України розробляє і затверджує програму повернення та облаштування закордонних українців в Україні. Верховна Рада України щорічно передбачає кошти для виконання цієї програми в Державному бюджеті України.

Стаття 3. Умови надання статусу закордонного українця

Умовами надання особі статусу закордонного українця є:

- 1) українська самоідентифікація;
- 2) українське етнічне походження або походження з України;
- 3) письмове звернення щодо бажання мати статус закордонного українця;
- 4) досягнення особою 16-річного віку;
- 5) відсутність громадянства України.

Українське етнічне походження або походження з України заявник підтверджує відповідними документами або свідченнями громадян України, закордонних українців чи громадських організацій закордонних українців.

Стаття 4. Порядок надання статусу закордонного українця

Особа, яка бажає набутти статусу закордонного українця, подає письмову заяву про надання статусу закордонного українця: на території України — до Міністерства закордонних справ України, а за кордоном — до дипломатичних установ України за формою, встановленою Кабінетом Міністрів України.

До заяви про надання статусу закордонного українця додаються:

- 1) паспортний документ або документ, що його замінює;
- 2) документи чи свідчення, які підтверджують українське етнічне походження або походження з України, відповідно до частини другої статті 3 цього Закону.

До документів може бути додано характеристику-клопотання громад-

ської організації закордонного українця, членом якої є заявник.

Положення про надання та оформлення посвідчення закордонного українця затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Посвідчення закордонного українця

Посвідчення закордонного українця є документом, що засвідчує цей статус, але не замінює паспорт.

До посвідчення закордонного українця вносяться разом з фотокарткою такі дані:

- 1) прізвище та ім'я чи імена;
- 2) дата та місце народження;
- 3) громадянство чи наявність статусу особи без громадянства;
- 4) країна постійного проживання.

Дані до посвідчення закордонного українця вносяться українською мовою.

Вносити до посвідчення закордонного українця дані, не передбачені цією статтею, забороняється.

Зразок посвідчення закордонного українця, порядок його надання, виготовлення та анулювання встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Посвідчення закордонного українця видається на 10 років з подальшою його перереєстрацією.

Власник посвідчення закордонного українця відповідає за достовірність внесених до посвідчення даних. У разі зміни імені, прізвища, громадянства власник посвідчення протягом шести місяців зобов'язаний повідомити про це Міністерство закордонних справ України або дипломатичне представництво чи консульську установу України за кордоном. У такому випадку особі видається нове посвідчення.

У разі втрати посвідчення закордонного українця особі за її заявою Національна комісія видає дублікат посвідчення.

За оформлення посвідчення закордонного українця або його дубліката встановлюється плата, порядок стягнення і розмір якої визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 6. Відмова у наданні статусу закордонного українця

Підставою для відмови у наданні статусу закордонного українця особі є:

- 1) дії, вчинені особою, які суперечать інтересам національної безпеки України;
- 2) подання завідомо неправдивих даних або підроблених документів для отримання відповідного статусу;
- 3) порушення інших вимог, передбачених Положенням про надання та оформлення посвідчення закордонного українця, зазначених у статті 4 цього Закону.

Стаття 7. Підстави припинення статусу закордонного українця

Дія статусу закордонного українця припиняється:

- 1) у разі подання особою відповідної заяви з дня її реєстрації у Національній комісії;
- 2) у разі набуття закордонним українцем громадянства України;
- 3) якщо цього статусу було набуто внаслідок подання завідомо неправдивих даних або підроблених документів;
- 4) якщо протягом шести місяців з дня зміни імені, прізвища, громадянства або місця проживання особа не повідомила про це Міністерство закордонних справ України або дипломатичну установу України за кордоном;
- 5) якщо особа вчинила дії, зазначені у статті 6 цього Закону.

Рішення про припинення статусу закордонного українця може бути оскаржено у Національній комісії.

Особа, статус закордонного українця стосовно якої було припинено згідно з пунктами 3 і 5 частини першої цієї статті, не має права на поновлення цього статусу.

Стаття 8. Порядок в'їзду та перебування закордонного українця на території України

В'їзд в Україну та виїзд з України закордонних українців здійснюються відповідно до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». При цьому закордонні українці — громадяни держав, з якими Україна має візовий режим, мають право на безкоштовне оформлення багатовізової візи для відвідання України без надання відповідного запрошення терміном дії на 5 років на підставі посвідчення закордонного українця.

Закордонний українець може ім-

ігрувати в Україну для постійного проживання за умови отримання в установленому законом порядку дозволу на імміграцію для постійного проживання поза межами квот на імміграцію.

Положення цієї статті поширюються також на подружжя закордонного українця та його дітей у разі їх спільного в'їзду та перебування на території України.

Стаття 9. Права, свободи і обов'язки закордонних українців

Закордонний українець, який перебуває в Україні на законних підставах, користується такими самими правами і свободами, а також несе такі самі обов'язки, як і громадянин України, за винятками, встановленими Конституцією, законами України чи міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 10. Правовий захист закордонного українця

Захист основних прав і свобод людини і громадянина стосовно закордонних українців є невід'ємною частиною зовнішньополітичної діяльності України.

Рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових осіб щодо вирішення питань, пов'язаних з перебуванням закордонного українця в Україні, можуть бути оскаржені в суді у встановленому законом порядку.

Стаття 11. Гарантії задоволення національно-культурних і мовних потреб закордонного українця

Задоволення культурно-мовних, освітніх, інформаційних та інших потреб здійснюється в рамках національної концепції співпраці із закордонними українцями та на підставі спеціальної національної програми.

Україна з метою задоволення національно-культурних і мовних потреб закордонного українця:

- 1) під час укладення міжнародних договорів передбачає забезпечення прав українських меншин за кордоном, створення оптимальних умов та можливостей для задоволення їхніх соціальних, культурно-освітніх, інформаційних та інших потреб;
- 2) сприяє укладенню міжнародних договорів про співробітництво в галузях культури, освіти, соціального захисту, інформаційного забезпечення з урахуванням інтересів організацій закордонних українців;
- 3) надає українським культурно-інформаційним центрам організаційну, методичну, технічну та іншу допомогу в місцях компактного проживання українців за кордоном;
- 4) створює умови для радіомовлення та телевізійної трансляції програм з України на територію компактного проживання українців за кордоном на підставі міжнародних угод, зокрема через супутниковий зв'язок та інші засоби комунікацій.

За видатні заслуги перед Україною закордонний українець може бути нагороджений державними нагородами України та відзнаками Президента України в порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 12. Сприяння благодійній діяльності закордонних українців

Держава в особі її органів влади гарантує і забезпечує захист передбачених законодавством України прав та інтересів закордонних українців — учасників благодійництва та благодійної діяльності, заохочує здійснення такої діяльності.

Стаття 13. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону:

подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, які впливають із цього Закону;

прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
4 березня 2004 року.
№ 1582-IV.

ОФІЦІЙНО

Постанова Верховної Ради України
Про Рекомендації
парламентських слухань
«Зовнішня політика України
як інструмент забезпечення
національних інтересів держави:
здобутки, реалії та перспективи»

Верховна Рада України постановляє:

1. Схвалити Рекомендації парламентських слухань «Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи»

2. Кабінету Міністрів України поінформувати Верховну Раду України у першому півріччі 2004 року про стан реалізації Рекомендацій парламентських слухань «Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи».

3. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України у закордонних справах.

Голова Верховної Ради України В.ЛИТВИН.
м. Київ, 19 лютого 2004 року.
№ 1531-IV.

До постанови

Добросусідство і партнерство
для захисту національних інтересів

«Україна, — наголошується в рекомендаціях парламентських слухань, — проводить збалансовану та конструктивну зовнішню політику, яка є запорукою для внутрішнього її розвитку, зміцнення безпеки країни та позиції у світі».

Учасники парламентських слухань рекомендують Верховній Раді, зокрема, активізувати законотворчий процес щодо реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до ЄС та НАТО, домогтися якнайшвидшого вступу України у Світову організацію торгівлі.

Проблемні питання, які є між Україною і Російською Федерацією, мають вирішуватися на основі міжпарламентського співробітництва.

Кабінету Міністрів України рекомендовано розвивати стратегічне партнерство із США. Участь України в ЄЕП має відповідати Конституції та її міжнародним зобов'язанням.

Ухвалено низку інших важливих рекомендацій.

Постанова Верховної Ради України
Про утворення Спільної
парламентсько-урядової комісії
з інтеграції України
до Світової організації торгівлі

З метою забезпечення вирішення стратегічного завдання інтеграції України до Світової організації торгівлі (СОТ), більш активного залучення народних депутатів України до підтримки переговорного процесу щодо вступу України до СОТ, забезпечення парламентського та громадського контролю за ходом підготовки до інтеграції України в СОТ та на виконання Постанови Верховної Ради України від 9 липня 2003 року № 1054 "Про інформацію Кабінету Міністрів України про хід виконання заходів щодо вступу України до Світової організації торгівлі" Верховна Рада України постановляє:

1. На період роботи Верховної Ради України четвертого скликання утворити Спільну парламентсько-урядову комісію з інтеграції України до Світової організації торгівлі.

2. Затвердити персональний склад парламентської частини Спільної парламентсько-урядової комісії з інтеграції України до Світової організації торгівлі.

3. Взяти до відома інформацію Кабінету Міністрів України щодо персонального складу урядової частини Спільної парламентсько-урядової комісії з інтеграції України до Світової організації торгівлі.

4. Затвердити Положення про Спільну парламентсько-урядову комісію з інтеграції України до Світової організації торгівлі.

5. Головою Спільної парламентсько-урядової комісії з інтеграції України до Світової організації торгівлі обрати народного депутата України, голову підкомітету з питань координації співробітництва з ЄС, СОТ та ОЧЕС Комітету Верховної Ради України з питань Європейської інтеграції Касьянова Сергія Павловича.

6. Запропонувати Кабінету Міністрів України забезпечити Спільну парламентсько-урядову комісію з інтеграції України до Світової організації торгівлі приміщенням, засобами транспорту і зв'язку, оргтехнікою згідно з Положенням про Спільну парламентсько-урядову комісію з інтеграції України до Світової організації торгівлі.

7. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України В.ЛИТВИН.
м. Київ, 19 лютого 2004 року.
№ 1532-IV.

До постанови

Для інтеграції
у Світову організацію торгівлі

Основним завданням комісії є аналіз можливих наслідків вступу України до СОТ та обґрунтування стратегії розвитку економіки після вступу.

Комісія працюватиме над низкою рекомендацій щодо адаптації законодавства до вимог СОТ та реформування системи державного управління.

Їй надається право контролювати підготовку проектів законодавчого забезпечення вступу до СОТ, пом'якшення можливих негативних соціальних наслідків.

Вона матиме широкі повноваження, у тому числі може залучати до своїх робочих груп фахівців, учених, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування.

Коли в українського парламенту буде жіноче обличчя?

Народні депутати, які підтримали пропозицію щодо прийняття 20-відсоткової квоти представництва жінок у Верховній Раді України:

Позафракційні
Кількість депутатів — 25, «за» — 6

1. Зінченко О. О.
2. Омельченко О. О.
3. Фіалковський В. О.
4. Гаврилюк В. В.
5. Климпуш О. Д.
6. Чорновіл Т. В.

Фракція «Наша Україна»
Кількість депутатів — 100, «за» — 79

1. Альошин В. Б.
  2. Асадчев В. М.
  3. Балоба В. І.
  4. Безсмертний Р. П.
  5. Беспалий Б. Я.
  6. Білозір О. В.
  7. Бойко Ю. А.
  8. Бондаренко В. Д.
  9. Васюник І. В.
  10. Гаврилюк І. Я.
  11. Гірник Є. О.
  12. Григорович Л. С.
  13. Гринів І. О.
  14. Гудима О. М.
  15. Гуменюк О. І.
  16. Джемилев М. .
  17. Драч І. Ф.
  18. Єхануров Ю. І.
  19. Жулинський М. Г.
  20. Загрева Б. Ю.
  21. Заєць І. О.
  22. Зімін О. П.
  23. Іванчо І. В.
  24. Івченко О. Г.
  25. Капустін В. В.
  26. Кармазін Ю. А.
  27. Катеринчук М. Д.
  28. Качур П. С.
  29. Кендзьор Я. М.
  30. Кириленко В. А.
  31. Ключковський Ю. Б.
  32. Коваль В. С.
  33. Король В. М.
  34. Косів М. В.
  35. Костенко Ю. І.
  36. Кульчинський М. Г.
  37. Манчуленко Г. М.
  38. Мартиненко М. В.
  39. Мовчан П. М.
  40. Мойсик В. Р.
  41. Одайник М. М.
  42. Олійник П. М.
  43. Оробець Ю. М.
  44. Осташ І. І.
  45. Павленко Ю. О.
  46. Пинзенник В. М.
  47. Плющ І. С.
  48. Поляннич М. М.
  49. Порошенко П. О.
  50. Скомаровський В. В.
  51. Соболев С. В.
  52. Сокирко М. В.
  53. Стецьків Т. С.
  54. Стойко І. М.
  55. Стретович В. М.
  56. Танюк Л. С.
  57. Тарасюк І. Г.
  58. Тарасюк Б. І.
  59. Терьохін С. А.
  60. Томенко М. В.
  61. Третьяков О. Ю.
  62. Тягнибок О. Я.
  63. Томич І. Ф.
  64. Трофименко В. В.
  65. Удовенко Г. Й.
  66. Філенко В. П.
  67. Червоненко Є. А.
  68. Черновецький Л. М.
  69. Чечель М. Й.
  70. Чубаров Р. А.
  71. Широко Ю. В.
  72. Цехмістренко В. Г.
  73. Червоний В. М.
  74. Черняк В. К.
  75. Чорноволенко О. В.
  76. Шандра В. М.
  77. Юхновський І. Р.
  78. Ющенко В. А.
  79. Ющенко П. А.
- Фракція Соціал-демократичної партії України (о)**
Кількість депутатів — 38, «за» — 8
1. Андресюк Б. П.
  2. Гайдош І. Ф.
  3. Заєць В. В.
  4. Заплатинський В. М.
  5. Кравчук Л. М.
  6. Прошкураторова Т. С.
  7. Рябіка В. Л.
  8. Шурма І. М.
- Фракція Блоку Юлії Тимошенко**
Кількість депутатів — 19, «за» — 1
1. Турчинов О. В.
- Фракція Соціалістичної партії України**
Кількість депутатів — 20, «за» — 12

Проблема рівності жінок у політиці останнім часом активно дебатується у стінах парламенту. Зокрема, народний депутат України Оксана Білозір пропонувала різні варіанти вирішення цієї проблеми. Вона разом з іншими народними депутатами вносила проекти закону про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також постанови про проведення дня уряду України з цього питання, але вони не були прийняті Верховною Радою. Парламент підтримав лише пропозицію Оксани Білозір про проведення 13 квітня 2004 року парламентських слухань на тему «Становище жінок в Україні: реалії та перспективи».

Покажемо є голосування за поправку народного депутата України Миколи Томенка до проекту закону «Про вибори народних депутатів» 25 березня 2004 р. На задум автора, дана норма могла стати першим кроком до ліквідації політичного патріархату в Україні. Згідно з пропозицією Миколи Томенка, політичні партії та блоки повинні були б до складу кожної чергової п'ятірки єдиного виборчого списку включати принаймні одну жінку. Проте Верховна Рада цю поправку не підтримала. «За» проголосували лише 138 народних депутатів.

1. Баранівський О. П.
2. Бульба С. С.
3. Карнаух М. В.
4. Грязев А. Д.
5. Луценко Ю. В.
6. Мороз О. О.
7. Рудьковський М. М.
8. Ніколаєнко С. М.
9. Семенюк В. П.
10. Сподаренко І. В.
11. Шибко В. Я.
12. Цушко В. П.

Фракція Аграрної партії України
Кількість депутатів — 16, «за» — 2

1. Калінчук В. А.
2. Сятиня М. Л.

Фракція Народно-демократичної партії
Кількість депутатів — 14, «за» — 11

1. Заїчко В. О.
2. Каденюк Л. К.
3. Крук Ю. Б.
4. Зарубінський О. О.
5. Кафарський В. І.
6. Мовчан В. П.
7. Павлюк М. П.
8. Пустовойтенко В. П.
9. Супрун Л. П.
10. Шведенко М. М.
11. Шевчук С. В.

Фракція «Регіони України»
Кількість депутатів — 68, «за» — 4

1. Горбаль В. М.
2. Насалик І. С.
3. Пеклушенко О. М.
4. Римарук О. І.

Фракція партій ППУ та «Трудова Україна»
Кількість депутатів — 42, «за» — 5

1. Гладких В. І.
2. Довгий Т. О.
3. Полякова Л. Є.
4. Пінчук В. М.
5. Сушкевич В. М.

Група «Народовладдя»
Кількість депутатів — 18, «за» — 2

1. Миримський Л. Ю.
2. Правденко С. М.

Група «Народний вибір»
Кількість депутатів — 14, «за» — 8

1. Астров-Шумілов Г. К.
2. Будаг'янець М. А.
3. Кириллов В. Д.
4. Надрага В. І.
5. Мельников М. П.
6. Сміяненко І. М.
7. Фоменко К. О.
8. Цікітшвілі Е. О.

Народні депутати, які не підтримали дану пропозицію:

Позафракційні
Кількість депутатів — 25, не підтримали — 19

1. Артеменко Ю. А.
2. Бартків В. П.
3. Бондарчук С. В.
4. Біловола О. М.
5. Волков О. М.
6. Давидова Л. І.
7. Добкін М. М.
8. Каратуманов О. Ю.
9. Кемеляш О. М.
10. Касьянов С. П.
11. Кірюхін С. Г.
12. Козаченко О. О.
13. Литвин В. М.
14. Косінов С. А.
15. Мартинюк А. І.
16. Савицький В. В.
17. Тополов В. С.
18. Слабенко С. І.
19. Шкляр В. Б.

Фракція «Наша Україна»
Кількість депутатів — 100, не підтримали — 21

1. Атрошенко В. А.
2. Бондар В. Н.
3. Гурвіч Е. Й.
4. Джоджик Я. І.
5. Жванія Д. В.
6. Жовтяк Є. Д.
7. Жебрієвський П. І.
8. Зварич Р. М.
9. Ігнатенко П. М.

10. Костинюк Б. І.
11. Круць М. Ф.
12. Лебедівський В. А.
13. Морозов О. В.
14. Олексіюк С. С.
15. Поліщук М. Є.
16. Рибачук О. Б.
17. Сабашук П. П.
18. Слободян О. В.
19. Ткач Р. В.
20. Устенко О. А.
21. Яворівський В. О.

Фракція комуністів
Кількість депутатів — 59, не підтримали — 59

1. Александровська А. О.
2. Анастасієв В. О.
3. Аніщук В. В.
4. Бондарчук О. В.
5. Буждиган П. П.
6. Герасимов І. О.
7. Гмиря С. П.
8. Грач Л. І.
9. Гуренко С. І.
10. Дорогунцов С. І.
11. Заклунна-Мироненко В. Г.
12. Кравченко М. В.
13. Кухарчук М. А.
14. Лобода М. В.
15. Масенко О. М.
16. Матвеев В. Й.
17. Мироненко В. А.
18. Мороз А. М.
19. Новак В. М.
20. Олійник Б. І.
21. Парубок О. Н.
22. Петров В. Б.
23. Пономаренко Г. Г.
24. Пхиденко С. С.
25. Самойлик К. С.
26. Сімонов В. Д.
27. Сіренко В. Ф.
28. Ткаченко О. М.
29. Челноков С. Д.
30. Шульга М. О.
31. Алексеев І. В.
32. Анісімов В. О.
33. Бабурін О. В.
34. Борщевський В. В.
35. Буйко Г. В.
36. Гінзбург О. П.
37. Голуб О. В.
38. Грачев О. О.
39. Доманський А. І.
40. Єщенко В. М.
41. Катушева З. Г.
42. Крючков Г. К.
43. Лещенко В. О.
44. Маркуш М. А.
45. Матвеев В. Г.
46. Мигович І. І.
47. Мішура В. Д.
48. Наливайко А. М.
49. Носенко М. П.
50. Оржаховський А. В.
51. Петренко В. С.
52. Політ А. А.
53. Пузаков В. Т.
54. Родіонов М. К.
55. Симоненко П. М.
56. Сінченко С. Г.
57. Соломатін Ю. П.
58. Цибенко П. С.
59. Чичканов С. В.

Фракція Соціал-демократичної партії України (о)
Кількість депутатів — 38, не підтримали — 30

1. Абдуллін О. Р.
2. Блохін О. В.
3. Воюш В. Д.
4. Горбатов В. М.
5. Дубицький В. В.
6. Борзов В. П.
7. Грановський О. Г.
8. Євдокимов В. О.
9. Злочевський М. В.
10. Калетнік Г. М.
11. Кузьменко П. П.
12. Лукашук О. Г.
13. Мазуренко В. І.
14. Писаренко А. Г.
15. Плужников І. О.
16. Лісін М. П.
17. Льовін А. І.
18. Немировський О. А.
19. Писарчук П. І.
20. Подобедов С. М.
21. Руденко Г. Б.
22. Сацюк В. М.
23. Сторкіс Г. М.
24. Франчук А. Р.

25. Царенко О. М.
26. Сігал Є. Я.
27. Сухий Я. М.
28. Франчук І. А.
29. Шепетін В. Л.
30. Шуфріч Н. І.

Фракція Блоку Юлії Тимошенко
Кількість депутатів — 19, не підтримали — 18

1. Білорус О. Г.
2. Головатий С. П.
3. Кирильчук Є. І.
4. Лук'яненко Л. Г.
5. Омельченко Г. О.
6. Сас С. В.
7. Ситник К. М.
8. Тимошенко Ю. В.
9. Хмара С. І.
10. Шкіль А. В.
11. Волинець М. Я.
12. Зубов В. С.
13. Левцун В. І.
14. Матвієнко А. С.
15. Онопенко В. В.
16. Семинога А. І.
17. Таран В. В.
18. Чичков В. М.

Фракція Соціалістичної партії України
Кількість депутатів — 20, не підтримали — 8

1. Бокій І. С.
2. Вернигора Л. М.
3. Гармаш Г. Ф.
4. Вінський Й. В.
5. Малиновський О. П.
6. Мельничук М. В.
7. Мельник М. Є.
8. Співачук В. Л.

Фракція Аграрної партії України
Кількість депутатів — 16, не підтримали — 14

1. Борзих О. І.
2. Гладій М. В.
3. Ващук К. Т.
4. Єремеев І. М.
5. Козловський А. М.
6. Плютинський В. А.
7. Самоплавський В. І.
8. Мартиновський В. П.
9. Рішняк І. М.
10. Слаута В. А.
11. Терещук С. М.
12. Шершун М. Х.
13. Шевченко О. О.
14. Шпак В. Ф.

Фракція Народно-демократичної партії
Кількість депутатів — 14, не підтримали — 3

1. Олуйко В. М.
2. Петров О. В.
3. Толстоухов А. В.

Фракція «Регіони України»
Кількість депутатів — 68, не підтримали — 64

1. Авраменко В. Ф.
2. Антемюк В. Д.
3. Байсаров Л. В.
4. Бахтеєва Т. Д.
5. Богатирьова Р. В.
6. Бондаренко Г. І.
7. Бубка С. Н.
8. Веревський А. М.
9. Акіопян В. Г.
10. Антоњева Г. П.
11. Бастріга І. М.
12. Беспалов О. П.
13. Бойко В. С.
14. Бронніков В. К.
15. Васильєв О. А.
16. Вернидубов І. В.
17. Горлов Г. В.
18. Жеваго К. В.
19. Зубанов В. О.
20. Кальніченко І. В.
21. Клімов Л. М.
22. Колоніарі О. П.
23. Коновалюк В. І.
24. Круглов М. П.
25. Ландик В. І.
26. Ларін С. М.
27. Майстришин В. Я.
28. Матвієнко П. В.
29. Матвійчук Е. Л.
30. Наконечний В. Л.
31. Панасовський О. Г.
32. Пехота В. Ю.
33. Потапов В. І.
34. Рибак В. В.

35. Самофалов Г. Г.
36. Сівкович В. Л.
37. Стоян О. М.
38. Тимошенко В. А.
39. Хара В. Г.
40. Царьов О. А.
41. Четверіков І. А.
42. Янковський М. А.
43. Димінський П. П.
44. Звягільський Ю. Л.
45. Ісаєв Л. О.
46. Кириченко Л. Ф.
47. Ключев А. П.
48. Комар М. С.
49. Корсаков О. Я.
50. Курас І. Ф.
51. Лапін Є. В.
52. Лещинський О. О.
53. Макеев В. В.
54. Матвієнков С. А.
55. Мусіяка В. Л.
56. Поліщук К. А.
57. Ратушняк С. М.
58. Сафіуллін Р. С.
59. Скудар Г. М.
60. Сулковський П. Г.
61. Турманов В. І.
62. Хомутиннік В. Ю.
63. Челомбітко І. В.
64. Шкіря І. М.

Фракція партій ППУ та «Трудова Україна»
Кількість депутатів — 42, не підтримали — 37

1. Бауер М. Й.
2. Буряк О. В.
3. Васадзе Т. Ш.
4. Гадяцький Л. М.
5. Бичков С. А.
6. Буряк С. В.
7. Веретенников В. О.
8. Гіршфельд А. М.
9. Горбачов В. С.
10. Дашутін Г. П.
11. Деркач Л. В.
12. Гурєєв В. М.
13. Деркач А. Л.
14. Довгий С. О.
15. Драчевський В. В.
16. Засуха Т. В.
17. Клименко А. В.
18. Кузьмук О. І.
19. Литвин В. В.
20. Мхітарян Н. М.
21. Оніщук М. В.
22. Єдін О. Й.
23. Іоффе Ю. Я.
24. Косьяненко О. В.
25. Кукоба А. Т.
26. Майко В. І.
27. Нощенко М. П.
28. Поплавський М. М.
29. Рудковський Д. О.
30. Станецький Г. С.
31. Стребко С. К.
32. Чикал А. В.
33. Шпиг Ф. І.
34. Раханський А. В.
35. Сергієнко Л. Г.
36. Сташевський С. Т.
37. Шаров І. Ф.

Група «Демократичні ініціативи»
Кількість депутатів — 16, не підтримали — 16

1. Бандурка О. М.
2. Галієв Е. Е.
3. Колісник М. Д.
4. Райков Б. С.
5. Рябікін П. Б.
6. Салмін О. В.
7. Святаш Д. В.
8. Ярославський О. В.
9. Гавриш С. Б.
10. Карпов О. М.
11. Плохой І. І.
12. Резнік І. Й.
13. Салигін В. В.
14. Сандлер Д. М.
15. Фельдман О. Б.
16. Ярославський О. В.

Група «Народовладдя»
Кількість депутатів — 18, не підтримали — 16

1. Губський Б. В.
  2. Демьохін В. А.
  3. Зубець М. В.
  4. Гузов В. М.
  5. Задорожний О. В.
  6. Іванов С. А.
  7. Мокроусов А. О.
  8. Осика С. Г.
  9. Нечипорук В. П.
  10. Потебенько М. О.
  11. Развадовський В. Й.
  12. Сватков Л. Б.
  13. Хмельницький В. І.
  14. Ременюк О. І.
  15. Толочко П. П.
  16. Юхновський О. І.
- Група «Народний вибір»**
Кількість депутатів — 14, не підтримали — 6
1. Баграєв М. Г.
  2. Бойко В. О.
  3. Гапочка М. М.
  4. Гошовський В. С.
  5. Солошенко М. П.
  6. Чеботарьова Ю. С.

*Постанова Верховної Ради України***Про підсумки проведення оздоровлення дітей
влітку 2003 року та про заходи Кабінету Міністрів України
щодо організації відпочинку
та оздоровлення дітей влітку 2004 року**

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Інформацію Кабінету Міністрів України про підсумки проведення оздоровлення дітей влітку 2003 року та про заходи Кабінету Міністрів України щодо організації відпочинку та оздоровлення дітей влітку 2004 року взяти до відома.

2. Визнати, що діяльність Кабінету Міністрів України щодо організації літнього (2003 року) дитячого відпочинку певною мірою сприяла збільшенню кількості оздоровлених дітей протягом зазначеного періоду порівняно з попереднім роком. Водночас зазначити, що Уряд України, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не забезпечили у повному обсязі реалізацію необхідних заходів при проведенні роботи щодо оздоровлення і відпочинку дітей влітку 2003 року.

3. Зважаючи на важливість належної організації оздоровлення та відпочинку дітей влітку 2004 року, рекомендувати:

1) Кабінету Міністрів України: розробити і реалізувати конкретні заходи щодо забезпечення організації підготовки та проведення кампанії оздоровлення та відпочинку дітей влітку 2004 року з урахуванням недоліків і прорахунків попереднього періоду;

забезпечити у повному обсязі виконання Постанови Верховної Ради України від 20 березня 2003 року «Про заходи Кабінету Міністрів України щодо організації відпочинку та оздоровлення дітей влітку 2003 року», зокрема, щодо створення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань діяльності курортів, забезпечення максимального заповнення санаторно-курортних баз для лікування дітей, розробки і внесення на розгляд Верховної Ради України законопроектів про оздоровлення і відпочинок дітей в Україні, затвердження соціальних стандартів у цій галузі тощо;

розробити до 1 квітня 2004 року державну комплексну програму організації цілорічного лікування і реабілітації дітей-інвалідів, дітей з хронічними захворюваннями в спеціалізованих санаторно-курортних закладах, забезпечити щорічне фінансування її реалізації;

заборонити приватизацію і перепрофілювання спеціалізованих санаторно-курортних закладів;

протягом березня-квітня 2004 року встановити державне замовлення щодо оздоровлення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, дітей, потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей, дітей працівників органів внутрішніх справ, військовослужбовців, які загинули під час виконання службових обов'язків, дітей загиблих шахтарів; вжити заходів щодо максимально можливого збільшення кількості оздоровлених дітей влітку 2004 року порівняно з попереднім роком;

посилити контроль за ефективним використанням бюджетних коштів, спрямованих на організацію дитячої оздоровчої кампанії;

до 1 квітня 2004 року подати до Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до відповідних законів про оподаткування щодо звільнення операцій з продажу путівок на оздоровлення та відпочинок дітей від сплати податку на додану вартість та вартості путівок для дітей, отриманих їх батьками від роботодавця, від сплати податку на доходи фізичних осіб;

не допускати зменшення видатків на оздоровлення дітей, до 1 травня 2004 року вийняти додаткові кошти на організацію оздоровлення дітей, у тому числі у зв'язку з недофінансуванням за рахунок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності тощо;

забезпечити фінансування за рахунок Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи видатків на оздоровлення і лікування дітей, потерпілих внаслідок аварії на Чорно-

бильській АЕС, у обсягах, не менших, ніж у 2003 році;

забезпечити оздоровлення і санаторне лікування дітей, які проживають у сільській місцевості, поновити на 2004 рік і здійснювати в наступні роки державну підтримку санаторно-курортних і оздоровчих закладів сфери управління Міністерства аграрної політики України в обсягах, не менших, ніж у 2003 році;

активізувати діяльність Всеукраїнського фонду оздоровлення і відпочинку дітей та підлітків щодо фінансування цільових програм оздоровлення і відпочинку дітей, насамперед дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, дітей, потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей, дітей працівників органів внутрішніх справ, військовослужбовців, які загинули під час виконання службових обов'язків, дітей загиблих шахтарів;

забезпечити надання пільг дитячим оздоровчим закладам щодо сплати податку на землю, розробити механізм компенсації зменшення надходжень до місцевих бюджетів у зв'язку з наданням таких пільг;

створити тендерний комітет з метою визначення для всіх державних суб'єктів господарювання, що здійснюють оздоровлення дітей, єдиної політики закупівлі за бюджетні кошти путівок для оздоровлення дітей соціально незахищених категорій населення;

забезпечити збереження мережі дитячих оздоровчих закладів і відновити роботу непрацюючих закладів, у тому числі сфери управління Міністерства аграрної політики України, не допускати перепрофілювання дитячих санаторних та оздоровчих закладів, встановити дієвий механізм передачі до державної або комунальної власності дитячих оздоровчих закладів у разі неспроможності їх утримання власниками інших форм власності;

посилити державний контроль за санітарно-епідеміологічним станом усіх типів дитячих оздоровчих закладів, організацією харчування, охороною життя та здоров'я дітей;

з метою здешевлення дитячих путівок забезпечити санітарно-епідеміологічне, технічне, протипожежне обстеження дитячих оздоровчих закладів, профілактичне медичне обстеження та обслуговування дітей і персоналу без стягнення плати за ці послуги. Заборонити відомствам та організаціям, які утримуються за рахунок державного і місцевих бюджетів, запроваджувати надання платних послуг дитячим оздоровчим закладам;

внести до Верховної Ради України пропозиції щодо визначення Скадовської оздоровчої зони Херсонської області дитячим курортом державного значення;

забезпечити безплатне супроводження підрозділами Державтоінспекції організованих груп дітей до місць оздоровлення та у зворотному напрямку, вжити заходів щодо дотримання правопорядку, вимог безпечного перебування дітей в оздоровчих закладах;

здійснити залучення кваліфікованих педагогічних, медичних та інших працівників до роботи в дитячих оздоровчих закладах, організувати проведення практики студентів педагогічних вищих навчальних закладів у дитячих оздоровчих закладах, забезпечити відповідну підготовку до проходження такої практики;

встановити пільги на проїзд залізничним транспортом по території України дітям, які від'їжджають на санаторно-курортне лікування за путівками, та особам, які їх супроводжують, розглянути можливість безплатного цілорічного їх перевезення;

забезпечити висвітлення в засобах масової інформації підготовки і організації оздоровлення та відпочинку дітей, позитивного досвіду впровадження нових форм і методів роботи дитячих оздоровчих закладів;

забезпечити постійний контроль за підготовкою і організацією прове-

дення відпочинку та оздоровлення дітей влітку 2004 року;

2) Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування:

розробити та затвердити до 1 червня 2004 року — початку оздоровчого сезону — програми відпочинку та оздоровлення дітей, передбачивши своєчасне якісне проведення необхідних ремонтних та підготовчих робіт у дитячих оздоровчих закладах, створення належних умов для їх ефективного функціонування;

збільшити кількість місцевих дитячих оздоровчих закладів, де діти можуть отримати комплекс профілактичних процедур;

не допускати відкриття дитячого оздоровчого закладу без дозволу санітарно-епідемічної служби та посилювати контроль за санітарно-епідеміологічним станом усіх типів дитячих оздоровчих закладів, організацією харчування, охороною життя та здоров'я дітей;

заборонити перепрофілювання дитячих санаторних та оздоровчих закладів позаміського типу для інших потреб, у тому числі для відпочинку та оздоровлення дорослих громадян, не допускати скорочення кількості дитячих санаторіїв місцевого підпорядкування;

забезпечити достатнє фінансування оздоровчої роботи з дітьми із зазначенням конкретних джерел фінансування та відповідальних посадових осіб;

звернути особливу увагу на організацію повноцінного оздоровлення та відпочинку дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів, дітей, потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей, дітей працівників органів внутрішніх справ, військовослужбовців, які загинули під час виконання службових обов'язків, дітей загиблих шахтарів;

вирішити в межах своєї компетенції питання про надання дитячим оздоровчим закладам можливих пільг в оплаті енергоносіїв, комунально-побутових, транспортних, медичних та торгівельних послуг, зокрема, встановити тарифи на зазначені послуги за нормами, визначеними по групі споживачів, як для населення, граничні розміри торгівельних надбавок на продовольчі товари для організації харчування дітей в оздоровчих закладах у розмірах не більше 15 відсотків тощо;

забезпечити цілорічну роботу в кожній області, містах Києві, Севастополі не менше двох дитячих оздоровчих закладів для дітей соціально незахищених категорій населення;

завершити до початку оздоровчого сезону роботу щодо створення відповідних управлінь у справах сім'ї та молоді.

4. Взяти до відома повідомлення Державної податкової адміністрації України, що з 1 січня 2004 року відповідно до Закону України «Про плату за землю» звільнені від сплати земельного податку дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, також не справляється плата за земельні ділянки підприємств, установ і організацій України, зайняті їхніми структурними підрозділами (філіями, представництвами), що надають санаторно-курортні та оздоровчі послуги дітям.

5. Кабінету Міністрів України проінформувати Верховну Раду України про виконання цієї Постанови в листопаді 2004 року.

6. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на комітети Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму, з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства, з питань соціальної політики та праці.

Голова Верховної Ради України

В. ЛИТВИН.

м. Київ, 18 березня 2004 року.

№ 1632-IV.

**Політреформу
просять прискорити**

Президент України Леонід Кучма підписав закон про вибори народних депутатів на пропорційній основі. Про це глава держави заявив на Всеукраїнському громадянському форумі на підтримку політичної реформи, що днями проходив у Києві. Політична реформа, за його словами, унеможливить монопольний вплив на владу з будь-якої сторони, сприятиме розмежуванню влади й бізнесу та створить основу для ефективної діяльності опозиції. Нині на порядку денному, додав Леонід Кучма, — судова, адміністративна реформи та реформа місцевого самоврядування.

Всеукраїнський громадянський форум, який розраховує на підтримку ПАРЄ, звернувся до народних депутатів України із закликом якнайшвидше «остаточно прийняти попередньо схвалений Верховною Радою проект Закону «Про внесення змін до Конституції України». Учасники форуму створили постійно діючий орган — вищу раду, яка відслідковуватиме процеси конституційної реформи. А у зверненні до українського народу йдеться, що процес реформування політичної системи перебуває у вирішальній стадії.

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ**Коли слідство
веде Фреді Крюгер**

Незважаючи на каституційну норму про те, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню, сторінки газет рясніють такими прикладами. Одна з причин цього, як зазначає Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова в тому, що українське кримінальне законодавство, всупереч Конституції та ратифікованим Україною міжнародним пактам, конвенціям і договорам, не враховує міжнародних стандартів стосовно свободи від катувань. Наприклад, у ратифікованій Україною Конвенції ООН проти катувань зазначається, що катування означають будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисно заподіюється сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи зізнання. А що на практиці? Щорічні звіти Уповноваженого Верховної Ради наводять численні приклади побиття затриманих та ув'язнених. виправити ситуацію, принаймні на законодавчому рівні, може законопроект «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України (стосовно посилення правового захисту та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу і захист), розроблений народними депутатами Іваном Васюником, Володимиром Стретовичем, Олексієм Івченком та Віктором Королем.

Щоб зламати стереотип правоохоронців у «презупмії винуватості» затриманої особи, пропонується внести зміни до Законів України «Про міліцію», «Про державну податкову службу», «Про державну контрольно-ревізійну службу», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про попереднє ув'язнення», до Кримінального кодексу та Кодексу України про адміністративні правопорушення. Зокрема, проект передбачає встановлення прямої заборони працівникам міліції, у тому числі під час затримання, вимагати від громадянина будь-яких свідчень чи пояснень до прибуття захисника. Прямим обов'язком працівників міліції має стати попереднє роз'яснення затриманим та заарештованим їх прав, надання роз'яснення таких прав у друкованому вигляді та забезпечення можливості реалізації цих прав. Міліція в обов'язковому порядку має повідомляти прокурора про будь-який факт застосування сили для перевірки правомірності її застосування. Зміни до Кримінального кодексу передбачають приведення статті 127 у відповідність до положень Декларації ООН про захист усіх осіб від катувань з викремленням суб'єкта такого злочину — працівника правоохоронного органу — та із встановленням суворой відповідальності за такі злочини. До Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» пропонується включити положення про обов'язковість отримання дозволу суду на витребування та вилучення документів і даних, запровадити судовий порядок отримання дозволу на негласне проникнення оперативних працівників до будь-яких житлових або нежитлових приміщень, а не лише до житла. Зміни до закону про податкову службу передбачають запровадження судового порядку отримання дозволу на проведення позапланових перевірок та на продовження термінів планових перевірок. Також пропонується чіткіше визначити підстави та порядок проведення перевірок органами міліції, податкової та контрольно-ревізійної служби, терміни їх проведення та повноваження посадових осіб. Не є таємницею, що інколи такі перевірки тривають місяці, що нерідко призводить до знищення бізнесу. Водночас працівники міліції матимуть право здійснювати перевірки лише за наявності направлення з печаткою органу внутрішніх справ та підписом його керівника. Участь у перевірках спецпідрозділів міліції допускатиметься лише за санкцією прокурора. Це має покласти край так званім «маскам-шоу», коли невідомо хто вривається до офісу і, прихопивши документи, невідомо куди зникає.

Цей законопроект розглянуто та підтримано Комітетами ВР з питань правоохоронної діяльності та з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій, Головним науково-експертним управлінням Верховної Ради, Кабінетом Міністрів України. Може, після ухвалення цього законопроекту такі поменшає моторошних історій про катування, побіи та залякування затриманих з боку правоохоронців. Бо за кожні дії у стилі Фреді Крюгера доведеться відповідати.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Сільська «влада»

САМОВРЯДУВАННЯ

Для багатьох мешканців Левківців, що в Ярмолинецькому районі на Хмельниччині, «сільська влада» уособлюється в Петрові Романюку, восьмидесятилітньому депутатові сільської ради, котрому вже втретє земляки довіряють цю високу місію.

■ ■ ■
З Петром Михайловичем Романюком знайомство вийшло випадковим. Спочатку приїхав його син, щоб забрати батьків приз, який той виграв як передплатник «Голосу України». Поцікавився:
— Давно батько передплатує газету?
— З першого дня, — відповів син. — Часом до третьої години ночі читає. Нічого не пропустить. І це у вісімдесят років.

Фото автора

Від Хмельницького до Левківців — кілометрів двадцять по трасі та ще зо п'ять від дороги. Спробуй доберись. У п'ятницю ввечері маршрутка везе сюди односельців, які працюють в обласному центрі, а в неділю по обіді забирає їх назад. От і виходить, що невеличкі Левківці майже тиждень відрізані від світу. Колись були тут і колгоспна контора, і гарний тваринницький комплекс, і техніка усяка... Життя гуло. Тепер залишилися хіба що латки земельних паїв та сільська рада.

— У сільської «влади» бюджет свій є. Воно, може, сльози — не гроші, дванадцять тисяч гривень на рік. Плата за землю, транспорт, ще деякі податки, — діловито підраховує Петро Михайлович, — але ж і їх треба по совісті, по справедливості поділити. Тож я і воюю. Он постановили на фельдшерський пункт виділити

210 гривень на рік. Що за них купиш, хіба тільки зеленки? Гляну на все те — душа болить.

Петро Михайлович — подолянин з діда-прадіда. Усі його предки звідси. І батько, що був ветлікарем ще у царській армії, і мама, сільська повитуха, яка свого часу ледь не половині села допомогла на світ з'явитися. Та й його самого всякий знає, хоч доля добряче поводи́ла по чужих світах.

Ще в голодомор батьки взяли до себе в дім дівчинку-сироту. Так і росли вони, як брат із сестрою. А коли у війну німці почали забирати молодь на каторжні роботи, то з їхньої хати записали її, бо була на два роки старша. А він, такий невисокий, худенький, ще зовсім дитина, прийшов до батьків і сказав: як же їй іхати, куди? Вона ж дівчина. Мені треба замість неї. І батьки, прості сільські люди, зате із шляхетною душею,

погодилися: нема як чужу дитину з хати відпускати, нехай уже своя йде. Не відали тоді, в яку лиху дорогу на все життя відправляли свого хлопчика.

Спробував Петро втекти. Сtribнув на ходу з поїзда, пішки за сотні кілометрів добирався назад до села, переховувався на горішці. Але ж на те вона і доля, що від неї не втечеш. Під конвоем, в товарняку його все-таки доправили до Німеччини, там — до фермера. А той так збиткувався, що й дотепер Петро Михайлович не знає, як вижив.

Певно, не уцілів би, якби одного дня його не забрав до себе інший чоловік. У старого німця було чотири сини. Усі пішли воювати. І всі четверо загинули. Вони мали б стати найзапеклішими ворогами, зненавидіти один одного — український оstarбайтер і батько чотирьох німецьких солдатів. А стали мало не рідними людьми. Вже по війні казав хазяїн своєму працівникові: зоставайся тут, віддам тобі господарство, бо більше нема кому. Де там, узяв лише нового костюма та черевики — і у свої рідні Левківці.

Здавалось, уся біда позаду. Що з того, що село і люди в ньому бідні й голодні. Він встиг і в школу трохи походити, і одружитись, і навіть районному начальству в око впав — спритний, метикуватий, роботящий. А що молодий — не біда, де ж їх досвідчених після війни взяти. Отож видали Петрові казенного коня, кобуру з пістолетом і призначили районним фінінспектором. Та не довго в начальстві ходив. У 47-му Петра Романюка звинуватили у шпигунстві. Каже, ні про що не жалкує у своєму житті: ні про те, що не став спадкоємцем німецького фермера, ні про те, що не поїхав за океан, як пропонували йому союзницькі війська. А жалкує лишень за марно втраченими роками у в'язницях на рідній землі.

Хоч як били, а зізнання у шпигунстві він так і не підписав. Найобразливіше було те, що найбільше катував і знущався з нього свій же земляк, із села. Що казати, дивна, незбагненна людська душа. На одному полі, під одними вербами може зрости і лицарська шляхетність, і підлість Іуди.

«Землячкові» не вдалось вибити із Романюка шпигуна. Зате

«зрадником батьківщини» його зробили. Аж на вісім років.

Про своє табірне життя не розповідає, хоча нічого не стерлось із пам'яті, не забулось. Тільки про свій віщий сон говорити без сліз не може. А наснилося йому, що прилетіла якась пташка, ну, точно така, як у їхньому садку колись співала, сіла на груди та й каже: «Підеш на волю». На ранок Петро до діда Крутисвіта — він і земляк, і найстарший у бараці був: що воно за знак? Знав Петро, що ніколи з такою статтею раніше строку на волю не відпускали.

Ні дід Крутисвіт, ні Петро ще не здогадувалися, що вже помер Сталін, що для тисяч табірників невдовзі розпочнеться нове життя. Але старий сказав одне: «Підеш, синку, додому».

Тією пащиною, що наснилася, летів він у Левківці. Із довідкою про реабілітацію і відсутність складу злочину. Але із записом у паспорті про судимість. Із цим штампом Петрові Романюку показали одну дорогу: на сільську ферму.

Але ж це не полон, не табір, не кара — це твій дім, твоє поле, твоя ферма. І на ній зумів Петро Михайлович заробити орден Трудового Червоного Прапора. А потім ще не одну медаль на буряковому полі. Як наважилися давати їх колишньому ворогові народу? «Та як же? — дивується Петро Михайлович. — Я звідси. І батьки мої тут були. І діди. Всі знали, що я не винен».

Можна було б і не розказувати про його життя. Справді, всі знали, як він прожив. Бо невеличкі Левківці також прожили з ним таке ж схоже і непросте життя. І доживають вони його разом. А тому і розуміють один одного. Ось дві жінки прийшли — поможи. Вони всю війну в Австрії пропрацювали, а в архівах хтось усе наплутав, то й жодної компенсації. Сільський депутат послав свої листи і в архіви, і в фонди, і до різного начальства, а добився-таки, щоб жіночкам по півтори тисячі марок виплатили. Сам того не має, колишній оstarбайтер, але нічого, свого дочекається, а чи вони дочекались б?

Був у нього друг, Павло Пиявич, Герой Радянського Союзу. Кому ще в Левківцях Золоту Зірку давали? А так і не дочекався за життя, щоб хоч якась пам'ятка про нього в селі залишилася. Тепер Романюк добивається, щоб і

вулицю назвали, і погруддя поставили, і школу перейменували. Бо підуть із життя такі, як він, то й ніхто не знатиме, як вони прожили, їхні Левківці, яких героїв зростили.

Хто тепер потурбується, що он його сусід — ветеран праці, лежить без обох ніг. Усе життя разом із жінкою проробив, а на старість, крім злиднів, так нічого і не заробив. Добре, що виклопотав у районі жінок хоч пенсію у 48 гривень по догляду за інвалідом, бо ж у хаті просто біда чорна.

— А то якось від баби Стасі Мазур невістка прийшла, — перебирає в пам'яті один за одним своїх односельців Петро Михайлович. — Старій людині молочка б, а хто ж ту корову триматиме, коли бабі уже 102 роки? Я їм і подарував одне козенятко. У моєї кози Майки саме двоє було...

«А про Олену Гуменюк знаєте? У неї дві дочки є, а у кожної по сину було. Пішли обое в Афганістан і не повернулись. Вони бабі хату перекрили б. А так, хто їй шиферу дасть? Ледве випросив».

Скільки тих «несправедливостей», великих і маленьких, зібралось у селі — хіба всі перелічиш. І криниці повалялись, і дороги розбиті. І ферми вже давно немає, і молодим нема куди на роботу ходити. І для старих людей така та старість важка... А Петро Романюк, восьмидесятилітній депутат, усе ще підставляє своє плече. Хоча в самого після двох інсультів вже вже здоров'я? Ще й недоцувати став. Колись у районі пообіцяло йому начальство слуховий апарат. Але вже років зо п'ять минуло, а апарату все немає. Як не крути, а важкувато без нього сільській «владі».

Ми ще довго розмовляємо з Петром Михайловичем і про партію, і про політиків, і про те, якого президента обирати. У нього ж просто хата-читальня — щотижня з десятків газет перечитує, а тоді ще й усім сусідам роздає. «Щоб були в курсі».

Потім від політики переходимо до кози Майки, бо ж вона — чи не найголовніше багатство сільського депутата.

Таке воно, життя, і така «влада» у селі: все в ній перемішалося — від державної політики до хазяйського хліва. Та як знати, може, не оті високі політики, а саме такі, як дід Петро, і підтримують своєю владою життя в країні. Бо ж що Бога — високо. А дід Петро — він тут, поруч. До нього швидше.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

Єлизаветин обрав старосту

На Волині відбуваються збори, на яких селяни обирають сільські комітети і сільських старост. Ця громадська ініціатива, яка відповідає Закону України «Про органи самоорганізації населення», стала можливою завдяки реалізації проекту «Сільський староста — лідер сільської громади». Її підтримала Волинська обласна рада. Нещодавно такі збори відбулися в селі Єлизаветин Рожищенського району.

Нині Єлизаветин переживає не кращі часи. Старі колективні господарства збанкрутували, а нові ще не набрали сили. Отож селяни залишилися на самоті зі своїми щоденними проблемами. Про це йшлося на зборах, на які прийшла майже половина дорослого населення Єлизаветина. Директор Інституту аналізу державної та регіональної політики Олег Савчук і юридичний консультант цієї установи Віктор Кагановський ознайомили присутніх з правами та обов'язками сільського комітету і його голови — сільського старости, розповіли про можливості цієї самоорганізації населення.

Найбухливішим видалося висування кандидатур до сільського комітету. Єлизаветин — село, що протяглося уздовж шляху на кілька кілометрів, має чотири вулиці. І всі хотіли мати в сількомі представника зі свого закутку. На сім передбачених рішенням зборів місць до списку для таємного голосування внесли аж десять прізвищ. Вибрали селяни найактивніших. За Лідію Супрун, яку громада

рекомендувала на сільського старосту, проголосувало 90 відсотків присутніх на зборах. Цікавлюся, чому саме Лідію Миколаївну обрали лідером своєї громади?

Валентина Савич, підприємець: «Торік, коли проводили газифікацію села, ніхто нам жодної копійки не дав, а треба було прокласти 8 кілометрів лише підвільної магістралі. Лідія Супрун зуміла організувати і об'єднати довкола цієї справи селян, зробила все, щоб здешевити роботи. Навіть провела тендер між трьома будівельними організаціями. Вибрала ту, чій умови були найвигідніші. За кошторисної вартості проекту 357 тисяч зуміла вкластися у 127 тисяч гривень. Тепер у селі із 152 селянських дворів 104 газифіковано. Нам просто повезло, що серед нас знайшлася людина, яка взяла на себе ці клопоти і зуміла довести справу до кінця».

Галина Селюк, пенсіонерка: «Маємо на весь Єлизаветин лише кілька телефонних номерів. Діти мої живуть у селищі Дубище, що поряд з нашим селом. Треба зателефонувати їм, а нема звідки. Може, і цю проблему громадою вирішимо. Адже маємо тепер такого старосту, як Лідія Миколаївна, енергійну, наполегливу, справжнього лідера».

Леся Баталова, директор школи: «За два роки святкуватимемо 70-річний ювілей школи. Тепер вона початкова, а колись була восьмирічною. Думаємо на ювілей зібрати всіх випускників. До того часу потрібно провести ремонт. Без підтримки сільського комітету і сільського старости не обійтись. Переконаю, що Лідія Миколаївна перейметься

нашими проблемами і допоможе їх вирішити».

Іван Матейук, Носачевичівський сільський голова: «Від Єлизаветина до центру сільської ради більше п'яти кілометрів. Не кожен зможе прийти до нас, щоб вирішити особисте питання. Відтепер вони матимуть тут свого надійного помічника, бо Лідії Миколаївні не байдужі клопоти односельців, особливо людей похилого віку. Це вона показала, розв'язуючи проблему газифікації їхніх садиб».

Цікаво було почути й думку шойно обраного сільського старости:

— Клуб треба відремонтувати, школу, на кладовищі старі дерева позрізати, поприбирати могилки. Відновити роботу служби побуту. Адже не може людина іхати до міста, щоб, наприклад, підстригтися. Думаю, що нам удасться багато зробити для нашого Єлизаветина».

Виконуватиме свої обов'язки Лідія Супрун на громадських засадах. Але печатку, рахунок у банку матиме. Як формуватимуться кошти сількому, за рахунок яких джерел, сьогодні важко сказати. Це будуть добровільні внески жителів села, зароблені громадою гроші, а також спонсорська і благодійна допомога. Селяни отримали шанс самостійно розв'язувати проблеми місцевого життя. Підтримує їх у цьому прагненні і Рожищенська районна рада, заступник голови якої Микола Захарчук переконаний:

— Вибори сільських комітетів згуртовують людей, яким не байдужа доля їхнього села. Це вже четверті такі збори в

Фото автора

нашому районі. І вони показали, що в кожному населеному пункті є свої лідери, яким довіряє громада. Багато питань, з якими тепер люди звертаються до районної і обласної влади, вирішуватимуть на місці. Комітети беруть відповідальність за долю села. Це важливо ще й тому, що попереду — адміністративна реформа. Сільські ради будуть значно більші за територію, ніж тепер. Віддалені від них села повинні мати свої органи самоврядування.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.
На фото: Лідія Супрун — сільський староста Єлизаветина.

ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

Нарешті у владних коридорах Миколаївщини я знайшов чинушу, який поширює чутки про те, що кийвські писакі про нього і його братів по кориту печуть виняткові замовні млинці. І всі, мовляв, глевкі. А от місцеві журналісти, які пишуть історію сучасності, — патріоти краю.

Потрапити до анналів історії цього регіону не мрію, тому зізнаюся: якщо писати матеріали на захист тих, хто звернувся по допомогу до парламентської газети — значить виконувати замовлення, тоді я — інформаційний кілер.

Так сталося, що недавно на Миколаївщині я побував у зв'язку з трьома «замовленнями» відразу. Сьогодні — про одне із них. Обмовлюся: торік (6 червня) я відпрацював його статтею «Про владу або добре, або правду». Але надійшло чергове прохання про допомогу — як тут відмовити «замовникові»?!

Регіональні «ноу-хау»

«Тетяна Фабрикова, побажаємо їй цього, повернеться до редакторського кабінету».

Так закінчувався згаданий газетний матеріал. На жаль, героїня публікації не повернулася на свою керівну роботу. Всупереч здоровому глузду.

Конфлікт між редактором районної газети «Вісник Жовтневщини» і головою райдержадміністрації Олександром Стахорським тривав близько двох років. Народний депутат України Олександр Кузьмук свого часу в листі до читачів зазначав, що керівники району створювали несприятливі умови для роботи журналістів. Примусове переселення редакції до непристосованого приміщення, цензура на окремі публікації, безпідставні перевірки і намір районної влади вийти із співзасновників і створити іншу «районку» призводили до напруженості, зриву випуску видання.

Про керівника писав Президенту України голова Національної спілки журналістів України Ігор Лубченко.

— Стахорський на кожнім кроці демонстрував: я, мовляв, у районі і Конституція, і закон, — зазначає Ігор Федорович. — Я попрохав главу держави звільнити Стахорського. На жаль, мене не почули.

Того листа, гадаю, перерадесували до облдержадміністрації, вона «втрутилася» в ситуацію (і це після дворічного мовчазного споглядання), зажадавши створення нормальних умов діяльності газети. В результаті її перереєстрували, а редактора звільнили. Під слушним приводом «реорганізації» видання.

Залапковано слово не випадково. Ще торік у бесіді з керівником області Олексієм Гаркушею я зазначав: реорганізації як такої не було. Ну, хіба можна вважати корінним

1. РЕДАКТОР повернулася на посаду. Творчого кур'єра або «Замовні» статті про чинушу

Фото з архіву «Гу».

перетворенням газети виведення колективу із засновників(!) і введення посади головного редактора (і це в газеті з накладом 2,3 тисячі примірників і трьома творчими працівниками)? І ще один «дріб'язок»: редактора після «реорганізації» відповідно до статуту аля новоспечених керівників призначав сам Стахорський(???) за узгодженням з головою райради...

Голова облдержадміністрації тоді визнав: форми і методи роботи голови РДА бажають бути кращими; конфлікт між ним і редактором, мовляв, більше особистісний; відповідні доку-

У Корабельному районному суді чомусь не «побачили» документів позивачки, не «почули» її і адвокатових доказів. На часті, в апеляційному обласному суді не сліпі і не глухі. Він, зокрема, зазначив, що Фабрикову було звільнено «у період тимчасової непрацездатності». Лише цього «проколу» досить для того, щоб повернути редактора у його крісло.

Суд і повернув, знаючи про те, що такої посади в газеті «Вісник Жовтневщини»... немає.

Двоє в одному кріслі

Миколаївці, знаючи цю ситуацію, не без ехидства казали: «Не йому тепер розсорбувати заварену кашу».

Що ж, виправляти помилки попередників довелося Миколі Семикіну, новому главі РДА. І тому самому Василеві Ганжелі. Уже за три дні після прийнятого половинчастого судового рішення вони підписали розпорядження про поновлення на роботі на посаді редактора райгазети Фабрикової. І відразу створили прецедент, зобов'язавши головного редактора ввести таку посаду. Але тільки... на два місяці. Чи не для того, щоб скоротити її?..

Фабрикова, проте, повернулася в газету. І відразу одержала наказ головного редактора. Видавай, мовляв, «на-гора» статті-кореспонденції і будь дівчинкою на побігеньках. Фактично вийшла кур'єром. Але, пишайся, творчим кур'єром.

Редактор Фабрикова тепер підлегла головного редактора; керує роботою колективу, але тільки з випуску газети; макетує сторінки; вимагає... контролює доставку плівок... роботу заввідділів. А ще пише в кожен номер 250 рядків. А ще «виконує доручення і завдання головного редактора».

На моє здивоване запитання, як таке може

бути, заступник голови облдержадміністрації Юрій Шклярський, не мудруючи лукаво, відповів: «Адже в інших газетах є головний і просто редактори». Дивна поінформованість.

Запрошуємо в гості, панове куратори. Тільки, попереджаємо, в нас немає редактора з функціями творчого кур'єра...

Як сидиться милим жінкам-керівникам в одному, по суті, кріслі, запитуйте?

— Ми одна одній не заважаємо, — посміхається Тетяна Фабрикова. — Кожна робить свою справу. Та я, чесно кажучи, стомилася. Іду у відпустку. Але половинчасте рішення апеляційного суду все-таки оскаржу...

Тетяна Миколаївна за півтора року боротьби втратила багато сил і енергії. Їх у творчості використати б, а то газета в накладі додала (не обійшлося без впливу адмінресурсу?), а читати в ній, як на мене, нема про що.

Так хто виграв у кінцевому результаті? Колектив редакції, читачі, район і область? Можливо, імідж облдержадміністрації на чолі з Гаркушею зріс? А хто у вигрші від чергового газетного скандалу на Миколаївщині? З листопада 2003-го тамтешня газета «Український південь» друкується в... Херсоні. Такий подарунок обласна друкарня зробила виданню саме на його 10-ліття.

Розповідає головний редактор газети «Український південь» Юрій Діденко:

— Відмовляючи в друкуванні нашої газети, дирекція друкарні послалася на малий наклад «УП». Невигідно, мовляв, з нами справу мати, нерентабельно. Однак і тоді, і нині у друкарні друкують дюжину газет з такими самими, а то й меншими накладками. Причина такої неприкритої неповаги до нас, упевнений, у тім, що «УП» — єдина опозиційна газета в області.

У держадміністрації «оригінально», вважаю, пояснили мені суть протистояння. Друкарня, мовляв, госпрозрахункове підприємство, що хоче, те й друкує. «Ми в її діяльність не втручаємося».

Згадую, чинуші Миколаївської ОДА не втручалися й у конфлікт у Жовтневому районі, вважаючи його особистісним. Тоді регіон прославився на всю Україну.

Схоже, горе-начальники сплять і бачать себе тепер уже на вершині світової слави. Але з неї так боляче падати...

Іван ІЛЛЯШ.

Київ—Миколаїв—Київ.

На знімку: Тетяна Фабрикова, вона є і кур'єром. Допоки?

ЧЕТВЕРТА ВЛАДА

«Преса» не горить...

Господарський суд Львівської області розглянув позовну заяву ТзОВ «Преса» до міської ради і визнав незаконними дії влади, спрямовані проти цього підприємства.

«Преса» вважає, що «наступ» на провідне у регіоні підприємство із розповсюдження друкованих ЗМІ розпочався, коли газета «Високий замок», котра є одним із засновників згаданого ТзОВ, опублікувала низку критичних матеріалів про діяльність влади, зокрема міського голови Львова Любомира Буняка. Спочатку, за словами директора «Преси», в районну адміністрацію надійшов лист із «рекомендацією» демонтувати кіоски «Преси», бо нібито закінчився термін дії договорів оренди на користування земельними ділянками. Насправді, продовжує Василь Михайлович, підприємство вчасно подало всі документи і договори було прострочено з вини самої міської ради.

— Газета тільки віддзеркалює дії влади, її чиновників. І якщо хтось не погоджується з критичними оцінками, можна полемізувати на її сторінках. Влада обрала інший шлях — спробувала знищити мережу газетних кіосків, — коментує Василь Михайлович. — Коли це не вдалося, нам заборонили реалізацію супутніх товарів. А чинне законодавство дозволяє продавати без контрольно-касових апаратів до 50 відсотків інших товарів.

На захист «Преси», а по суті й інтересів читачів, виступили обласна організація Національної Спілки журналістів, депутати міської ради, тому й ця «атака» не пройшла. Тоді міська влада обрала «обхідний маневр». Як розповіла газета «Високий замок» за 17.02.2004 р., до головного санітарного лікаря Львова Раїси Потіцької надійшов лист від першого заступника міського голови Василя Кравцова, котрий повідомив, що жителі Львова скаржаться на... «порушення правил товарного сусідства під час реалізації в кіосках друкованої продукції, продовольчих товарів, тютюнових виробів...» Однак жодна перевірка санепідстанції, служби захисту прав споживачів не виявила порушень.

— І все-таки я вважаю, що міські чиновники безпідставно змінили статус кіосків «Преси» — із газетних перевели в комерційні, щоб уп'ятеро збільшити орендну плату за землю, — каже Василь Михайлович. — Ми змушені були підписати кабальну для нас угоду «про відшкодування збитків від недоотриманих коштів до міського бюджету за фактичне землекористування» майже на 70 тисяч гривень. Причому понад 23 тисячі «Преса» вимушена була сплатити негайно, щоб уникнути реальної загрози закриття підприємства.

Задовольнивши позов «Преси», суд зобов'язав Львівську міськраду зарахувати сплачені кошти як плату за користування землею на майбутній період, а також стягнути із відповідача 85 грн. державного мита та 118 грн. витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу. Четверта влада відстояла справедливість, а конфлікт, який не робить честі Львову, став ще одним сюжетом для журналістських нотаток про дії чиновництва.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

ФОТОФАКТ

Григорію Дмитровичу Нестору, мешканцю села Старий Яричів Кам'янсько-Бузького району Львівської області, — 113 років. Він дотепер читає газети, не користуючись окулярами. Дідусь пам'ятає старі пісні. Його двоюрідна онука — вчителька Оксана записує їх на касети.

На знімку: Григорій Дмитрович Нестор зі своєю двоюрідною онукою Оксаною Савчук.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

А прокурори хто?

Як на довгі роки розтягли розгляд доволі простої справи

ГРИМАСИ РЕФОРМИ

Сакраментальне «а судді хто?» у даному разі явно недоречне. Бо судді все зробили своєчасно і професійно. А загальмували на невизначений час винесення остаточного вердикту, відповідно до рішення судів різних інстанцій та висновків контролюючих органів, як на мене, прокурорські працівники.

Лиш кружало, де майно лежало

В 1992 році колгосп «50 років Жовтня» Балтського району був реформований спочатку на об'єднання фермерських господарств і кооперативів, а потім — на кооператив «Мирний». Та ось з'явився відомий президентський указ щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки, і в «Мирному» мирне життя закінчилося: селяни, згрупувавшись навколо лідируючих осіб, розділилися на два табори. З огляду на це в січні-лютому 2000 року й було утворено два господарства — кооперативи «Хлібороб» та «Агротехсервіс». Очолили їх, відповідно, вчорашній головний економіст «Мирного» та недавній бригадир тракторної бригади.

При поділі майна між щойно утвореними господарствами раптом з'ясувалося, що деякі матеріальні цінності зникли. Засновників кооперати-

ву «Хлібороб» особливо вразило те, що їм не «світів» бурякозбиральний комбайн КС-6Б з устаткуванням ОГД-6 та культиватором КРН-4. Як без них займатися однією з основних культур у їхній зоні — цукровими буряками? А в колишньому ж колгоспі, в кооперативі «Мирний», ні для кого не таємниця, було два такі комбайни з набором відповідних знарядь. І тепер ось один є, його забирає собі «Агротехсервіс», а другий — навіть на балансі не рахується, ніби випарувався. Невдовзі, правда, з'ясувалося: не випарувався — працівник М. обміняв його за бартером на 60 тонн цукру аж у Вінницькій області.

За яким же таким правом М. розпорядився отією технікою? Він твердить: свого часу, ще в колгоспі, придбав її у приватну власність. Головний економіст Л. Буяновська й члени очолюваного нею кооперативу заперечують: не було та-

кого, буряковий комплекс просто викрадено; дружина М., яка працювала в бухгалтерії колгоспу, і на баланс оту техніку, мовляв, не поставила.

Хто ж правий? Хай свій вердикт винесе суд, — резонно вирішили Л. Буяновська та її прибічники. І «Хлібороб» подав позов до суду.

«За фактом викрадення...»

Балтський районний суд, розглянувши у відкритому засіданні позов СВК «Хлібороб» «Про повернення майна з чужого, незаконного володіння», ще 12 вересня 2000 року прийняв постанову: «Порушити кримінальну справу за фактом викрадення сільськогосподарської техніки,

Анекдот до теми

Двоє мандрівників бачать у джунглях Амазонки, як місцевий житель веде до прірви жінку з прив'язаним до шиї каменем.

— Гм, — пробурмотів один із мандрівників, — схоже, що в них тут процедура розлучення вельми спрощена.

що належить СВК «Хлібороб», <...> за ознаками злочину, передбаченого ст. 84 ч. 3 КК України. Цю постанову направити для виконання прокурору Балтського району».

Вислуховував суд, саме собою, обидві конфліктуючі сторони та їхніх свідків, розглядав пред'явлені документи. Великі сумніви викликали, зокрема, квитанції до приходних касових ордерів, що їх подала до суду дружина М. і які мали засвідчити факт сплати грошей її чоловіком за майбутнє придбання техніку. Вони підписані тільки нею самою, підпис касира відсутній; крім того записи в касовій книзі і в журналах приходу не збігаються... Виникли запитання і з приводу деяких інших документів. Ось саме для встановлення істини суд і порушив кримінальну справу за фактом викрадення комбайна, бурякоочисника та культиватора.

Забігаючи наперед, зазначимо, що прокуратура поставила під сумнів сам факт належності зниклої техніки колгоспові «50 років Жовтня», а потім — кооперативу «Мирний». Тому Балтському районному судові довелося вже майже через рік, 27 серпня 2001 року, розглядати новий позов кооперативу «Хлібороб», вже «Про визнання права власності на буряковий комбайновий комплекс». Незадовго перед цим, 6 червня, деякі крапки над «і» уже розставили, перевіривши окремі питання фінансово-господарської діяльності реформованого господарства, фахівці Балтського контрольно-ревізійного відділу. Вони засвідчили, зокрема, що колгоспом «50 років Жовтня» за рахунком-фактурою, чеком та дорученням через не когось там іншого, а

Мал. Михайла САЧКА.

М. було придбано не тільки оту спірну техніку, а й ще дещо: насіннеочисну машину, сівалку. Й усе те бухгалте-

Майстри відфутболювання

У Балтський райпрокуратурі довгенько маринували рішення суду, аж поки, можливо, не витримавши настирності керівництва СВК «Хлібороб», слідчий С. Тарнавський 19 лютого 2002 року не прийняв постанову: «Кримінальну справу, порушену за фактом викрадення с/г техніки, що належить СВК «Хлібороб», припинити за відсутністю у діях М. складу злочину».

Одразу зазначимо: злочинцем М. ніхто й не називав. Такого визначення немає в рішеннях судів, не стверджуємо цього і ми в даній публікації. Суд поставив перед прокуратурою питання: з'ясуйте, хто вкрав техніку. Прокуратура дала відповідь на оте запитання? Ні. А справу закрила, ніби й не ошукано членів кооперативу «Хлібороб».

Проте білі нитки, як на мене, в постанові щодо припинення кримінальної справи, після неодноразових звернень Л. Буяновської, не могли не помітити в облпрокуратурі. А помітивши, зробили висновок: «Вивченням справи встановлено, що рішення щодо її припинення прийнято прокуратурою району передчасно і необгрунтовано. У зв'язку з цим постанову щодо припинення кримінальної справи відмінено, а саму справу повернено для організації додаткового розслідування до прокуратури Балтського району». Це так

написав у відповіді Л. Буяновській начальник відділу облпрокуратури І. Олареско.

Допустивши явний брак у роботі, балтські правоохоронці, думаєте, поспішили його виправити? Той же С. Тарнавський своєю новою постановою невдовзі призначив попереднє слідство «до встановлення особи, яка скоїла злочин». Я не юрист, може, за цією казуїстикою і криється якась правова норма, але як можна, нічого не роблячи, виявити злочинця, — не второпаю. Певно, в облпрокуратурі нарешті зрозуміли, що балтські законники хтозна ще скільки товктимуть воду в ступі, бо на чергове звернення до них Л. Буяновської той же І. Олареско повідомив: для проведення подальшого досудового слідства справу передано до прокуратури сусіднього Савранського району. Там вона й заклала з грудня 2002 року, незважаючи на неодноразові призначення облпрокуратурою все нових і нових термінів завершення розслідування...

— Не за горами нова весна, — бідається Лідія Юхимівна, — а ми знову, вже вкотре, мов на роздоріжжі: скільки сіяти цукрових буряків? І чи сіяти їх узагалі, коли не маємо чим збирати?

Невже вона і близько 400 членів кооперативу «Хлібороб» ніколи так і не дочекаються відповіді на свої запитання?

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеська область.

ЗАПИТУВАЛИ — ВІДПОВІДАЄМО

Спільні сотки

Я проживаю в сільській місцевості та займаюся підприємницькою діяльністю. Хотілося б дізнатися, чи таке спільна власність на землю, як вона виникає та які її різновиди?

Василь ГНАТЕНКО.

Сенча
Полтавської області.

Це питання врегульовано Земельним кодексом України. Відповідно до його положень земельна ділянка може перебувати у спільній власності з визначенням частки кожного з учасників спільної власності (спільна часткова власність) або без визначення часток учасників спільної власності (спільна сумісна власність). Право спільної часткової власності на земельну ділянку виникає: коли власники добровільно об'єднують належні їм земельні ділянки, коли ділянку придбають у власність або приймають у спадщину дві (чи більше) особи або за рішенням суду. Володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою, що перебуває у спільній частковій власності, здійснюються за згодою всіх співвласників згідно з договором, який укладається в письмовій формі та посвідчується нотаріусом, а у разі недосягнення згоди — у судовому порядку. Учасник спільної часткової власності має право на доходи від використання спільної земельної ділянки, а також право вимагати виділення належної йому частки із складу земельної ділянки, а у разі неможливості виділення частки — відповідної компенсації. Під час продажу учасником належної йому частки інші учасники мають переважне право її купівлі. У спільній сумісній власності перебувають земельні ділянки: подружжя; членів фермерського господарства (якщо інше не передбачено угодою між ними); співвласників житлового будинку. Володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою спільної сумісної власності здійснюються за договором або законом. Співвласники земельної ділянки, що перебуває у спільній сумісній власності, мають право на її поділ або на виділення з неї окремої частки. Поділ земельної ділянки, яка є у спільній сумісній власності, може бути здійснено за умови попереднього визначення розміру земельних часток, які є рівними, якщо законом чи судом не встановлено інше.

Марина ГОТЕНКО.

Р. С. Коли цей матеріал вже було підготовлено до друку, Л. Буяновська отримала з прокуратури Одеської області відповідь такого змісту: «Повідомляю, що постановою слідчого прокуратури Савранського району Одеської області Піщанського Р. А. від 19.12.2003 р. дана кримінальна справа припинена на підставі ст. 6 п.2 КПК України. Матеріали справи затребовані і вивчені прокуратурою області. Підстав для відміни прийнятого рішення немає».

Ця відповідь викликає чимало запитань. Найперше — що ото значить: припинена? Немає в згаданій статті КПК такого поняття. А є, за яких підстав кримінальна справа «підлягає закриттю». Так справу закрито чи її тільки на якийсь термін припинено? По-друге, ще слідчий Балтської прокуратури С. Тарнавський теж «припиняв» цю саму справу, посилаючись на ті самі ст.6 п.2 КПК «за від-

сутністю в діянні складу злочину». Але тоді таке рішення слідчого обласна прокуратура скасувала як «передчасне і необгрунтоване» — лист-відповідь Л. Буяновській про це підписав начальник відділу облпрокуратури І. Олареско. То тепер, виходить, його колега рішення савранського уже слідчого вважає своєчасним і обгрунтованим? Хай так: ніяк не вдається прокурорським працівникам встановити в чийхось діяннях складу злочину. Але факт залишається фактом: сільгосптехніка «випарувалася», її досі так ніхто й не повернув законному, встановленому судом власникові — кооперативу «Хлібороб». А, врешті-решт, саме цього домагаються, саме на це очікують від правоохоронців землероби села Білине.

В Одесі нещодавно змінилося керівництво обласної прокуратури. Може, воно зуміє довести справу до її логічного завершення?

«Агро» змінює обличчя

ПЕРСПЕКТИВА

Незважаючи на те, що старт XVI Міжнародної виставки-ярмарку «Агро», яка щороку відбувається у Чубинському Київській області, цьогогоріч призначено на перший день літа, вже тепер під дію активно готують експозиційні площі. Вони радше нагадують будівельний майданчик: підйомні крани, бульдозери, вантажівки... Ранній аврал пов'язаний з кардинальною модернізацією виставкового центру.

За словами Віктора Привалова, президента корпорації «Укראгро-промбінж» — компанії, котрій Міністерством аграрної політики доручено провадити виставкову діяльність в Україні та за її межами, — вольєри, де зазвичай експонують сільгосптехніку, відсунуть у глиб території. Неподалік з'явиться луна-парк — приємний сюрприз для маленьких відвідувачів. Дітлахам, яких, на відміну від їхніх батьків, приваблюють переважно курчата, каченята, перепели, кролики, екзотичні страуси та інша живність, буде чим розважитися. На святковій центральній сцені в режимі non-stop триватиме навіть фестивалі народної творчості. У перспективі організатори «Агро» збираються переобладнати експонент, щоб той став не лише перехрестям бізнесових інтересів, а й місцем відпочинку.

Як розповів Віктор Привалов, головними виставковими «персонажами» тут стануть трактори, комбайни,

«Ростсельмаш», приміром, замовив під свою експозицію понад 600 квадратних метрів, «Гомсельмаш» — 350. Сподівання українських сільгоспмашинобудівників на неабиякий інтерес до їхньої продукції господарств і агрокомпаній також можуть справдитися. Вітчизняна техніка останнім часом зарекомендувала себе не з гіршого боку — зразки за технічними характеристиками і дизайном майже не поступаються іноземним аналогам. А проблеми ремонту, якщо і виникають, вирішуються досить швидко.

— Ми, — каже Віктор Привалов, — розуміємо, що далеко не кожне господарство має змогу купувати високопродуктивну іноземну техніку, тому сподіваємося на участь і невеликих вітчизняних експонентів. Раніше РТП — ремонтно-транспортні підприємства — працювали у кожному районі. Нині більшість з них виготовляє якусь продукцію: борони, сівалки, культиватори... Нехай вона буде не дуже складна технічно, але кожен товаровиробник матиме змогу «озброїти» своє господарство відповідно до спеціалізації та фінансових можливостей.

Загалом з експонатами виставки у Чубинському щорічно знайомляться більш як 100 тисяч відвідувачів. Організатори сподіваються, що цього року їх кількість зросте на третину.

Іван ЛАЗНЮК.
На знімку: такою була «Агро-2003».
Фото автора.

Експозиція у цифрах:

На «Агро-2003» було укладено договорів на суму понад 300 мільйонів гривень. Окрім 1384 вітчизняних товаровиробників, у ній взяли участь понад ста іноземних фірм і компаній з тридцяти країн світу, серед яких Німеччина, Бельгія, Франція, Австрія, Польща, США, Японія, Угорщина, Фінляндія, Швеція, Данія, Туреччина, Канада, Чехія, Сербія, Чорногорія тощо.

сівалки — і вітчизняні, й іноземні. Нинішня «Агро» буде присвячена передусім сільськогосподарській техніці, під яку тепер асфальтують площі. Рішення таке викликане катастрофічною ситуацією з технічним забезпеченням агроформувань. У кращі роки на ланах України працювало півмільйона тракторів, понад 100 тисяч комбайнів. За статистикою, від колишнього парку «в живих» залишилося 20—30 відсотків машинерії, більшість з якої давно вже відпрацювала свій ресурс. Тому упорядники виставки вбачають великий потенціал на цьому ринку, планують виступити своєрідним мостом між хліборобами та виробниками сільгосптехніки. Останні, здебільшого, також відзначають високий потенціал нашого ринку, прагнуть якомога швидше на ньому закоритися. Чи не цим викликане бажання німецьких виробників техніки зафрахтувати за собою 1300 квадратних метрів демонстраційних площ? Чимало заявок від російських, білоруських компаній.

Постанова є, а селітри нема

РЕАЛІЇ

Директор СТОВ «Україна» Чорнобаївського району Іван Лесечко (на знімку) бідкався: їздив у Черкаси по мінеральних добривах, та повернувся ні з чим. У «Азоті», акціонерному товаристві, таких, як він, охочих завантажитися «вітамінами поля», хоч греблю гати. Люди повірили постанові Кабміну про здеешевлені розцінки на добрива і ринули одержувати хімічну поживу за пільговими рознарядками...

— Мені здається, — розмірковував Іван Іванович, — що урядове розпорядження про повернення господарствам за кожен куплений тону міндобрив 100 гривень було помилковим. Адже ці гроші все одно сільську економіку не врятували, зате відвернули від нас хімічні підприємства...

Справді, пояснювали менеджери «Азоту», з якого це дива вироб-

ники добрив продавати свою продукцію здеешевленою майже на 200 гривень за тону, коли «жива» черга вириває «з руками» за повну вартість? Хімічна промисловість, мовляв, не благодійна організація. Хоч згори тиснуть на неї на всі «педалі». Щоб виявила «патріотизм» і відпустила всім СТОВ «по совісті», тобто за ціною, затвердженою урядом. З цього приводу, до речі, проводили взимку в Черкасах великомасштабне всеукраїнське зібрання з участю найвищого аграрного керівництва держави

Фото автора.

і директорів хімічних підприємств. Підписали навіть відповідний документ. Згодом же й Прем'єр-міністр Віктор Янукович особисто цікавився ходом виконання постанови Кабміну. Звітували главі уряду бадьоро, запевняли, що підтримають вітчизняного сільгоспвиробника. А насправді — і не думали виконувати оті рознарядки... Адже нині діє не

соціалістичний розподіл, а ринкова економіка.

Ось чому досвідчений Іван Лесечко, розвідавши про всяк випадок ситуацію з «пільговими» добривами, не гаючи більше часу, купуватиме селітру «за повною програмою». Добре, що торік одержали у сільгосптоваристві півмільйона гривень прибутку, то придбати є за що...

Лідія ТИТАРЕНКО.

Ціни зупинено наказом

ДО РЕЧІ

На період з 1 січня до 1 липня встановлено граничні ціни на мінеральні добрива вітчизняного виробництва: на аміачну селітру (фасовану) — 550 грн/т, карбамід (насіпом) — 690 грн/т, аміачну воду — 225 грн/т, нітроаммофос (фасований) — 995

грн/т, тукоsumіш (насіпом) — 804 грн/т, суперфосфат (насіпом) — 490 грн/т, кайніт (насіпом) — 85 грн/т (наказ Мінпромполітики № 18 від 20 січня 2004 р.).

Уряд також затвердив розмір компенсації аграріям вартості аміачної селітри з держбюджету в сумі 100 грн/т. Крім того, розмір компенсації вартості карбаміду визначено на рівні 130 грн/т, аміачної води — 70 грн/т, нітроаммофосу — 270 грн/т, комплексних мінеральних добрив — 200 грн/т, суперфосфату — 130 грн/т, кайніту — 15 грн/т (постанова КМ № 13 від 14 січня 2004 року).

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Перш ніж купити землю, бізнесмен замислиться

На запитання про фах Володимир ІОСИПОК (на знімку) відповідає: землевпорядник. Після закінчення Харківського сільськогосподарського інституту та служби в армії більш як 17 років працював у Київському відділенні Інституту землеробства УААН, де й набрався землеробської мудрості. Три останні інститутські роки був закріплений за Бориспільським районом. Тож коли прийшов працювати начальником тутешнього відділу земельних ресурсів, йому не довелося починати з нуля.

— Рекомендували, як завше, спочатку об'їхати всі господарства, але в кожному я був уже по кілька разів, — усміхається Володимир Іосипок.

— Однак Бориспільській район мав свій, особливий статус.

— Тут не було колгоспів. Район забезпечував столицю молоком, овочами, продуктами птахівництва. Радгоспи міцно стояли на ногах, земля давала високі врожаї.

— Земельна реформа також мала свої особливості?

— Навіть істотні. У колгоспах землю передали у колективну власність, потім розпаювали. А в нашому районі землю необхідно було спочатку роздержавити. У Фонді державного майна це питання довго вирішували. Район помітно відставав. Тим часом у сусідів уже виникали фермерські господарства, селяни одержували земельні сертифікати, на засадах земельної оренди діяли господарства нових зразків. Краще чи гірше стало, але люди почали ремствувати: діліть землю...

— Поділили?

— Так, у районі 88 тисяч гектарів землі. Розпайовано майже 75 відсотків. Залишився неохоплений один радгосп — «Вишеньківський». Сертифікати на пай одержали понад 18 тисяч селян.

— І по скільки гектарів землі припало на пай?

— У кожному господарстві по-різному. По району в середньому розмір паю становить 3,5 гектара...

— Родючого бориспільського чорнозему...

— Так. Свої наділи майже стовідсотково селяни віддають в оренду. А такі сільськогосподарські виробники, як «Регіон», «Люборецьке», Іванівська птахофабрика, демонструють можливість, закладені у реформованій системі.

— Отже, половину дороги земельна реформа, можна сказати, пройшла?

— Не без помилок, зі скрипом, але пройшла. Однак, одержавши свій пай, селянин хоче реалізувати права власника у повному обсязі. Нині державні акти на землю в районі одержали 51 відсоток із тих селян, які мають сертифікати. Тільки торік ми задовольнили 7 тисяч заяв. А це не папірець заповнити. Це — цілий технологічний процес, коли землевпорядник із виїздом на місце міряє, розмежовує, заносить дані до комп'ютера, складає схеми наділу паїв, кадастрові плани.

— Ви працюєте у страшенній тісноті. Коли вже змушені терпіти самі, то проти цього протестують ваші відвідувачі. У двох кімнатах буквально не продишнути.

— Таки правда. Справляємося лише завдяки самовідданості фахівців. Зі мною їх — вісім, а за штатним розписом передбачено більше двадцяти. Нема де людей посадити. Щоправда, найближчим часом райдержадміністрація об'їде нас місце на першому поверсі адмінбудинку, звідки вибирається районне управління юстиції...

— Кажуть, не всі селяни можуть викупити держакти, і це уповільнює реформу?

— Для нас це нехарактерно. Головне — за такий термін фізично впоратися неможливо. Адже це не довідку написати. Ми, наприклад, від держави на земельну реформу не одержали ні копійки. Все робили власними силами, за рахунок громадян. А над строками, які поставлені, реформатори, мабуть, добре не подумали...

— Ви торкнулися питання, яке нині гаряче дебатують: впроваджувати з 1 січня 2005 року ринок земель сільгоспризначення чи накласти на це мораторій?

— Не тільки дебатують, а й тривожить. Ми землю вже продаємо. Найперше, це ділянки, де збудовані об'єкти, у яких є власники. Продано майже 300 га фермерським господарствам і 60 гектарів землі несільськогосподарського призначення, наприклад, під бази відпочинку. Адже якщо дозволяється приватизація якогось об'єкта, то дозволяється і викуп землі.

— А земля, яку орють, на якій сіють і жнуть?..

— Сільськогосподарська земля не продавалася, не продається і поки що продаватися не буде. Такі випадки — офіційні чи неофіційні — не траплялися.

— Але який же я власник, якщо зі своєю власністю не можу зробити те, що хочу: продати, подарувати, обміняти?

— На цю проблему я дивлюся так: скрізь земля є товаром. Не станемо й ми винятком — рано чи пізно. Але треба до цього підготуватися. Найперше — законодавчо. Якщо людина купила землю сільськогосподарського призначення, вона повинна саме так її використовувати.

— А коли господар придбав 1000 гектарів? Адже може таке бути?

— Може. Так воно й станеться. Тоді має діяти закон, який зобов'язує такого власника протягом короткого терміну розробити і затвердити проект землекористування придбаної землі. Обов'язково. Це — догляд, обробіток, запобігання ерозії й виснаженню, чергування сівозмін, забезпечення багатьох інших технологічних умов, що оберігають землю. Наша наука в цьому плані сильна. Тоді бізнесмени перш ніж купувати землю, замисляться. Тоді у багатьох і охота відпаде.

І ще один дуже важливий аспект цієї проблеми. Не використовувати всю землю для обробітку. Не розорювати її до останнього клаптя. Тримати резерв. Засівати його травами. Тоді господарюватимемо на землях щедрих. І врожаї не забаряться. Адже головне завдання землевпорядника — дбати про родючість землі.

Нині землевпорядна служба виведена з-під місцевого підпорядкування. У Держкомземі створено енергійну команду фахівців, якій під силу довершити земельну реформу в інтересах держави.

Бесіду вів Андрій АНАТОЛЕНКО.

ВETERАН

Замість пенсії — медаль

У перші дні лютого пенсіонерам Терновського району Кривого Рогу видавали медалі. Саме видавали: за всього бажання не можна назвати нагородженням те, що відбувалося в СШ № 37. За три дні до цієї знаменної події дідусів і бабусь відвідали пошланці районної влади, запросивши їх з'явитися до школи й одержати нагороду — медаль «Захисник Вітчизни».

Ця неординарна подія відбувалася так. У шкільному вестибюлі зібралось кілька десятків стареньких. Вони утворили чергу до столу, за яким розташувалися три молоді жінки. Черга не дуже упала в око — люди похилого віку розсілися на лавочках під стінами, а біля столу було осіб десять—п'ятнадцять. Після того, як черговий нагороджений відходив убік, з лавочки піднімався «наступний» і ставав у хвіст черги. Процедура нагородження вели по-діловому. Спочатку пенсіонер пред'являв документи. Після того, як особу було встановлено і не залишалося сумнівів, що в лави захисників Вітчизни

не потрапив самозванець, документи переходили в наступні руки — прізвище нагородженого записували у спеціальне посвідчення. Остання за ліком жінка видавала медаль. Природно, рукостискання і привітання видавалися б у цій обстановці безглуздими. Нічого такого і не було. Конвеєр діяв швидко і злагоджено. За короткий термін усі, хто захотів відвідати цей захід, одержали нагороду і відправилися додому. Було б помилково стверджувати, що всі нагороджені сприймали обстановку так само критично, як і автор цих рядків. Багато хто з цікавістю розглядав медаль, іноді чулися жарти.

Але особливих веселощів не було. Це підтвердили і самі нагороджені. Під час бесіди вони просили не згадувати їхніх прізвищ, що по-людськи зрозуміло — як-не-як, нагороду одержали, а доводиться казати зовсім не про подяку. Загальну думку краще за всіх висловила жінка, що назвалася Валентиною Іванівною:

— Які веселощі? Краще б вони гроші видали, котрі витратили на виготовлення цих медалей. І взагалі, не любить Вітчизна своїх захисників...

Що так, то так. Сьогодні основною темою розмов у людей похилого віку стала пенсійна реформа, що поховала останні надії стареньких на більш-менш стабільне життя. На цьому тлі нагородження бідних старих саме по собі нагадує фарс, а його процедура додає порцію приниження.

Олександр АНИЩЕНКО.

■ Творчість читачів

Орли хутірські

Ветеранам війни присвячено

Четырнадцать суток гремит канонада, Атака атакой накрылась давно. В промерзлых окопах — преддверие ада: Добей, застрели — мне не жить все равно.

А где-то за Волгой, а может, за Доном, Письма от солдата жена его ждет. Душой она чувствует, не видя окопов, Что муж в это время в бессмертье идет.

Погибших отпели вольные птицы, Миллионы калек доживают свой век: В холодных жилищах — орлы хуторские Живи же в веках, фронтовик-человек!

В. КОЛОМАЗЕНКО, ветеран війни, мінер 61-ї гвардійської стрілецької Слов'янської Червонопрапорної дивізії.

Слов'янськ Донецької області.

Іде на «ви»

П'ятнадцять років минуло, як закінчилася неоголошена афганська війна. Та для Олександра Олійника вона незабутня. Пережита, вистраждана, залишилася у спогадах і снах.

Після школи, курсів водіїв, роботи автослужарем пішов в армію. Потрапив на службу в Самарканд, де готували водіїв до Афганістану. Військова наука знадобилася, коли 1988 року опинився в чужій воюючій країні. Спочатку служив в окремому батальйоні зв'язку на нашому аеродромі в Баграмі. І вдень і вночі з товаришами охороняв гарнізон. Й доби не минало без нападів душманів. Гинули люди, не витримувала техніка. Найбіль-

ший жах війни відчув Олександр на дорогах Афгану. Там на кожному кілометрі чатувала смерть. Крізь пекельний вогонь вивозили військовослужбовці техніку і секретне обладнання до Союзу. А довкола плавилися метал і каміння. Всього було...

Нині Олександр Степанович на посаді заступника начальника Гайсинського районного відділу внутрішніх справ і так само мужньо, самовіддано, професійно воює, але вже із злочинним світом. До афганських нагород ветерана війни додалися визнання й шана земляків.

Юрій КОВЧ.

Гайсин Вінницької області.

У серці на все життя

Щороку восени згадує далекий 1943 рік. Доля закинула мене, дружину офіцера Радянської Армії, з маленьким сином у Закавказзя. Влаштувалася на роботу до редакції газети «Ленінський шлях» відповідальним секретарем, але людей не вистачало, тож доводилося працювати і коректором, і верстальником, і редактором-диктором місцевого радіомовлення. Якось мені довелося поїхати за важливими документами до Тбіліського обкому ВКП(б) Грузії. На той час за рішенням ЦК ВКП(б) радіоприймачами дозволяли користуватися тільки довіреним особам. Але мені доручили приймати оперативну інформацію для газети.

І ось шостого листопада пролунав сигнал надважливого повідомлення. Чує голос Левітана: «Від Радянського інформбюро. Сьогодні військами Першого Українського фронту звільнено від фашистських загарбників місто-герой Київ — столицю Радянської України».

Не передати тієї великої, воїстину всенародної радості! Біжу до военкома і кричу: «Товаришу комісарє, Київ наш!». Далі кожні п'ять хвилин я повідомляла цю новину по місцевому радіо.

Надія НОР.

Тетіїв Київської області.

НОТАТКИ НЕБАЙДУЖОГО

Помада не хліб, але...

Віконце для сплати за комунальні послуги. Невеличка черга. Переді мною — охайна бабуся. Слово за словом, починає розповідати.

— Минулого місяця залишилося у мене в гаманці чотири гривні — два папірці по дві. Я це добре пам'ятаю. Адже в мене кожна копійка порахована. Дорогою додому вирішила купити хліб з машини. Розкрила свого старенького гаманця і не помітила, як випали дві гривні. Зате це помітив хлопчик, котрий стояв неподалік — підхопив і тікати. За ним побігла жінка, що стояла за мною, пристойно одягнена, на вигляд інтелігентна. Та коли вона розкрила рота й почала лягтися, від її інтелігентності не залишилося й сліду. Догнала таки малого, відібрала у нього ті дві гривні й пішла геть...

А мені чомусь так бо-

ляче було дивитися їй услід. І напевно, навіть не через гроші. Хоча для мене це втрата, я й дідові нічого не розповідала, щоб не турбувати. На тій жінці тільки помади було на кругленьку суму. А я зі своєї пенсії вже давно не можу дозволити собі ні крем, ні помаду. Підійду до ятки, подивлюся, полюбуюся на свій улюблений колір... Продавець мене вже знає — не проганяє... А я ж маю дві вищі освіти. Колись працювала логопедом, діток лікувала. Чи думала, що доживу до такого...

Підійшла черга платити. Розмова закінчилася. Бабуся перенесла свою пенсію від одного віконця до іншого.

Розповіла Оксана КАЛУГІНА.

Національна ідея в душі кожного

Мабуть, в усьому світі не знайдеться жодної держави, яка не мала б національної ідеї. За винятком, як я вважаю, України.

Якщо звернутися до енциклопедії, то там записано, що національна ідея виконує конструктивну функцію в організації устрою держави, стимулює виховання народу в душі національних традицій і патріотизму.

Мені завжди здавалося, що країна, в якій людина народилася, повинна її вчити, лікувати, виховувати в ній працьовитість і патріотизм. Та й парламент має створювати такі закони, які не на папері, а на практиці ліквідують безробіття й убогість. Усі осередки суспільства — родина, школа, вуз, армія, міліція, суд, навіть в'язниця — повинні дотримуватися принципів національної ідеї українського народу.

Люди мають знати, до чого прагнути, тому треба розробити і прийняти концепцію національної ідеї.

А. ДАНИЛЕНКО.

Херсон.

Фото Віри ШПИЛЬОВОЇ.

Його робоче місце — лава посеред вулиці, зняряддя — численні щітки і бляшанки з кремом. Незважаючи на свій вік, американський чистильник взуття щодня чекає тут на своїх клієнтів.

Вашингтон (США).

ФОТОПОГЛЯД

SOS!

Хочемо відбудувати храм

У нашому селі розпочали відбудову храму. Думали, наших жертвувачів буде достатньо, але з'ясувалося, що ми помилилися.

Багато хто свого часу виїхав зі Ставків. Може, вони зможуть нам допомогти. Є приказка: з миру по нитці — голому сорочка. Дуже сподіваємося, що спільними зусиллями ми знову побудуємо те, що колись було зруйновано.

Зінаїда КОРНЄЄВА.

Ставки Радянського району. Крим.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Хтось не одержав автомобіль, хтось — каблучку з діамантами

НЕ В ГРОШАХ ЩАСТЯ.
А В ЇХ КІЛЬКОСТІ!..

Мал. Вадима СИМІНОГІ.

Гуртожиток з людьми... продають за борги

У лютому 2003 року на сім'ю Салойд, яка виховує двох дітей, чекав сюрприз. Одного дня у двері помешкання подзвонили. На порозі стояв незнайомий чоловік, який просто ошелешив своїм повідомленням.

— Добрий день. Я новий хазяїн цієї квартири...
— А ми ж хто?
— Я купив її за 19 тисяч гривень. Ось документи...
— А куди нам подітися?
— заплакала Ірина Анатоліївна.

Такі діалоги можна було почути і ще в кількох помешканнях другого під'їзду будинку № 5 по вул. Червоногвардійській у Чернігові. Згодом вони переросли в судові справи, апеляції.

— Мою кімнату продали Ніні Сусло, — розповідає безробітна Світлана Заїка. — Вона вже навіть прописана в ній і подала позов на примусове виселення мене з кімнати.

...Нинішня колізія бере свій початок у 1989 році. Тоді, 19 жовтня, облвиконком прийняв рішення № 189 у такій редакції: «Враховуючи відсутність гуртожитку для працівників торгівлі і громадського харчування, з метою закріплення кадрів молодих спеціалістів та у відповідності з постановою Ради Міністрів УРСР від 03.06.86 № 208 виконком обласної ради народних депутатів вирішив: дозволити управлінню торгівлі облвиконкому використовувати другий під'їзд (квартири з 55-ї по 108-му) 108-квартирного житлового будинку для малосімейних по вул. Червоногвардійській, 5, як гуртожиток торговельного центру «Дружба».

Невдовзі його було заселено молодими працівниками торгівлі. Спливав час: люди одружувалися, виписувалися, прописувалися, народжували дітей. Усе й до сьогодні було б, мабуть, без змін, якби для БАТ «Чернігівський торговий центр «Дружба», не настали скрутні часи. Його майно одного дня за великі борги пішло, як мовиться, з молотка. Згідно з мировою угодою від 30.08.2002 р. БАТ «Чернігівський торговий центр «Дружба» передав кредитуру — підприємству «Інвальплюс», якому був винен 823 тисячі гривень, свою власність — «приміщення будівлі загальною площею 2312,4 квадратних метри, розташованої по вул. Червоногвардійській, 5». Тобто вищезгаданий другий під'їзд з майже 50 однокімнатними та двокімнатними квартирами (балансова вартість 644454 гривні. — Авт.), в яких зареєстровано 127 осіб, а проживає набагато більше.

Зрозуміло, новому власнику така «компенсація» за борг з доважком людей була не дуже й вигідна. Але це, зрештою, щось замість нічого. Підприємство «Інвальплюс» Всеукраїнської організації інвалідів «Союз організацій інвалідів України», вступивши у права господаря гуртожитку, не приховувало, що продати наявні квартири за мінімальну балансову вартість для нього було б кращим варіантом, ніж судитися з деякими мешканцями за несплату ними комунальних платежів.

Продаж 16 квартир збаламутив другий під'їзд дев'ятиповерхівки на весь 2003 рік. Майже щотижня в Чернігові тоді розглядали та й тепер ще розглядають позови про виселення, вселення, незаконність дій «Інвальплюс» тощо. Підприємство — власник житлової площі торік взяло участь у майже 70 судах з приводу різноманітних питань життєдіяльності проживаючих (стягнення боргів, переселення і т. ін.).

Як запевнив мене директор «Інвальплюс» Віктор Пилипенко, нікого з мешканців їхнього гуртожитку вони не виселили і не мають наміру виселяти

статус другого під'їзду житлового будинку по вулиці Червоногвардійській, 5, як гуртожитку. Аргументація щодо цього проста: по-перше, назване приміщення не зареєстроване у виконкомі міської ради саме в такій якості. По-друге, рішення № 189 (ми його цитували вище. — Авт.) «не може вважатися документом, яким житловому будинку присвоєно статус гуртожитку, оскільки надання статусу гуртожитку не належить до компетенції облвиконкому». Голова Чернігівської облдержадміністрації Валентин Мельничук 21 травня минулого року підписав розпорядження № 169, згідно з яким визнано таким, що «втратило чинність, рішення виконавчого комітету Чернігівської обласної ради народних депутатів від 19.10.89 № 189 «Про заселення житлового будинку для малосімейних». Чернігівський виконком, у свою чергу, 15 грудня 2003 року рішенням № 289 скасував рішення виконавчого комітету від 18.05.98 № 148 в частині оформлення права власності БАТ «Чернігівський торговий центр «Дружба» на об'єкт нерухомості по вул. Червоногвардійській, 5. Одне слово, у людей, що мешкають за цією адресою, з'явилася реальна надія незабаром проживати в державному будинку, а отже, і не думати про викуп квартир, переміщення з кімнат.

А нині відбуваються суди, виносяться рішення за ними. Та зауважимо, що ситуація зі спірним житлом не набула б драматичних обертів, якби чинне законодавство мало чіткі визначення про приватизацію відомчих житлових помешкань, передачу їх новим власникам за борги. Одразу прогнозуємо низку проблем, які виникають у зв'язку з позовами. Скажімо, підприємство «Інвальплюс» вважається добросовісним набувачем майна. Власність воно набуло законно. Якщо державні органи допустили незаконну приватизацію під'їзду житлового будинку, то як вони компенсують добросовісному набувачу майна його втрату? Оскільки це запитання, мабуть, залишиться без відповіді, затягнення судового процесу, найпевніше, неминуче.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Фото автора.

Безробітна Світлана Заїка:
«Таке враження, що ми живемо в дурдомі...»

— Я позитивно сприйняла ідею керівництва «Інвальплюс» щодо викупу квартир, — каже економіст БАТ «Базис» Світлана Васильєва. — Спробуй у Чернігові за 19 тисяч гривень купити двокімнатну квартиру! Це надто дешево. До того ж нам сказали: хто не може одразу внести таку суму, тому нададуть відстрочку. Я уклала з ними договір. Спочатку внесла 6000 гривень, і за мною закріпили двокімнатну квартиру, в якій раніше проживали я з сім'єю та Ніна Риковська з сином. Іншу частину суми я мала внести пізніше. Але виникла проблема. Ніна Риковська не хоче переселятися в кімнату, яку їй пропонують. Ми судимосся. І не тільки ми. Багато жінок-одиначок не хочуть переселитися і жити разом по двоє, троє. Я їх по-людськи розумію. Але вони проживають не у власних кімнатах. Це був гуртожиток.

— йдеться здебільшого лише про переміщення з однієї кімнати в іншу, наведення порядку в реєстрації, оплаті за тепло, газ (в однокімнатній квартирі, наприклад, проживає сім'я, а сплачує комунальні послуги лише одна особа). І хоч усі економічні резони власника зрозумілі, викликає співчуття ситуація, в якій опинилися більшість малоїмущих сімей, особливо одиноких людей. Умови їхнього проживання після недавніх змін мають вочевидь погіршитися: одна річ проживати самому в кімнаті двокімнатної квартири, а інша — удвох, утрех. Звичайно, це не на вулиці. Але все-таки... Багатьом нині вже більш як 40—45 років.

Звісно, невпевненість у майбутньому змусила мешканців будинку виявити активність у пошуках кращого варіанта для свого буття. На їхній захист стала обласна прокуратура. Вона поставила під сумнів

Новосельє ветерана

Скоро, скоро новосельє,
Долгожданный поворот.
Для кого — пора веселья,
Для кого — наоборот.

Задержалось новосельє,
Уж, казалось, не дождусь...
Что крепил дух доселе,
Поселило в сердце грусть.

Через топи и овраги
Протянулся долгий путь.
В смертном омуте бумаги
Удалось не утонуть.

Закалялся, стойко дрался,
Тратил силы на троих.

Может, этим задержался
Дольше сверстников своих.
Где-то пир. Шумят хмельные,
Делят радость. Мне — нельзя...
В мир иной ушли родные,
В рамках траурных друзей.

Запоздало новосельє.
Будет, знаю наизусть,
Как в чужом пире похмелье,
Уходящей жизни грусть.

Новосельє, новосельє,
Мой последний поворот.
Для кого — пора веселья,
Для кого — наоборот.

Володимир КУПРЯНОВ.
Вінниця.

СПОРТ

Підвищилися у класі

Хокей. Юніорська збірна України (гравці не старші 18 років) здобула право 2005 року виступати в першому дивізіоні чемпіонату світу. Підвищення у класі підопічні Івана Правілова оформили переконливою грою в Угорщині. В п'яти зустрічах українці отримали п'ять перемог із загальним рахунком — 62:7! Наша збірна на три очки випередила команди Угорщини та Нідерландів, котрі посіли відповідно друге і третє місця.

Не дивно, що українці очолили парад найкращих бомбардирів чемпіонату. На першому місці — Єгор Єгоров, який закинув шість шайб і зробив дванадцять результативних передач. На другому — Павло Борисенко (11+ 4).

У двох завершальних матчах наші хлопці взяли голу над однолітками з Нідерландів — 11:1, а потім перемогли угорців — 5:2.

Варто відзначити, що збірна України стала не тільки найсильнішою у другому дивізіоні, а ще й найдисциплінованішим колективом. В усіх поєдинках українці «заробили» лише 62 хвилини штрафу. Це — найкращий показник. Приміром, хокеїстів з Нідерландів вилучали з майданчика в 3,5 разу частіше.

І м'ячі для всіх...

Футбол. Учора в палаці мистецтв «Український дім» відбулося засідання «круглого столу» на тему «Урок футболу в школах України: перспективи розвитку». У його роботі взяли участь президент ФФУ, народний депутат Григорій Суркіс, заступник міністра освіти і науки України Віктор Огнев'юк, директори шкіл, учителі фізичної культури. Відбувся обмін думками та обговорення шляхів запровадження уроку фізичної культури з елементами футболу у школах країни згідно з новими держстандартами освіти.

Під час заходу було показано зошит із фізичної культури для учнів 1—11 класів, підготовлений для школярів і вчителів фізкультури відомими фахівцями Ігорем Козетовим та Костянтином Віхровим, а також шоденник учня. ФФУ презентувала зразок нових футбольних м'ячів та підписала контракт з фірмою «2К Інтернешнл» на встановлення лінії з виробництва 200 тисяч м'ячів для передачі в цьому році всім школам України.

Лідер тепер — «Динамо»

Чемпіонат країни. Вища ліга. 19-й тур. 4 квітня.
«Кривбас» — «Шахтар». 1:0. 16 500 глядачів. Гол: Салахович, 79.
«Арсенал» — «Дніпро». 1:1. 3 500. Омелянчук, 21 — Рикун, 8.
«Чорноморець» — «Металург» Зп. 2:1. 10 000. Балабанов, 90+1, 90+3 — Лобанов, 79.
«Волинь» — «Борисфен». 1:0. 9 000. Мітич, 67.
«Таврія» — «Карпати». 1:0. 7 000. Едмар, 87.
«Ворскла-Нафтогаз» — «Зірка». 1:1. 6 500. Семчук, 68 — Постолатєв, 65.
«Металург» Д — «Оболонь». 0:0. 2 000.
«Іллічівець» — «Динамо». 0:1. 13 500. Саблич, 89.

	В	Н	П	М	О
Динамо	14	4	1	40—12	46
Шахтар	14	3	2	37—12	45
Дніпро	11	5	3	31—14	38
Чорноморець	7	10	2	24—20	31
Металург Д	8	6	5	31—23	30
Оболонь	8	6	5	19—18	30
Арсенал	7	5	7	23—21	26
Волинь	6	3	10	16—25	21
Металург Зп	5	5	9	15—22	20
Кривбас	5	5	9	14—22	20
Борисфен	5	4	10	11—21	19
Іллічівець	4	7	8	19—30	19
Ворскла	4	6	9	14—27	18
Карпати	4	5	10	16—23	17
Таврія	3	8	8	10—17	17
Зірка	2	8	9	11—24	14

Можливо, це лише збіг обставин. Але чомусь саме перед поєдинком у Маріуполі проти «Динамо» до «Іллічівця» терміново перевели цілу групу футболістів із донецьких клубів «Шахтар» і «Металург» — Нікітіна, Закарлюку, Цихмейструка, Шишенка, Бредуна...

Справді, цей новоутворений маріупольський ансамбль склав гідну конкуренцію чемпіонів. Особливо в першому таймі. Та не більше, бо вже в другому динаміви мали велику перевагу. І, зрештою, забили переможний м'яч.

Тим часом «Шахтар» зазнав поразки в Кривому Розі і поступився лідерським місцем. А донецький «Металург» хоч і не програв, але також недорахувався очок удома в поєдинку з «Оболонню».

Утім, напруження не зменшилося. Навпаки, ситуація в чемпіонаті загострюватиметься ще більше. А вже в наступному турі «Шахтар» в Донецьку прийматиме «Динамо». І можна не сумніватися, що дуже постаріється реабілітувати себе.

Першість країни. Перша ліга. 21-й тур. «Динамо-2» — «Спартак». 1:0. «Борекс-Борисфен» — «Карпати-2». 1:0. «Сталь» — «Нива». 3:0. «Нафтовик» — «Красилів-Оболонь». 3:1. «Арсенал» — «Металіст». 1:2. «Шахтар-2» — «Спартак-Горобина». 2:1. ФК «Миколаїв» — «Зоря». 0:0. «Нафком-Академія» — «Полісся». 3:0. «Закарпаття» — ЦСКА. 1:0. Лідирують: «Закарпаття» — 47 очок, «Металіст» — 41, «Динамо-2» — 40.

Добірку підготував
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Дуже схвилював мене сумний лист учасника Великої Вітчизняної війни, вченого-агронома, вченого-економіста В. Коломазенка, жителя міста Слов'янська Донецької області, в заголовок котрого винесено два римовані рядки:

«Мне уж восемьдесят лет,
А квартиры еще нет...»

Як відгук на лист надсилаю свої вірш.

Управління адміністративними будинками Управління справами Апарату Верховної Ради України оголошує конкурс на заміщення вакантної посади завідувача відділу забезпечення поліграфічною продукцією

Вимоги до кандидатів: громадянство України, повна вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста, стаж роботи за фахом на керівних посадах не менше 3-х років, обов'язкове вільне володіння українською мовою, досконале знання комп'ютера.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи: заяву на ім'я Керівника Управління про участь у конкурсі; заповнену особову картку (форма П-2ДС) з відповідними додатками; дві фотокартки розміром 4х6 см; копії документів про освіту; декларацію про доходи; копію першої та другої сторінки паспорта.

Під час проведення конкурсу кандидати складають письмовий іспит. З переліком питань до іспиту можна ознайомитись у відділі кадрів Управління. Документи приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення за адресою: 01009, м. Київ, вул. Банкова, 6-8, 4-й під'їзд, к. 103А. **Довідки за тел. 255-44-40, 255-42-78.**

21 травня 2004 року відбудуться загальні збори акціонерів ЗАТ «Херсоноблпаливо»

о 12.00 годині за адресою: м. Херсон, вул. Декабристів, 28, III поверх.

Порядок денний:

1. Затвердження звіту голови Товариства.
2. Затвердження висновку ревізійної комісії.
3. Вибори Голови правління.
4. Довибори складу ревізійної комісії.
5. Загальні питання.

Шановний Акціонер! Закрите акціонерне товариство «Севастопольська рибодобувна компанія»

повідомляє, що позачергові загальні збори акціонерів відбудуться 20 травня 2004 року о 10 годині за адресою: м. Севастополь, вул. Правди, 10.

Порядок денний:

1. Затвердження Положення про Спостережну раду ЗАТ «Севастопольська рибодобувна компанія».
2. Затвердження Положення про Ревізійну комісію ЗАТ «Севастопольська рибодобувна компанія».
3. Затвердження цивільно-правових угод.

Реєстрація учасників зборів 20 травня 2004 року з 9-00 до 10-00. Для участі в зборах акціонерам необхідно мати: документи, що посвідчують особу; доручення на право представляти акціонера на загальних зборах, оформлене відповідно до вимог чинного законодавства. **Довідки за тел.: 80503972775.**

ВАТ «Славутський руберойдовий завод»

повідомляє, що Загальні Збори акціонерів відбудуться 22 травня 2004 року о 10 годині за адресою: Хмельницька обл., м. Славута, вул. Князів Сангушко, 95.

Порядок денний:

1. Звіт правління ВАТ «СлРЗ» про результати діяльності товариства за 2003 рік.
2. Звіт та затвердження висновку ревізійної комісії по результатах діяльності за 2003 рік.
3. Вибори Голови та членів Правління, Голови та членів Спостережної Ради, Ревізійної комісії Товариства.
4. Про виплату дивідендів за 2003 рік.
5. Різне.

Господарським судом Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушено справу № 10/125 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю меблевої фабрики «Уют», юридична адреса: 27501, Кіровоградська область, м. Світловодськ, вул. Дружби, 14, код за ЄДРПОУ — 23231475, р/р № 26009301360688 в Світловдській філії АКБ «Національний кредит», МФО 383136.

Розпорядник майна — арбітражний керуючий Сухорукова Наталія Миколаївна, ліцензія АА № 485219 від 07.05.2003 р., м. Кіровоград, вул. Тімірязєва, 62/2, кв. 7.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ТОВ «Лізінгова компанія»

повідомляє про проведення засідання Ради Директорів ЗАТ «Укргазсервіс» 19.04.2004 року о 10 годині за адресою: м. Київ, вул. Старикиївська, 14.

Порядок денний:

Затвердження угод.

ТЗОВ «КОСМА», код ЄДРПОУ 20833073, юридична адреса: м. Львів, вул. Наукова, 41/16, повідомляє про ліквідацію підприємства. Претензії до підприємства приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

Дочірнє підприємство «НМУ «Електропівденмонтаж» (код ЄДРПОУ 31232298) м. Харків, вул. Б. Хмельницького, 14/16, повідомляє про реорганізацію шляхом приєднання до АТ «НМУ «Електропівденмонтаж» з 01.06.2004 р. правонаступником є АТ «НМУ «Електропівденмонтаж» (код ЄДРПОУ 04734213), адреса: 61050, м. Харків, Червоношкільна наб., 2. Тел. 52-20-56.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-А) порушив справу Б 29/6/04 про банкрутство Приватного підприємства «Алвира» 51200, м. Новомосковськ, вул. Сучкова, 2-А, ЗКПО № 32172785, п/р № 26003518126001 в КБ «Приватбанк» МФО 305299. Розпорядником майна призначено Байдука Романа Михайловича ліцензія АА 669664 від 09.09.2003 р. (49125, м. Дніпропетровськ, ул. Червоного Казачества, 27/46, тел. (0562) 24-16-56).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця.

Філія Агентства з питань банкрутства в Львівській області та ліквідатор АПФ «Електрон» Литвин Ігор Миколайович, 06 травня 2004 року о 10.00 год. проводять публічні торги з продажу майна банкрута — АПФ «Електрон», яке знаходиться за адресою: Львівська область, Пустомитівський р-н, с. Горбачі, а саме:

1. Незавершене будівництво 2-х поверхового адмінбудинку площею 555,2 кв. м. — вартість 18855,00 грн.
2. Незавершене будівництво сінохосовища (збірний каркас арочного типу з залізобетонних елементів) площею 1313,3 кв. м. — вартість 3692,00 грн.
3. Будівля 4-х рядного телятника (з/бетонні стовпці 0,2* 0,2* 2,5 — 48 шт., з/бетонні перемички довж. 3,5 м. — 48 шт., довж. 5 м. — 12 шт., цегла) — вартість 2146,00 грн.
4. Автомобіль ГАЗ-53 А, р. в. не визнач. — вартість 800,00 грн.
5. Автомобіль ЛуАЗ — 969 — М02, р. в. не визнач. — вартість 700,00 грн.

Загальна вартість майна становить 26193,00 грн.

Гарантійний внесок в розмірі 5 % від початкової ціни продажу та реєстраційний збір в розмірі 17,00 грн. для реєстрації учасників вноситься на рахунок Філії Агентства з питань банкрутства в Львівській області № 260028218 в ЛОД АППБ «Аваль», МФО 325570, код ЄДРПОУ — 26254583 не пізніше за три календарних дні до початку проведення торгів.

Заявки на участь в аукціоні приймаються за адресою: м. Львів, вул. Тургенева, 73, з 9-00 до 18-00 год. Кінцевий термін подачі заявок за три календарні дні до початку проведення торгів. Торги будуть проводитись за адресою: м. Львів, вул. Тургенева, 73. Додаткова інформація за тел.: (0322) 393-265.

ТОВ «СТМ» (ідентифікаційний код 22912894) повідомляє про свою ліквідацію. Всі претензії приймаються протягом двох місяців за адресою: м. Київ, вул. Солом'янська, 3-б, тел.246-34-78.

Постановою Господарського суду Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) від 18.03.04 р. по справі № Б-19/181-03 Генеральне агентство по туризму в Харківській області — ВАТ «Туристичний комплекс «Національ» (ЄДРПОУ 02573601, м. Харків, пр. Леніна, 21, р/р 26008301810074 у Ленінській філії ПІБ м. Харкова, МФО 351544) визнано банкрутом і розпочато ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Шубу В. І. (ліц. АА № 487789 від 07.05.03 р.), 61003, м. Харків, вул. Гамарника, 5.

Господарським судом Хмельницької області (29000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) за заявою управління ПФУ в Городоцькому районі порушено справу № 13/61-Б про банкрутство Комбінату комунальних підприємств, 32000, м. Городок, вул. Грушевського, 7, п/р 26005889103802 в ХОФ АКБ Укрсоцбанк, МФО 315018, код — 03355761). Розпорядником майна призначено Шишкіна С. В. (ліцензія А-А № 668307 від 16.10.2003 р., м. Хмельницький, вул. Інститутська, 17/3, кв. 47).

Постановою Господарського Суду Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) від 29.03.04 по справі № 21/58 визнано банкрутом ТОВ «Агропром» (код 25222061, адреса: 72100, Запорізька обл., м. Приморськ, вул. Леніна, 26) та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором призначений Арбітражний керуючий Дулов Ігор Анатолійович (ліцензія № 419227 від 09.10.02, адреса: 72100, м. Приморськ, вул. Комсомольська, 28).

Письмові вимоги кредиторів приймаються за місцезнаходженням ліквідатора.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-А) порушив справу Б 29/7/04 про банкрутство Приватного підприємства «Експо Онлайн» 49000, м. Дніпрпетровськ, вул. Шевченко, 25/55, ЗКПО № 32228041, п/р № 26000599148001 в ДФ КБ «Приватбанк», МФО 305299. Розпорядником майна призначено Байдука Романа Михайловича, ліцензія АА 669664 від 09.09.2003 р. (49125, м. Дніпропетровськ, вул. Червоного Казачества, 27/46, тел. (0562) 24-16-56).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця.

ЗАТ «Страхова компанія «Київ»

повідомляє, що загальними зборами акціонерів Товариства (Протокол № 20 від 23 грудня 2003 р.) прийнято рішення про реорганізацію ЗАТ «Страхова компанія «Київ» шляхом приєднання до ВАТ Українська страхова компанія «Гарант — АВТО» (Протокол загальних зборів акціонерів ВАТ № 25 від 30 березня 2004 р.). Письмові заяви кредиторів ЗАТ «Страхова компанія «Київ» приймаються протягом двох місяців з дня публікації за адресою: 01042, м. Київ, пров. Ново-Печерський, 19/3, тел. 268-14-63, 461-92-42.

Страхувальникам, які уклали договори страхування з ЗАТ «Страхова компанія «Київ», термін дії яких не закінчився, повідомляємо, що до страховика- правонаступника ВАТ Українська страхова компанія «Гарант — АВТО» переходять всі права та обов'язки за договорами страхування у сукупності. Процес реорганізації не потребує додаткового оформлення зі страховиком- правонаступником відносин за укладеними договорами, оскільки страховик- правонаступник зобов'язується виконувати зобов'язання за всіма договорами, укладеними страховиком ЗАТ «Страхова компанія «Київ».

ЗАТ «Страхова компанія «Київ» — код ЄДРПОУ 21685203, юридична адреса: м. Київ, пров. Ново-Печерський, 19/3, тел. для довідок 461-92-42.

ВАТ Українська страхова компанія «Гарант-АВТО» — код ЄДРПОУ 16467237, юридична адреса: м. Київ, пров. Ново-Печерський, 19/3, тел. для довідок 268-14-63.

Правління ЗАТ «Страхова компанія «Київ». Правління ВАТ Українська страхова компанія «Гарант-АВТО».

РЕКЛАМА ТА ОГОЛОШЕННЯ

Акціонерне товариство відкритого типу компанія «Д. І. Б.» (м. Київ, вул. Пушкінська, 37 а, код ЄДРПОУ 22927826) повідомляє своїх акціонерів про проведення чергових загальних зборів акціонерів.

Збори відбудуться 21 травня 2004 року, о 9.00 години, за адресою: м. Київ, вул. Пушкінська, 37а. Реєстрація акціонерів починається о 8 години 30 хвилин.

Порядок денний:

1. Звіт Правління за підсумками господарської діяльності за 2003 рік.
2. Звіт Ревізійної комісії за підсумками господарської діяльності за 2003 рік.
3. Відкликання та обрання членів Спостережної Ради.
4. Відкликання та обрання членів Ревізійної комісії.
5. Відкликання та обрання членів Правління та Голови Правління.

Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) 09.03.2004 р. у справі № 8/61 визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру щодо Дочірнього малого підприємства «Валяльники» (м. Кобеляки Полтавської області, код ЄДРПОУ 30742367). Ліквідатором призначено Рибаченко М. П. (ліцензія серія АА № 719762 від 16.01.2004 р.).

Постановою господарського суду Кіровоградської області від 09.03.2004 року по справі № 14/96 визнано банкрутом приватне сільськогосподарське підприємство «Україна» (Україна, Кіровоградська область, Гайворонський район, с. Берестяги, код 03758588) та відкрито ліквідаційну процедуру даного підприємства. Ліквідатором призначено Христенко Вадима Васильовича, ліцензія серія АА, № 249793 від 19.10.2001 року, (25028, Україна, м. Кіровоград, вул. Героїв Сталінграду, 4, к. 9, тел. (0522) 55-16-41, 24-88-71).

Господарським судом Харківської області від 16.02.04 р. порушено провадження у справі № Б-39/12-04 про банкрутство ТОВ «Чугуйвагорошляхбуд», юридична адреса: Харківська обл., Чугувський р-н, смт. Кочеток, код ЄДРПОУ 05405612, п/рах 260022767 у ХОД АПГБ «АВАЛЬ», МФО 350589. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Задружного Д. Р., (ліцензія АА № 249706 від 19.10.2001 р., адреса: 61057, м. Харків, вул. Пушкінська, буд. 5 кімн. 408).

Господарський суд у Харківській області постановою від 09.03.2004 р. по справі № Б-39/15-03 визнав банкрутом фірму «Южная» товариства з обмеженою відповідальністю (Харківська обл., Харківський р-н, м. Південне, вул. Бориса Тасуя, 53, код в ЄДРПОУ 21183281, р/р 26006005190000 у ХФ АКІБ «Укрсіббанк», МФО 351641). Ліквідатором призначено Харківську об'єднану державну податкову інспекцію у Харківській обл., адреса: м. Харків, пров. Пархоменко, 3. Вимоги кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Ухвалою господарського суду Харківської області від 22.03.2004 р. по справі № Б-24/216-03 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру приватної фірми «Водолій» (код 30292762, р/р № 2600730 11386/980 в ХОУ БАТ «Державний Ощадний банк України», МФО 351823, юридична адреса: 61007, м. Харків, вул. Миру, б. 36, кв. 17). Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Пивовар Світлану Володимирівну (ліц. АА № 520170 від 24.07.2003 р.). Заяви приймаються за адресою: 62480, Харківська обл., с. Хролі, вул. Олімпійська, буд.3, кв.57.

Господарський суд Вінницької області (21016 м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) порушив справу про банкрутство № 8/123-04 від 05.03.2004 р. колективного підприємства «Бершадська спеціалізована механізована колона № 55» (24400, Вінницька область, м. Бершадь, вул. Картвелішвілі, 44, інд. код 13334582, р/р 260092892 в Бершадському відділенні АППБ «Аваль», МФО 302247). Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Тушевського Юрія Вячеславовича, ліцензія АА № 250425, видана 29.03.2002 р., поштова адреса: 21016, м. Вінниця, а/с 5883.

Господарський суд Донецької області (м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу № 42/52Б від 05.03. 2004 року про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Міраж» (код ОКПО 22027146, р/р 26003328788001 в ДРУ КБ «Приватбанк», м. Донецьк, МФО 335496, адреса: 85600, м. Донецьк, вул. Молодіжна, 4/1). «05»03.2004 року введений мораторій на задоволення вимог кредиторів. Розпорядником майна призначена Карпачева Л. А., (ліцензія № 668300, м. Донецьк-15, вул. Челюскінців, 196/70). Заяви кредиторів приймаються протягом місяця від дня публікації оголошення.

ЗАТ «Торговий Дім «Сільгоспдеталь» повідомляє своїх акціонерів, що 29 травня 2004 року о 10.00 відбудуться загальні збори акціонерів за адресою: 95047, м. Сімферополь, вул. Узлова, 8/5 в столовій заводу БАТ «Завод «Сімферопольсільмаш».

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати фінансово-господарської діяльності за 2003 рік і визначення основних напрямків діяльності Товариства на 2004 рік.
2. Звіт Спостережної ради за 2003 рік.
3. Затвердження висновків Ревізійної комісії і звіт про результати перевірки господарської і фінансової діяльності Товариства за 2003 рік.
4. Затвердження річного звіту і балансу Товариства за 2003 рік.
5. Розподіл прибутку за результатами роботи товариства за 2003 рік, плановий розподіл прибутку на 2004 рік.
6. Затвердження рішення про передачу ведення реєстру власників іменних цінних паперів незалежному реєстратору ЗАТ «Южный регистратор».

Початок реєстрації з 8-30, закінчення 9-45. Для реєстрації учасників зборів необхідно мати при собі документ, що посвідчує особу, представником акціонерів — доручення оформлене в відповідності з діючим законодавством.

Довідки по підготовці до участі в зборах за телефонами: 8(0652) 45-11-60, 48-14-79. факс: 48-59-20.

Правління ЗАТ.

АТЕК
вітчизняний виробник
приймає
замовлення на виготовлення

Зернозбиральних комбайнів, самохідних косарок, стогокладів, навантажувачів, бульдозерів, автогрейдерів, автокранів, екскаваторів колісних та гусеничних, жаток зернових валкових і прямого комбайнування для збирання кукурудзи, соняшника, зернобобових і трав'яних, підбирачів для комбайнів, електробетонозмішувачів, садово-городнього інвентарю та візків, стрем'янок і ін.

Тел. у Києві (044) 443-69-02, 443-74-39, факс (044) 443-74-36

Шановні акціонери!

Правління БАТ «Костянтинівський завод «Втормет» повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів Товариства, які відбудуться 21 травня 2004 року о 13.00 годині за адресою: м. Костянтинівка, вул. Леніна, 1, актовий зал.

Порядок денний:

1. Звіт Правління БАТ «Костянтинівський завод «Втормет» про діяльність Товариства в 2003 році, затвердження річного звіту і балансу.
2. Затвердження звіту і висновків Ревізійної комісії за 2003 рік.
3. Затвердження звіту Спостережної ради Товариства про діяльність за 2003 рік.
4. Затвердження розподілу прибутку, прийняття рішення про виплату дивідендів за 2003 рік.
5. Затвердження основних напрямків діяльності і планово-економічних показників роботи товариства на 2004 рік.
6. Затвердження розподілу прибутку на 2004 рік і планової суми дивідендів.
7. Внесення змін і доповнень до статуту Товариства і затвердження його в новій редакції.
8. Вибори членів правління Товариства.
9. Вибори голови Ревізійної комісії.

Реєстрація акціонерів 21 травня 2004 року з 12.00 до 12.45 в приміщенні актовій залі. При собі необхідно мати документ, що посвідчує особу, для представника акціонера — доручення, оформлене в установленому порядку і документ, що посвідчує особу. Ознайомитись з документами пов'язаними з порядком денним зборів, можна за місцем знаходження Товариства: 85103, м. Костянтинівка, вул. Леніна, 1, планово-економічний відділ 19-20 травня 2004 року.

Правління.

Постановою Господарського суду АР Крим від 15 березня 2004 р. (вул. К. Маркса, 18, м. Сімферополь, АР Крим) по справі № 2-11/2161-2004 Поштовське ЖКП (с. Поштове, вул. Чкаловська, 11-а, Бахчисарайський район, АР Крим), МФО 324485, ЗКПО 25142132, р/р 26007272283301 визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначений Ніконов Вячеслав Олексійович, ліцензія арбітражного керуючого № 047668 (вул. М. Залки, 7 б, к. 59, м. Сімферополь, АР Крим) тел. (0652) 610-645, факс (0652)51-07-11, e-mail: nikon_of@club. cris. net.

Київська філія ЗАТ «АгроРосынвест» код ЄДРПОУ 23731226 повідомляє про втрату установчих документів, свідоцтва про державну реєстрацію, довідки про включення до ЄДРПОУ, печатки та штампа.

ЗАТ «Укрнадрасервіс», код ЄДРПОУ 30216846, повідомляє про розірвання Договору про спільну діяльність № 1, укладеного 15.04.1999 р. з ДП «Полтавнафтогазгеологія» НАК «Надра України». Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців за адресою: м. Київ, вул. Ярославів Вал, 33 Б.

Правління.

2 червня 2004 р. о 12.00 год. відбудуться чергові збори акціонерів ЗАТ «Інститут Харківський Промтранспроект»

За адресою: м. Харків, вул. Тобольська, 42. Реєстрація акціонерів з 10.00 до 11.45

Порядок денний:

1. Звіт Правління товариства за 2003 рік.
2. Звіт Спостережної ради товариства за 2003 рік.
3. Звіт Ревізійної комісії за 2003 рік.
4. Затвердження балансу та результатів фінансово-господарської діяльності за 2003 рік.
5. Розподіл прибутку за 2003 рік, визначення терміну і порядку виплати дивідендів.
6. Вибори Ревізійної комісії.
7. Затвердження рішення правління про обмін площами між ЗАТ «Інститут Харківський Промтранспроект» та «Проект стальконструкція».
8. Про зміни у складі акціонерів.
9. Внесення змін (доповнень) до Статуту товариства та Установчого договору.
10. Внесення змін (доповнень) до внутрішніх Положень товариства.

Для участі у зборах акціонерам необхідно мати документ, що посвідчує особу, представникам акціонерів, додатково — доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Правління.

Господарський суд Донецької області (вул. Артема, 157, м. Донецьк, 83048) за заявою ДПІ в м. Сніжне ухвалою від 24.02.2004 р., порушив справу № 5/30 Б про банкрутство ТОВ «Триада» м. Сніжне, вул. Радянська, 81/34, м. Сніжне, Донецька обл., 86510), та введено мораторій на задоволення вимог кредиторів. Розрахункові рахунки № 2600030923001, № 26009309023002 у філії комерційного банку «Приватбанк», м. Донецьк, МФО 335496. Розпорядником майна призначений Канунников Роман Анатолійович, Донецька обл., м. Сніжне, вул. Гагаріна, 51/38 (Ліцензія № 669685, серія АА, видана 22.09.2003 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Донецької області (м. Донецьк, вул. Артема, 157) постановою від 25.03.2004 року (справа № 33/219Б) визнав банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру щодо товариства з обмеженою відповідальністю «Техсервіс» (код ОКПО 23782146, адреса: 83046, м. Донецьк, вул. Карбишева, 12). Ліквідатором призначена Карпачева Л. А. (ліцензія № 668300, м. Донецьк-15, вул. Челюскінців, 196/70).

22.03.04 р. Господарським судом Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) по справі № 2/203 визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру відносно Товариства з обмеженою відповідальністю «Євротрейд» (54017, м. Миколаїв, пр-т Леніна, 67, код ЄДРПОУ 23081797, р/р 26005901025145 в Миколаївській філії ПУМБ, МФО 326126). Ліквідатором призначено Білик Сергія Івановича, ліцензія АА № 419460, м. Миколаїв, вул. Шевченко, 41, тел. 36-15-44.

Господарський суд Полтавської області порушив справу № 8/12 про банкрутство ПСП «Василівське» (Полтавська область, Козельщинський район, с. Василівка), код ЄДРПОУ 30827309, р/р 26008347640001 в Кременчуцькій філії КБ «Приватбанк», МФО 331531. Арбітражним керуючим призначено Брюховецького О. В. (ліцензія № 249739 від 19.10.2001 р.).

СК «Глобинський ПУЛ» код ЄДРПОУ 25717733, ліквідується за рішенням загальних зборів. Претензії приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення. Звертатись: 39053, с. Погреби, Глобинського р-ну, Полтавської області.

ПП «Золотко» ідентифікаційний код 31988598 повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом 2 місяців з дня публікації оголошення за тел. 459-74-07.

Господарським судом міста Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) ухвалою від 22.03.2004 р. по справі № 23/520 визнано банкрутом Товариство з обмеженою відповідальністю «Берізка» (01024, м. Київ, вул. Богомольця, 7/14; ідент. код 19343234; п/р № 260070012287 в ЗАТ «Український кредитний банк», МФО 321701) та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Качкурова Фаріта Васильовича, ліцензія серія АА № 250136, видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 12.12.01 р. (04119, м. Київ, вул. Мельникова, 83-Д. тел-факс: (8044) 451-85-96).

Господарський суд Житомирської області (10002, м. Житомир, майдан Пуятинський, 3/65) порушив справу № 7/47 «Б» про банкрутство Відкритого акціонерного товариства «Баранівське підприємство «Райагропромтехніка» (12700, Житомирська обл., м. Баранівка, вул. Першотравнева, 30. Р/р 26007592563001 в Житомирському РУ «ЗАТ КБ «Приватбанк», МФО 311744, код ЄДРПОУ 03739125. Розпорядником майна призначено Зоріну Олену Валентинівну, ліцензія № 140453 від 01.07.2002 р. (04214, м. Київ, вул. Героїв Дніпра, 34-а, кв. 239). Заяви кредиторів про грошові вимоги до боржника приймаються протягом тридцяти днів від дня опублікування.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу № 5/146 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Донвуглеводоканал» (83096, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 109, п/р 26000301015820 в Промекомбанку м. Донецьк, МФО 334992, ЄДРПОУ 05438089). Мораторій введено 16.02.2004 р. Розпорядником майна призначено Ворону Дмитра Миколайовича; ліцензія № 047636 (83048, м. Донецьк, вул. Артема, буд. 114, кв. 307; тел. 345-33-55). Заяви кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Свято на пуантах

На тиждень Київ перетворився на столицю класичного танцю — на сцені Національної опери триває п'ятий Міжнародний конкурс балету імені Сержа Лифаря

Цьогорічний конкурс — ювілейний, присвячений 100-річчю від дня народження видатного танцівника та хореографа, українця за походженням Сержа Лифаря, і відбувається під патронатом Президента України Леоніда Кучми. У привітанні конкурсантам глава держави висловив сподівання, що це мистецьке змагання стане чудовим подарунком шанувальникам балету, а конкурс ім. С. Лифаря і надалі залишатиметься окрасою культурного життя України.

На конкурсі змагаються молоді танцівники із 12 країн світу у двох вікових групах, ви-

конуючи і класичні, і сучасні номери. Свої роботи також представляють на суд високопо-

важного журі й хореографи. Традиційно конкурсне журі очолює улавлений російський балетмейстер Юрій Григорович.

А з нагоди надання імені Сержа Лифаря хореографічному училищу «Київська муніципальна українська академія танцю» відкрито пам'ятну дошку, на якій викарбувано слова: «Україна —

Фото УНІАН.

своєму геніальному сину».

Юліана ШЕВЧУК.

ФОТОФАКТ

Вербна неділя, що минула, — день, коли Христос здійснив свій останній в'їзд в Єрусалим. Послідовники Спасителя зустрічали його пальмовими гілками. Пізніше в країнах Східної Європи цього дня почали використовувати гілки верби, хоча для багатьох християн він залишився Пальмовою неділею, і віруючі під час релігійних служб та процесій несуть традиційні пальмові гілки.

На знімку: під час католицької служби в соборі св. Олександра в Києві.

Фото Олександра СИНІЦІ (УНІАН).

ІНВЕСТИЦІЇ

Привабливі об'єкти потребують коштів

У Кам'янці-Подільському відбулося віїзне засідання міжнародного трейд-клубу.

Подоляни із сотисячного міста можуть уже сьогодні похвалитися хорошими дорогами, освітленими вулицями, численними оновленими пам'ятками історії і архітектури. А уявіть, що буде, коли у місто прийдуть зарубіжні інвестори.

Учасники трейд-клубу з 20 країн світу — представники посольств і консульств в Україні — і завітали (вже вдруге) до кам'янчан, щоб вивчити інвестиційний

клімат міста і району та ознайомити з ним бізнесменів. На думку президента трейд-клубу Крістіана Гессля, Кам'янець-Подільський — один з найпривабливіших регіонів для вкладання коштів в економіку і сільське господарство. А за твердженням голови міста Олександра Мазурчака, плідні ділові стосунки кам'янчани вже налагодили з французькими, ірландськими, російськими, швейцарськими, прибалтійськими та іншими зарубіжними фірмами.

Іван ІЛЛЯШ.

Хмельницька область.

Натхнені музою і вином

В Українському домі відкрито виставку «Виноград-Виноробство-Вино-Коктебель-2003»

«Очевидно, мистецтво розквітає під час кризи, — вважає віце-президент Асоціації «Україна—Франція», яка є організатором виставки, Олег Білий. — При цьому воно вказує на шляхи виходу з неї. До того ж усі кризи минуться». На відміну від мистецтва.

Виставка, що її відкрили в рамках «Французької весни», — своєрідний звіт художників Франції, Фінляндії, Японії, Грузії, Молдови і, звичайно, України, котрі минулого вересня побували на пленері у Криму, насолоджувалися природою та місцевим вином (акцію підтримав завод марочних вин і конь-

яків «Коктебель») і творили полотна, які в суботу запропонували на суд глядачів. До речі, відвідувачі оцінювали роботи, також насолоджуючися марочними коктебельськими винами. Надзвичайний і Повноважний Посол Франції у нашій країні Філіпп де Сюрмен вважає, що виставка — цілком у дусі «Французької весни». Щоправда, він, очевидно, мав на увазі не спільну пристрасть до мистецтва і вин. Річ у тім, що ця акція хоч і проводиться в рамках Днів французької культури, але організована з ініціативи громадської організації. А що у Франції особливе став-

лення до громадянського суспільства і громадської ініціативи, то «Весна» проходить одразу за двома програмами: офіційною, звіреною міністерствами культури двох країн, і неофіційною. До речі, заходи другої програми охоплюють ті міста, які не потрапили в першу. Причому, Асоціація «Україна—Франція» планує 14 квітня відкрити виставку «Волошин та Франція» (Коктебель), 16 квітня — виставку графіки Л. М. Бальзака «Україна часів Оноре де Бальзака в Музеї книги і друкарства (Київ), 14 квітня — виставку, присвячену перебуванню Айвазовського у Франції (Феодосія). А 10 квітня з Києва до Житомира перебереться виставка поштових марок Франції та України. А ще плановано, що «французькі» заходи відбудуться у містах, які мають побратимів у Франції.

Наталія ФІЛІПЧУК.

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Під час візиту делегації Люблінського воєводства (Польща) на чолі з головою сеймику Конрадом Ренькасом на Луганщину (до райцентру Кременна) було закладено сад Дружби. Перші дерева посадили (на знімку — зліва направо) голова Луганської облдержадміністрації Олександр Єфремов, голова сеймику Люблінського воєводства Конрад Ренькас і голова Кременської райдержадміністрації Валентин Рябінін.

Загублено свідоцтво про державну реєстрацію Донецького виробничо-комерційного об'єднання «Арго» м. Донецьк, ідентифікаційний код 20374352 від 10.02.1997 р. № 195, видане виконкомом Петровської районної Ради м. Донецька, вважати недійсним.

Голос України

Г А З Е Т А В Е Р Х О В Н О Ї Р А Д И У К Р А Ї Н И

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Редколегія:
Леонід БРОВЧЕНКО,
Анатолій ГОРЛОВ,
Сергій ДЕМСЬКИЙ,
Віталій ЖЕЖЕРА,
Іван ІЛЛЯШ,
Світлана ПИСАРЕНКО,
Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
  - Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
  - За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
  - Рукописів не повертаємо.
  - Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
  - При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.
- © Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159037.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 3011063.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року. Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4. ☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62. ✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: <http://uamedia.visti.net/golos>